

محمد صیدق پسری

300

سرہ غالی

(دلنوٹ ٹیکسٹ مجموعہ)

محمد صدیق پسری

۱۳۶۸ھ ، ش

د ڪتاب نوم : سره غالجه
ليکوال : محمد صديق پسر لئے
د چاپ نېته : ۱۳۶۸
د چاپ شمېر :
خپرونيکي : د ازاد افغانستان د ليکوالو
تولنه (وفا)
خطاط : نورالحبيب نشار

ټرون

د افغانستان د ازادیه دلاري د مظلوم شهید ، عالم
فاضل ، شاعر ، ليکوال ، فيلسوف او د ادب مایله ناز
مرحوم سید بهاء الدين معروف لهه درانه نامه سره .

د "سرې غالې" پرڅندو

د افغانستان د اسلامي- ملي مقاومت او جهاد په سپېڅلواو مخوا او مبارزه کې د سترک د ګډو شیبیو د اتلومه ترڅنګ د قلبي، فرهنگي او ارادې جهاد او مقاومت ویارې شیبې هم د هېړولو نه ده. د جهاد په دغه اړخ کې که یو اړخ د خو تنو نوونه د مخکنیانو په عنوان اخیستل کېږي نو بې له شکه چې پشاغلی محمد صدیق پسرو په لومړې کتکار کې له لوړې شیو مخکنیانو خنځه وی.

د شور د غمیرې (تراتیده) او دروسي یو غل په وړاندې د ادبی او قلبي جهاد دغه نومیکالي شاعراویکووال له هماغه پیل خنځه خپل تول ژوند، او د ژوند هر لحظه دې مقدسې مبارزې ته وروښنله. په پیلاته کې ې د مقاومت د شاعرې هنکامې ګړې، د "سپېډو" له لارې یې د فرهنگي جهاد زړیې پړانې کړې، په لنډو ګیسو کې یې د اسلام او وطن د مجاهدینو د ټهه مانیو تاریخي ګړې، په هزارې د استاینې بنه ثبت کړې او دغه راز یې په دې بېلاښو برخو کې د ستاینې وړ هلي خلی ترسه کړې.

"سرې غالې" د پشاغلی محمد صدیق پسرو د لنډو ګیسو دو همه مجموعه

ده چې دا دی د آزاد افغانستان د لیکوالو د تولنې (وفا) له خوا خپرې.

تردې مجموعې د مخه ده ګیسومجموعه د داسې هم وو "ترسلیه لاندې په ۱۳۶۴ هـ ش کمال کې د "سپېدې" له خوا په (۱۵۵) مخوبو کې چاپ شوې ده . په یاده شوې داستانی مجموعه کې د لیکوال (۱۳) لنډې کیسې راغې دی .

په دغه دووهه مجموعه "سو غلړه" کې د بنګالي لیکوال (۱۶) لنډې کیسې راتې شوې دی . دغه کیسې د افغانستان د جهادی ادب د یوې ارزښتانا کې فلستانی پانګې په توګه نه یوازې دا چې په اوسيونو حساسو شیبوا کې زیاتر ضرورې دی بلکې د سبانسلونو فته به هم د جهاد د بېلابېلې برخون حالتو او سرښندونو پېړې رښتېنې داستانی نمودنې درودسویی .

په دغه کیسې په اوسيونو حساسو تاریخې حالتو کې د جهاد د تاریخې ګارنامو او د پړیو یو ګلګرو او د هغه د لاس پو خود ناکوبو د هنري داستانی ثبت ترڅنګ د افغانستان د خلکو د رواړی او اجتکا یې اړخونو انعکاس هم په پراخه توګه را ترستګو کېږي .

دغه لنډې کیسې به د افغانستان د جهاد د ادبیاتو په تاریخې بهم کې څلخانګه ځای ولړه . که د خزانه د اوسيونو لړو خادم د هبودله ادبی فضائخته تولېږي ، نوبه یې هداسې پسولخې سرو ونه او داستانو په بهارونو بدلوې .

په درښت

د آزاد افغانستان د لیکوالو تولنې (وفا)

فهرست

۵	د سر خبری
۸	لوبی خوگی
۱۶	اختیار د ملا بختیار
۲۶	... خود گمونیستا تو حساب بیل ده !
۳۱	خیلیه مراد
۴۶	سره غالیه
۵۶	د عزت او آبرو دو چویه
۶۴	د صدر میله
۷۷	... چې چاته به یې ډېروله ؟
۸۷	د نړه رنځوو
۹۴	د خدای د لارې سړیه
۱۰۱	تنه کې
۱۰۸	و پېښې پېر عه
۱۱۸	اپرچونیست
۱۲۴	د تاریخ کنده

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

د سرخوږي

وېړو درې او خوږو لوستونکیو !!

دا ګیسې چې پله دې میجمووګه کښې لویې زما د عمر د مختلف د دوو لاهه تجاريونې پېډل دی. پله ځښو کښې د افغانستان د اوسمیه فاجعي خله یمکري، انسټورونه درېښکار پدھه شو او ځښې پې بیا جهاد د داستانونه نله دی خود افغانانو لاهه ستري شوند سو به پې هر د مرخه اړخ نکنې ۴۰.

دا میجمووګه زما د لندو داستانوونو دو یمه برخه ده. لوړنه مجموعه مې د دا سې هم وو پله نامه خپر شوې وو چې پله هې کښې اهم خله اوښه ګیسې راغوندې کړې وې خله پخوازه. درې یې میجمووګي ته مې هم پله د غه دستور افسانې پړې ایښې دی. دا کار ما د دې لپاره کړې د مې چې یو خو مې نډه غوبېتل چې د خپل شوند د هر وخت تأثیرات مې پله هر میجمووګه کښې را غلې وې، بله دا چې لاهه یوې زمانې، لاهه یوې پېښې یا یوې اې کولې که هر ټخونه لاهه مختلفو زاویو عکاسی وکړو بیا به هم هغه یو ګیسه وې او هغه یوه صحنه؟ د لوستونکیو لپاره طبعاً ستونو نکنې

دا چې د افسانې یا الندې کیسي به کامیابې وي که نه، د نقادانو کار ده، نه لیکونکه یم نقاد نه، یم، بلکې که ووایم چې نقاد هم په پرو
اشر بشه نقد کوله شي بچایه خبره به نه وي؛ حکم چې خپل عیب د وليو
منځ ده او پر ده عیب د کلې منځ.

یوه درخ په یوې ت Quincy ځنوبیو کېږي نه پوهېږم له محترمو
نقادانو چا ویل : "افسانه د نثار غزد ده"؛ دا خبره مې په نزهه کېښناسته
واقعاً چې منshore غزد ده. لکه خریکه چې غزد پېږو یوینک، پېږ او پېږو
او پېږو نقادان لري دغه شان افسانه هم ده؛ هر لیکونکه هغه کوي چې
اقلاً یو شخو افسانې ولیکی او هر لوستونکه په مجلو او جراید و کېږي افسانه
پېږو په شوق لوی او هر د نظر خاوند تر نورو شترونځ په لندو کېسه ثر
خپل نظر بشکارو وي؟ بل وړته والهې داهنم ده چې افسانه هم د غزد
غوندي پېږو لب، کامیابدې شئ. لکه خریکه چې له لاس ګونن ندو غزدلو
تر او سه په سلګونو لیکلې شوې او خپرې شوې افسانې چې
هم ده؟ دا تر او سه په سلګونو لیکلې شوې او خپرې شوې دې جملې به خو
د زماښې له غلبېله روښې خدای خبر ده چې له دې جملې به خو
افسانې پا شېږي؟

نه نه پوهېږم چې زما له افسانو به هم کومه یوه پا پې شئ کله
خریکه؟ په هر حال ماله ضایع کېدلو و شغورې، دا حکم چې په د غزو
کیسو کېږي زما تجربې، زما درې، زما احساس او بلکې زما د ټوند خوبې
او ترخي لمجې خان بشکارو وي.

په پای کښې د ازد افغانستان د لیکوالو د قلې^{نه} دې مشکوریم چې زعاده
څو افسانې په له وکړدلو و تغورې او د چاپ تکلیف او مصرف په په څان
وکاله .

نور به د محترمو لوستو نکیو وخت نه نیسم؛ په درناؤی .

محمد صدیق پرلے

لۇپارىخ دەنگىز

خوبىي هىم لىكە غىم پە سپى خوب و دروى ؟ درسته شېرى يې د تېرى ورخىي د بىرى پە خىرى رومنە تېرى كرىي و . خصوماً مومن خان بېنې پە جامو كېنى نە خايىدە ، چى هەر خەل بە يې خىپل كلاشنىكوف پە لاس كېنىي واراۋە راولارو، بىيا بە يې لە سو د تېرى ورخىي كىيسە راواخېستىلە چى خىنگە يې پە تىش لاس د دېنمن لە مات شوئى لىنگىرخخە ولجه كىر !

و مومن خان د جەھاد پېرى شوقى ئى ، داخو مىاشتى لە مجاهىدىنى سو پە تىش لاس مەڭرىتى ئى ؛ سىگروپ بە ورته ويل چى كە دا خەل خەنلىقى فتحە رايە بىرخە كىر او وسەلە پە لاس راڭلە يوبىلە تۈپك بە درگوم، خوتە يې تەھەفە و ختنە پە استعمال خان پوھ كىر .

مومن خان لە خىپل مەڭرىي د مختلىفو و سلو د استعمال طەيىقى زدە كېپى وې ، خو كلاشنىكوف يې خەكە دېرخوبىن ئى چى خەنچى تە يې ضرۇت نە ئى ؟ دە كەم خەنچى نە وې وىشتلى ، د ضېپى فيرى يې خوبىيىدە .

مومن خان بە پە قىارىگاھ كېنىي د مجاهىدىنى خەدمت كاۋە، چى مجاهىدىن بە دكۆبى حەملىي پە نېت و قىتل دىم بە يې پېنىشىد ، پە

دۀ به د تشن لاس له امله نتر مېږو د ډوسته کېيدل او د دوې بې ته
دوغاکول پېرسخت تېيدل ، پله کرانه به یې وخت اوپاوه ، چې کله به
پې ملکري په خير او بريالي را وکړي خيدل او هر یوې به د خپلو کارنامو
کيسې کولې ، ده به د حقارت احساس کاوه او د شرم خوې به پې
رامانې شوې ، چې کله به د دوې د پاسه د غليم الوتکي تېيدې ، ده به
پې اختياره ناري کړي :

— غورېږي غورېږي !! غورېد مه شئ ! بنله پوهېږي چې بله
وسله نه لرم او د مچلوغزې ډېږو مې نه درېږي ؟ اړمان چې
د تورو د مېزونځنګ وئه او اړمان چې د مچلوغزې کاتنه
درېسيد مه

تېره ورځ چې بیا ملکري د غليم د کاروان مخې ته ووئل ده ته سړو
ویلی وو چې خای وساته ؛ خو ده داخل پله تینګه پېښې و چې
"یا مر یا مور" یا جګ پله غواړي سپور "له شا درېسې روان شو
جېښونه بې لنه تېږو داک کړي او مچلوغزه یې تیکاره پله لاس کښې
نیوې وه . چې جنګ ولګید ده هم خان د یوې زاره د بولال شاته
رسویه ف کوم چې د کاروان په پنځوں شپېتله متړي کښې ولار
وه ، خله شیبه دروسته چې دو درې تېښکونه او خو تړکونه واشتل
کاروان پله شا و قتمبیده او د روسانو مړي پله میدان پاټه شول ؟ پله
دې فرصت کښې یوې روسي عسکر چې ده ته بې نزدې مورچه نیوې
وه پخپلو ملکريو پسې منډه واخښتله ، مومن خان مچلوغزه نړ
سر تاو کړه او د اړله اکبر له ناري سره یې تېږه د هغله روسي

په خوا وروشغوله ، اتفاقاً تیوه د روسی په ختی و لکیده او پر من
ولوید ؛ مومن خان هم فوراً و ممنده کړه ، چې په یوې غت کانه
پی پرس وویشتله ، کلاشتکوف پی تې ګوتونه کړ .
د مومن خان د خوشالیبو اندازه نه لکیده ، هم پی د نړۍ مراد
(کلاشتکوف) موند لے ټو ، هم پی توره کړي وه او د چا احسان نه او
وړباندې ؛ حکم پی هغه شپه تر هر یوې دېرخندل او د سخت ساعت
خوبې خبرې پی بیا کولې .

سنهار چې د مړ شغلو د تیارې تور پلو د نړۍ له مخه پوته کړ
مجاهد ډیتو ته بنکاره شوه چې په شپه شپه کښې د سرو لښکرو له
خوا محاصره شوي دی . قوماندان درستو لارښونه وکړه چې یو له بله
لري مورچه ونیسي او تروسه وسه دې پی ضرورتنه دزې هم نه ګوی
خوکوله شو چې تربیا مابسامه ځانونه وساتو ؛ مومن ته پی په
خاص طور وویل چې هلکه پی احتیاطی مه ګو !
څله شیبه وروسته قرارکاه له مهک او له فضایا تر سختو دزو
لاندې ونیوله شوه ، دوی کله له یوې خوا له الوتکو چېره سترکه کوله
خوا له بله پلو پی تر چېره حده په ګټه هم تمامیدې ؛ حکم د دوی
موقعیت د اسې ځای پی چې بسونه به پړې وویل دېر ځانی به
پی لاندې ورځپول چې د هفو له وېږي به د محاصرې تنه شوې
کړي بېړته اړته شوه ؛ دوی صرف ځانونه ساتل .

وړخ په ډز و د وز تیوه شوه ، د دېرو لرغونو زمانو راهیسته
په ځلی ناسټې تیوبې د غړه له غږې جلا شوې ، لاندې ګړنکونو او

لمنو ته ورغښې خويو روسيه هم په دې موفق نه شو چې د
عقابانو خالې ته وروختړي . مجاهدين هريو پخپل مورجل کښې لکه
له غړه سو فښې پرشه الام پړانه وو . د شپې په تیاره کښې چې
الوينکي پخپلو لري او نړۍ میدانونو کښې کښې ناستې روسانو هم له
پوزولاس واخښت ؛ په غړه کښې چو په چوپا خوره شو تابه پل چې
هېڅه هم نه و پېښ شوی .

سرګروپ خپل ملکري یو یو رات قول کړل چې مشوره وکړي ، درست
ملکري رونګ جوړ وو ، صرف مومن خان په پښه زخمی ټه ، خو چې
ښه یې ورته وکتل بلا وه برکت یې نه ټه ، په پسته کښې لکیدلے و
پښه یې وروتله چې نوره وينه ضایع نه کړي ؛ خو البته نه طې
وسایل موجود وو نه فنی شخص ، په هغه عادی توکه لکه شکه
چې نور ګلیوال علاج کوي .

سرګروپ خپل ملکريو ته وویل ؛
— نن مو وليدل چې پېړوځ ترمونېن تاسو راګرځیدلے ده ، سباته
ممکن دا قوه نوره هم تقویه شي ، په لوبه تنده او لپو وسایلو
به تر کله مقابله وکړي شو ؟ ... او س لاشپه ده د تیاري ترپلو
لاندې که خاکونه وباسو ایستلی به مو وی کله نه د وړچې په مخه
هېڅه امکان نشته .

یوه مجاهد ورته وویل ؛
— کله په شپه کښې موښ نه و بشکارې برو دوی هم نه شولیدلے
نو د وړچې او شپه کښې تو پیر به خله وي ؟

قوماندان وویل :

— دا رسنیا وای، خود ورخی چې ما له نسبتًا لور ځایه خاک
ځکاوه د وړه راته معلومه شو چې له درېو خولو مخاکره یو، صرف
د غړه خوارا ته خلاصه ده؛ کله مونږ پله غړه ورلک شو، ممکن پله غړه
واوره .

بل جاحد وویل :

— مونږ پله داسې ځای کښې واقع یو چې غړه ته ختل هم لوبه نه ده
پله نېغو کمرونو به خرنکه ورخېشو، هغه هم پله تروپېه
کښې؟ .

قوماندان وویل :

— متل دهه چې واي کله غرلوره دهه سرتې یې لار شته؛ مونږ
تاسو هم د غرو بچې یو او چې مجبوریت هم لرو، شهه د خوابې
کړه نه ځو چې خوف و خطرته اهمیت ورکړو!

بل جاحد وویل :

— دلته لنډه یو نړۍ لاره شته، د ورخی مې لیدلې وه؛ ګونډې
د شېږې یې هم و مومو .

قوماندان وویل :

— پېښو ته لاس تر زې ناسته نه دهه پکار؛ تر وروسته سلګک
باید له امکاناتو ګکته واخلو .

بل جاحد وویل :

— مونږ خو به پله خاپوریو هم دنځایو خودا هومن خان به

خەڭىۋەنچى نەتە پە لەر تىللە شى نەتە پە خاپۇرىيۇ ، نەتە لار داسى
لار دە چې پە شائىپى كېرىو .

قوماندان ووپىل :

— مومن خان زۇنېن ھەزىز دەنە ، پە ميدان يې نەشۇپېنىشىدە
تىركومە حەدە چې توان لىر وابىيە خلو ، كە يې پە كوم خائى كىنى
د خېرىۋەنچى امكان نە ؟ ، مومن تاسو بە ھەم ھلتە سىنگەنىسىو .

د اخبو درستۇ ملگىيۇ خۇنىشە كېرى ، خۇ مومن خان ووپىل :

— اول خوتاسو ماتە مەڭورىي ، كە بىنە كوى ئەنۇنىھە باسى .

بىلە دا چې زۇ نە دې خائىيە خۇچىيدىل نە غۇلەم ، چې پە مچلۇغۇزە
بى د كلاشىنگەن د خاونىد ماغۇز ورۇقىپىل اوپسخۇلارۇغ كلاشىنگەن
پە كوتۇراغلى دەنە ، كە ورخ نە و كىچىدىلىپى پە دېرىو بە مىيندى
بۇرۇپى كىرم ؛ بىياكە مىشۇم ارىوان بە نە وى .

دۇرى ورته ووپىل :

— مومن خانە ؟ تا يواحى نەشۇپېنىشىدە ، تا بە راسەراخلى
چې دېرىرىتى دې بىرخە شى او دېرىو سرۇنە پە خاۋىرى
ولپى .

مومن خان ووپىل :

— بىيا بە داسى موقۇچىرى وى چې زۇ يې د پاسە ولىم او دۇرى
لەلاندى وى ؟ . . .

قوماندان ووپىل :

— كە ئۇنىدە وىچى چې خورۇسەن زۇنېن بە خاۋىرى كىنىپىرالە وى

تر هغه به مو و بىرە دغه حاکل وي ؛ وخت مه ضایع کوه .

مومن خان وویل :

— مو بنو چې به غنم کول رو غې د اې به مو په دې تمه تر خاوازه لاندې کولې چې راشنې شى ، و بويېرى ، و بى راورى او يو په خسو حاصل ترې واخلو ؛ نو او س هم په دغه تمه پاتې کېرم چې کله لس شل تنه غلیمان ترخان د مخه کېمې شم ما به هېچ تاوان نله وي ڭىرىم .

قوماندان وویل :

— نو په دې حساب خو زمونب لاسونه هم چا قوشانه دى راتېلى کله هريو لس لس تنه دونخ ته ولېنۋو ، روع لىنىرى به مولە منخە ورپىئە وي .

درستو ملگريو وویل :

— توكل په خدای ، نله خۇ او خېل سرونە پلا دغه اميد شندو گوندې بىنە شمر ترې واخېستىل شى .
په دې امنا قوماندان په شې شې كېنى د درستو ملگريو مۇچۇنە په مناسبو خايىونو كېنى و تاكل او د سبأ په انتظار هريو پخېل سىڭ كېنى كېنىئىنەست .

چې بىالمر د دې خوينېي صحنى په نندارې پىسى سر راهسک كر ، د توبونو او راكتۇنۇ ۋىزې پىل شوې او روسى قواو وېلەنې شروع كر ؛ خىلە چې دا خىل قوماندان د شىدىدى مۇقاپلى امر كېمې ئۇ ، لە پاسە يې جا غورونە پېرى تىش كېل چې اتفاقاً وېزىيات روسان

پخپلو وینوکنې ورغشتل .

د لس لس نیمو بجو شاوخوا د بمن ته د په شاکیده بوله
وړکړئ شو، په لنه فرصت کښې د مات شوی لښکر دوري هم
کښېناستې؛ قوماندان خپل ملکړي وړوبل، درست روغ جور وو
خو د مومن خان پته نه وکیده، چې لېخه وړیسې وګرځیدل مومن خا
ې پخپل سنکر کښې په وینو غرق ولید؛ له د کو جاغورونو ټې د اسې
معلومیده چې په لومړیو ډنونکنې لکیدلے او شهید شوئه تو .

قوماندان وویل :

— رېستیا چې لورهی خوکې په لور همت سائل کېږي او دا هم
حقیقت ده چې بې لوقه قربان دېش شمر وړکوی!

اختیار دهاد بختیار

مازیگر چې لمر په لويدوو او د پلوشو پښې له مځکي ختلې
 سمند د افکارو په توافقی سمندر کښې لاهو زړه پې نړه د کور
 په لور رعنوو . د وړجې سود سودا چې به پې شمبله او په
 مقابل کښې هغه لوړې ضرورتونه نو د دیسې درجې ضروریا کتو
 ته شه نه و پاتېدل ، بلکې د کور د خاوند د کرایې حساب لایه
 ځای پاتېډه چې نن بیا باید ورته یو پلمه جوړ کړي .

سمند پوخ خوانو . له هیچ کاره پې غایه نه غړوله
 درست عمر په ګارکسب کښې تبر کړئو ؟ هغه وخت
 چې د ملک پېتې خاوند او په قوم قبیله کښې د تښې سره هم و
 ده چا بېکاره نه پېدلے ، له بېکاره پې خدا بېزابد . اوں چې
 غربت خپلو لاس و پښو ته اړ ګړئو ؟ ، د خولو بهول د
 اوښکو تر شخولو او د آبرو قر تويولو په مراتبو ورته بنسه
 بنسکاید . چې سهکار به له ګډو ووت له ګلیوالو سره به
 پې لې لیدل ، ځکه چې ده ته د ناستې ولاړې او دود بایدې فروت

په لاس نهه ټو وړغه.

ده پنځیل وطن کښې دولسم جومات پاس کړئه ټو، علاقاً
دښې مطالعې خاوند ټو خودلته هغه تعلیم او مطالعه په ښه
نهه وړتلل: نورې په زمینداری او باغداری کښې تجربه لرله چې
دا تجربه هم دلتہ پې شمره وه، بل کسبې په نهه ټو زده مجبور
ټو چې ختې وکړي. د خپتو زعد په بنکار کښې ټو خو په بنکار
کښې د کور کرایه لهه وسه وقلې خبره وه. چاره یې نهه وه، هرو
ورخ به پې دغه خوميله لاره پنځلوا پېښو وهله راوهله.

په هغه وړجې پې د کور ضروریات چېر وو او له ګاره یې
هغه د هرې وړجې په شان اجروه لاس ته وړوېږي وو، ترینیکید
لارې یې په ضرور تونو کښې اشد ضروریات جلاکول چې لومړی
د هغه چاره وکړي خو چې لهه هرې خوا به پې حساب ولکاوه
او د خړه لکې به یې لهه هرې خوا وکچله دغه یوه لوېشت را تله
ژوندې پې درست د احتیاج او فوری نیمکتیاً نه ډک ټو چې پوښ
کیدل ټناممکن لیدل.

ګارغانو د وړجې لهه تلاشه لاس اخښتے او سېل سېل د
ځپلوا خالو په لورې الوقل. "سمندن" چې پورته وړته وکړل ودید
او د دوی فارغ الباله الوتا او په چاچه نړۍ کاغ کاغ ته متوجه شو
له څانه سرو یې وویل: خوشبختي یعنې دغه؛ ګارې پې ازاد
تلاشې پې ازاد، تلهه را تلهه پې ازاد او ژوند ژواک پې ازاد دهه. د
خدای بختور په هېڅ حلقة کښې نهه دی ترلی؛ نهه د قانون په لومه

کښې ، نه د سیاست په جاک کښې ، نه د دود دستور په قفس کښې ایساړدی . خوړه بختور دی چې چېږته بشه وي . هلتنه یې شپه وي . نه حلال و حرام د دوی د تلاش مخه نیسي ، نه قانون او مقررات ، نه پانګه پېړنې ، نه فقر او نبستی ، نه له لیده راښو او لیده راښو سره اشتایی لري ، نه د سیاست په رېنځ اخته او د حربونو په تعصب مبتلا

د اندېښنو څېږته په شا و تھباوه ، تېر ګلونه یې ورېډه زړه ګړل چې د سرای لویه دروازه به یې پېړنډ وي او ناپېړنډ وي مېلښو ته تر نیمو شپو خلاصه ولاړه وه چې په غلو د انو به یې د کندوانو زړونه ورډکیدل چې د محتاجانو به بشه ورسه کیده او خوکورونه یې پېڅل خرڅ جوړ ګړی او بې کړیابې به پکښې د لري سيمو راپرې پس شوی پراته وو

هغه وختونه یې سترګو ته ودریدل چې پېڅل ملک پتی کښې به یې چکر واهه او د خپلو ونډو اضافه خانګې به یې پړې ګولې نه د چا ورباندې احسان ټو ، نه چا ته اړ . . . وړخنې مایحتاج یې پوډه ټ او د دېرو لوړې ضروریات به یې د احسان په غریزه دېپوره ګډول

چې بېټه اوسته حال ورپه زړه شو پوټه یې وکتل ، وروستني ګارغه سترګو ونډونه پېپول او . . . بیکاپې وویل : وړخه بختوړه وړخه !! نه دې د لور پوټه زور شوته ، نه به دې د زوی پښې اېښې وي ، نه ګښه په روپیو مړوچې ، نه دې په تکوراتلو خله

بندپز لگیدلے ده. وریخه! په خپله خوه سپهه خاله گښې به د
اراهې شپهه تېره کړې، سبآته بیا خدای باچا ده، نه درېسې
د برق محسول راځۍ نه د کور کرایه، نه د واپېشې نه چاکتن..
ژوند دې هم طبیعی ده او مرگ دې هم.

له ځانه سره ې دا په تینګه و پتپلهه چې نور له دې ستړې زندې
ځان اسوده کړې، تردې بدې و دې چې هره ورڅې د وسوه
درولاغو ته مجبوروی د ځنکدن خو ملته سختنی د بره اسانه ده
هره ورڅه مجبور ده لور ته یوه تسلی وړکړۍ او نوی ته بله دکه
بنځو په یوه خبره تېرباسی او د کور مالک په بله وعده: دا وعدې او دا
پاپې به ترکله جوړو ی او ترڅو به چلېږي؟؟؟

له ځانه سره ې دا فیصله وکړه چې د من خرڅه و دروپې او په
وروستیو درولاغو د ګور غړې ارام کړې، نیمه شپهه به پاڅینې
او د رېل مخې ته به د حسرتیو او محرومیتیو د وړې له ځانه
څنډی. د ژوند دې نتیجې مزعنو ستړې دا غوره کړ
چې د شپې په تیاره گښې د ستړې او د کاچې پیښو ته پېړوځی.
د غې فیصلې ې د ژوند درانه پېټی درست له اوښو اخښتی وو
چې بیا په پورته وکتل وروستنی ګارغله لا وزرونه تپول، ده
وویل: لب وخت پاته ده چې زه هم ونډ وکړم، والوزم او
له دې ستړې عالیه پورته والوزم؛ هلتله چې نه یاس وی نه
محرومیت، نه هستی وی نه نیستی، نه آداب وی نه رسوم
نه مسئولیت وی نه مجبوریت؛ هلتله چې په خپله خوښه

حُم راحُم ، په خپله اراده لته چم او گښېنم

سمندرخانه پېر مطمین گامونه اخښتل ، دasicې چاوه
روانه ، تابه ويل چې لویه مسابقه یې گټه ی ده . په دغه وخت
کښې چا وړیاندې باغ وکړه : سمندرخانه ! خړنګ
دasicې روانه یې ؟ په اسمانو ګښې چکر وهې چې موږ د ډځکې په
سر بسویپه ونکه مخلوق بېخنې ویښی نه ؟ ! . . .

سمندرخانه چې شاته وکتل ، خپل د بشو او بد وړیمو یارې پی
ولید ، چې غږی یې ورکړه ورته وې ويل : تله رېستیا واړی ، زه سر
له ننه له هر شی خان وارسته گسہنم . دغه تصوره یې دومره
هڈونه رانه سپک کړي دی چې واقعاً د اسمانو چکړې وهم
دنیا او د دنیا ژوند لکه تمبوله دasicې ده چې خومړه پکښې
خوچې پی هومړه به پکښې پکښې . زه له دې تمبوله ویتل
غواړم ؛ دې نیازه په قدرت او د استغنا په زور .

— هغه ويل : زه پوهې چم ، پوند نه یم چې تا نه وینم اوستا
ژوند ژوالک نه شم درک ګوله . واړی :

کورې د غم په چیغه وران شه

چې په غمین د ګېړن ګومان ګوینه

— ستا په نیازی ستا له محرومیتونو سچینه اخلى ، دا د
بد مرغیو د فشکار اخريتے حد ده چې په یوه سپېڅلې استغنا
بد لیږي . د نړۍ پېر یاد کسان او وارسته خلک له کبره نه وو
لپوښی ، بلکې ستا په شان د مجبوریتونو امواجو د ډیستنګی ساحل

ته اپستلی دی خوکله کله بیا پله بده هم اوپی او سری دجنایتوف
یا انتحار په خواولمسوی -

- سمندرخان وویل : له جنایته مو دی خدای وساتی او هغه
وس دی خدای نله واکړی چې مېړیمه به رانه ازد موږی پاټه شو
د خودکشی مسئله ، دا به زما په خیکال د مایوسیو له ترڅوالي
ناخبر وس په چل نفس ظلم ګنې ؛ چې خبی وی بنیای هغه یې په
خان ترجم وړوی .

- هغه وویل : انتحار ته هغه خوک مجبوریتی چې په ژوند
کښې مانې و خوری او له پست همتی نه دغه مانې و منې ؛ دا
د پستو او پربوتيو خلکو ګکار دی .

- ده وویل : د ژوند نه کله و وايم موښو تاسو تولو مانې
خوپلې ده چې نه یې منو دا ببله خبره ده خوزما په خیکال په ځیلې
کمژوري او مانې اعتراف کول باید شجاعت وېولو نه پستي .

- هغه وویل : البتنه کله د چاړګ د نورو د خوبنې موجب
ګرځی ، زه هم په دغه عقیده یم ”که مرګش به از زندګانی بود“
خو موښو تاسو د ځان والک نه لرو . له مذهبی او عقیدو ګله
یې لاخه ګنوی چې جرم دی له اخلاقی شکا ورته وکوره ؛ وې دې
یونېک بنیادم ګم شی ؟ وې دې د بشیرت د اصلاح تلاش او له بدموږین
ته خوشې شی ؟ وې دې د بشیرت د اصلاح تلاش او له بدموږین
سره مبارزه پای ته ورسیږي ؟ . . . علاوه تاً موښو تاسو خپل
لرو ، خپلواں لرو ، سخنده ، لوښې ، زامن او صمیمی دوستکان

لرو؛ وېي د هغوي په زېوېنو د مرهم په خاى داغونه کېيدو؛
او وېي يوشمىپى سېپسته ماڭشومان د نورو بدەرغىيۇ لەنلىقە
دەرغۇرخۇو؟ مۇنېن مىسۇلىت لرو

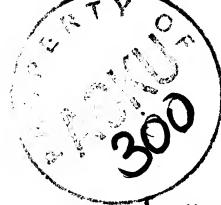
سەمندرخان سوچ واخېست، لە خەشىپى سکوته وروسته
پى ووپىل: زما وندونە دې لکە چى بىيا را وقىل؟ نە غوارىپى چې
د مرغلىقۇ پە تولىكىنى د دوى غوندىپى ازاد والوزم؟
- ھەنە ووپىل: شەشىپى لکە چى تاھىم د خودكشى بىندۇ
كېىتە و؟!

- دە ووپىل: د غىپى يې بولە.

- ھەنە ووپىل: ماتە ستا مشكلات معلوم دى، پوهېرىم چې
د ورخىپى پە لىس دولىس روپىيۇ د سىپى يووه خواھم نە پورە
كېپىي او بىيا نى سىباچى ھوا مخ پە سپىيدۇ دە ھەنە لىس دولىس
ھم تىل سىپى تە پە لاس نە ورخى؛ پە دەنە حساب نە نى پە تا
پىسى راغلم چى د ژۇندىرلاك چارە دې وكتۇر.

سەمندرخان چى د خىل ورلن ژۇندىرلاك چارە نە لىدە، ارىيان
درىيان يې ورته كىتل او ھېچىپى نە وپىل.

- ھەنە ووپىل: زە ستا اخلاقى او ھەممىت ھېڭىلە نە شىم
ھېرىلە، ھەروخت بە ستا پە فەركىنىپى وە خۇخالى لاس دېنەن
دەنە، سىئى بە پە نىش لاس خە وكتۇر شى؟ د خوبى تىلىڭىزلىپى
او پە قىبە خەقىل مې ھم نە خۇشىپى ھەكە مې تراوسە خان ناڭان
ارۇلەتى. او س چى مې لاس خوبى تە رسېرى تاتە راغلم كە راسى

وېي منې ھيله ده چې ژوند دې بىلە شى .

خەشىبە يې انتظار وېوست چې د سمندرخان عکس العمل
و وېي خو ھەغە داسې مضمحل شوئە ئى چې لە تىپى غېن
راخوت لە دە نە راخوت ؛ نور د دە پە "ھو" او "نە" پىسى نە
و گۈچىد، وېي وېيل :

— سمندرخانە ؟ تاتە معلومە ده چې زە ھم يۈسى دوھ غۇنۋە
را غلم او بىيا مې كىدە او ماشومان پە يۈھ يۈھ جۇر جامو كىنى
دا ووتلى، كە لېر وو كە دېر ھەرخە رانە پاتە شول، تراووسە
مې كەلە پە يۈھ شى او كەلە پە بل شى گىذارە و كەرە ؛ ھەغە ھم خە
پە گىذارە چې كە بل تە نە وە معلومە تە يې بىلە درك كولە
شې . نوما وېيل چې يۈخوارىبە بل خوار تە خە لاس وىكەنە
شى ؟ ... د تېر وخت كىلە مەكۈھ . نە خان مكىلە كىنەم چې
ستالاس وىنیسم او د بىد مرغى لە تىمبولى دې را وېاس .

سمندرخان بىيا ھم خە نە وېيل .

— ھە ئە وېيل : نە سپا د ژەمى مخە ده تر ھەشى بۇتۇ تە
دېر ضرورت دە، ما خۈك پېتىندۇغا او بىلد سۈرىتە راسىرە
ملەكىيە كېتىدە، پە باعىنۇ كىنى لەكىي اخلى او دلتە يې پە بىنار
كىنى خىرخۇو، بىنې پىسىپە پە لاس راخى، دا يۈھ يۈھ نىيەمە
مېياشت پە دەغە شەكار مىشغۇل بىو، او مى دوھ درېز نە رۈپە
سىمىايدە لەم، كە دې خوبىسە وە تر يۈھ دوھ بىلە يۈ، تى دوو
دەرپە بىلە يۈ؛ ستا بىرخە وىتە بە ھم زە لەچۈم، سىلە سپا

به ته هم راسه شريك شې كه درې نه و گرچىدى د خودكشى
لە فگە به دې وجاسى .

سەندىرخان وزىه ووپىل : يار لە ماڭخە خويپەن روگۇر
ورك دى ، پەھىچە هم نە پوهىن مچىچىتە مې بىياپى اوخە
راتە بىيى سىتاپە واك كېنى بە يىم ؛ ما مە پۇستە، اختىار د
ملاجىتىيار دى خو

— هەن ووپىل : چى داسې دە نۇتاڭە ضرورىت نىشتە ، اوس
دا سل روپە درواخىلە چى فورى ضرورىت دې رفعە شى ، سبا
اتە بىجي بە دىكەنچە پە دروازە كېنى سىتاڭار گورم .

سباچى بىيا ڭارغان پە شور او پە زوب د داپى پە تلاش
داوىتلى وو سەندىرخان هم د داپى پە تلاش پىسى راوت خو
داخىل يې ڭارغانو تە هەنسى پە حسونت نەكتل . بېكىن
تىصىم ورپە زې شو ، خېل سىپى د رېپل پە بې پىروا پېنسو كېنى
يىپى خوا تە او خېلە پە وينولىنىدە تىنە يې بله خوالىدە ، خېل
ئازولى ماشومان يې كىسە او بې سىپىستە د ڭىلىو ڭوخۇ
آوارە لىدل ، ورپىن دىدە او لەكە خولىك چى لە وەھمەن خوبىخە
راوىپىش شى وارخطا يې يوە خوا بله خوا وكتل ، مەتىقىن شو
چى هەنسى تصور ؟ ، لە خانە سەرپى ووپىل : دېنىتىياچى د بىش
بىدەرنى اكىش د بىش دلاسە دە او د بىشىرى تولىپى وەھىيانە سلىپى
او ئەڭلىك دەستورات يې مەخ تە راپىرى دى او نېڭە مرغى هم د
بىش پە واك كېنى دە چى بىشىرى ھەدرىدە او انسان خواخوبى

و ده وکړي . یقیناً د پېړي بد مرغې به لمن ورتهوله کړي او نېړي
به د بنګاپېړيو پله بېن بدله شی .

خو د گھوںسائنو حساب پېل ده

زمونین دی یعمه شپه وه چې په نه کبری جرم د داخله فذارت
په یوه خونه کښې د نورو بې گناه نزو زلمیانو په لړ کښې د
مجھول سرنوشت په انتظار پراتله وو . ور خلاص شو او یو تنه
بل هم دوو تنو پولیسائنو تر متھو نیولے او زمونین په خونه کښې
پې پېښوده .

مونن به په یوه خونه کښې شل د وه ویشت تنه وو چې د چا
لړې ورځې تېږې شوې وې د چا پېږې ، قر دې نوی مېله د مخه
مونن دوو درې تنه چې د یوه ڪالله خلک وو نورو ته تازه بشکار
شوې بشکاریدو خو چې ده بې را وست مونن هم د ڪوږښو
حیثیت غوره کړ .

بندیان که خله هم هر یو پخپلو خولو کښې د ووب وی بیا
هم یو په بل په خوبېږی ، خومه چې دې په جېل کښې خا
ته پام وی هومرع به دې په بل هم خوا بدېږی که خله هم په
هیټه رنگ نه وی درخپل او کله دې په یوه جومات کښې تپه

هم نله وی هله .

منویه میله یو له وجوده ضعیف ، سپین پوسته او مرقب سپیه ُ . پله در پشیه برسیه بی د چاکتری سپین کوت هم اگوسته ُ پچی زعفون پله لومه دیدن و بیاندی د چاکتر گومان را غم چی پوستننه مو وکه رستیاوه ؛ دنه د جرامی داکتر و اوله معاینه خاتی بی راوسته ُ .

داکتر صاحب چی متاسفانه نوم بی رانه هبر ده د "لوگر" او سیدونکه ُ ، پله دی توری بی نیوله وه چی گواکی ده د مجاهد معالجه کوی او پله غیر قانونی توکه (!) د نخمیانق پله پرهرونو مرهم پتھی بندی .

داکتر صاحب چی هسی هم یو ضعیف البنیه سپیه وه او له پنه وخته د بدوگو پله مرض مبتلا وه او د یو بدوگی اپرشن بی هم شویه ُ . علاوه پر دی بی د وینی فشار هم جگ وه خوکمونستی دولت د ده مرضونه پله مرضون نه شمبل چی راوسته بی وه بنغ بی د "اکسا" قصابخانی ته بیوی او هلتہ بی پله مختلفو شکنجو او شارقیونو له لاد و باد و ایستله وه .

داکتر صاحب چی راوستل شو تر پنه وخته بی له خوبی خبره نه ونله ، سی و بیاندی دروند وه ، د یوی ماقبی چوکی پله دره بی سر ولکا وه ؛ بنله و ماله خانه سره پتو راویه وه هفه بی ونگشت او د ده سر بی و بیاندی کپنیو .

ما سخوتن چی موظف داکتر زموتن د بیابیا غوشتنی پله

اثر راشه او د ده فشار يې وکوت، خله دوا يې ورته ولسيکله
واکتی صاحب چې نسخه ولوستله، ورته يې ويل : لطفاً زما
لپاره دا دوا مه ليکي چې هېټه گته نه راته کوي، زه فعلاً
علاوه پر فشار د پېښتو ګييو له شدیده درده پېر په
عذاب ييم خرنکه چې دا پېر وخت په دې رنځونو
اخته ييم او پېنه تداوې ګريي ده ماته نسبتاً مفیدې دوا ګانې
معلومې دې، بنسېره پر دې زه هم ډاکټريم که هرڅو
درته مجرم بشکارې يم اقلالاً د هم مسلکه په لحاظ راته داسي
يوشه' ولیکه چې تر سهاره خو ورباندي ارام يم او دا نور ورونه
هي راسوه پکو نه شی

موفظ دا ڪٿي پله ڏڀر ڪا ورته و ويل : تله نله دا ڪٿي
 ٻي او نله رنجو، بلڪي د اشرايو مل او يو غدار بننڍا د ڻي
 دومنه دوا هم دريائندڻي حييف ده چي و مي ليڪله .
 دا ڪٿي صاحب ورته و ويل : كله دا له زرهه و لجي نو یوه دا سڀ
 دوارانه تعجيز ڪره چي تأسوزما له شره خلاص ڪري او ما د
 ٿڙ وند له ستويڙو :

—دۀ راته وویل : بیشکه پی خدای لرو او هغه چیز مهربان

دئے ، په دې کښې به هم د خدای پاک د رحم خله اسرار وي
چې مونږي نه شو تشخیصو له ، خو بنیادم د پرکمزورې
دئے ، خېنې خبرې سې په د پرمايوس کړي . مثلاً زهې دا د
په دې رخور حال کښې له معاينه خانې راوستم ، کور به ې
خبر نه وي پې خله بلا و خورم ؟ د وھلو ترتیلو او مختلفو
شکنجو ې راياندي خله چو سه نه وکړه ، دا هرڅه راياندي
تبې شول او د دېرو شکنجو په انتظارې لادا دئه ګورې چې
ساقله یم خویو شکنجه هم د وړه درد ونکې نه و له
د دې موظف دا ګټر د غه رویه .

— ما ورته وویل : له یوہ غلامه او له خدایه منکر بنیادم
خخه خله ګیله کوې ؟

چې شپه پخه شوو ، نور ملګری اکثر په درانه خوب وید
وو ، حرف د دا ګټر زګېروهه او زه ورته په غمونکښې
دوب ناست وو چې له مخامنځ کوټې دې بدې چېغې طویله
شوې ، درستو ملګريو سرونه راجګ کړل ، پته ې نه معلومید
چې کيسه خله ده ؟ بیاپې خوله د خدای پرستی په جرم نیوله
دئے ؟

درسته شپه به په هرو لسو پخڅلسو ملتوکښې هغه
چېغې تکاریدې ، سهار ته ایله زمونږ یوہ ملګری ته کوم یوہ
د وست حال ویله وه چې بېکاه شپه د دا ګټر "زړغون" تحقیقات وو .

ډاکٹر زرغون یو مشهور ڪمونست ۽ چې درست

عمری په ڈیکھو نه لپاره هلي څلپي څلپي او د وړه پکښې
څلیدلے وله چې تر پرونه به دوی د ډاکٹر زرغون په ملګرنې
او فعالیت فخر ڪاوه خونې په دا حال ڦو .

— ما ډاکټر ته رویل : رښتیا خبره ده چې سپه ھم د سپهی
غوبنه نه خوری خود ڪمونستانو حساب بېل دیه !

۱۳۵۹، ۲، ۱

خليفة مراد

پمان يا په اعزازی نامه سلماںیان هسبی هم خبرو ته تبری
 ناست وی خو خليفة مراد بېخی د خبرو گووئە ئۇ چې سر بە^۱
 دې لانە ئۇ ورته نیولە دە به بیا د یوې کیسی فیته اینبى وە
 تر بیاپى يې تېھ تېھ وە او تر ماشین بەپې خولە دېرە خوچید.
 ممکن پمان بە په دې تۈگە پە سپى د سر جورولۇ د
 تکلیف وخت ژىرتىرى او پام بە يې پە بله اپرى چې تریاڭتى
 لاندې د زماڭ نقلت دېرەس نە كېرى، يَا ممکن دا علت وۇ
 چې پمان هەرخاى او هەر كەلە تە خى راڭى او لە دېرۇسە
 يې هە ورخ لىدل كتلىپى، دېرەخە وېنى او دېرەخە اورى نو
 لە دە كە لوبىنى كە نە خاڭى ھم وې خاڭى ؛ بىڭىي ھم فرصت
 پە گوتو ورغلە وۇ چې د دە خولە خلاصە او ستا ورته تېپى وۇ
 او چې غوب ورته نە نىسې چارە بە دې خە وۇ ؟!
 خليفة مراد د خلۇپىشتۇ پەخۇسۇ كەلۈپىنچە ئە عمر نىشە، وچ
 او پە ونە مىيانە سېئە ئۇ، لەخ پەخىل شىر جورولۇ ماشین ترگان بە

پی کرچا دېر و او تى مطلب بې پې "پوهىدىي" دېر و . خىنگە
 چى سابقە دار دلاك ئۇ: دېرپى پېتىدل او دېرپى پېتىنە، دخان
 سىنلىقىنى چىل بىنە ورتلىو او پە راشە درىشە بىنە پوهىدە، مراجعين
 پى كېن او د شەكار ساچە پى پراخە و . پە شەكار كېنىي پى هەتى و
 خودى ئە بە دېر وخت د كورۇنۇپە خدمت كېنىي ئۇ، لوپۇكۇرۇ
 تە بە پېچىلە ورتلىو او پە دېي توگە بې پى تىرەغۇ لارە كىرەخۇلىي و
 چىي بىل تە مراجعە ونە كىرى . سەھار چىي بې پى چاى خىنلىقى يانە
 د دوکان ور بې پى پراشت، شاڭىدان بې پى پە كار و كىمارل، د سەمانى
 ضرورى سامان بې پى چى تىكار پە يۈرۈ بىكى كېنىي پراڭە و وورسە
 واخېستىل، پە بايسكل بې پى پىبىنە وارولە، دېر و كىرام لە مەنچى بە پە
 تاڭلىيوكۇنۇ راڭرىخىد . او د هەغۇى سرۇنە بې پى جىپۇرل
 (اصلاح كول) .

خليفە مىراد كور، كىدە، لوپىنى، زامن ھىم لىرىل چى درستو
 دە دە لاسونۇ تە كىتل، خىنگە چى لوى سرۇنە ورتە تېتىدل دلىوي
 خلکو داد ھىم لوى ئۇ، كەذارە يې بىنە او ۋەزىنەپى مخ پە بىنە
 كېيدۇ ئۇ: چى پە سىر بە دىلىكىيا شو لومۇشە بې پى دېچا غەتى
 او سىمايىدە دار سرى تعرىف درتە را واخېست، دابە يې درتە
 بىنۇدەلە چى د دوى پە مخ كېنىي صرف د غە دېيىتى او اضافى
 وېبىستو رابىطە نە دە بلکى دوجانىبە اخلامى او لوپىنى ھىم
 سەرە تىلى دى . دە كە پە نىيە شىپە كېنىي ھىم وى دەھە
 خدمت تە حاڪىرىدىم او كە پە غۇنوا پە اغزو ھىم لان فىش

شوی وی په سر ورجمی، په خلیل کښی خلک نشته . دئے یو
 سپیان مامدین او سم سیده بنیادم دئے ، چو سه نه
 پېژنی ، کله مخ په مخ وی کله شاپه شا دنېکانو نېکی نه هېږي
 او د شو خلکو ستاینه او لمانځنه ایماني او وجدانی فریضه
 کښی . دئے له هفو چاپلو سانو شنخه نه دئے چې له چا مخانع
 حاتم طایی جو روی خوچې ورته شکیپی شی د قارون میراث خور
 یې بولی ، یا په حضور کښی ورڅخه حان او اولاد جاروی خو
 په غیاب کښی یې د مرگ لایق ګښی او نه کړي جرمونه وړوږي
 تپی . ده به دا بشودله چې دئے کله غریب دئے غریب به وی
 کله عاجز دئے عاجز به وی ، کله دم دئے دم به هم وی خو
 فطرتاً تیټه او خپل چاروکه بنیادم نه دئے ؟ په یاریه دوسته
 سر ورکوی او بنه هروخت وړیاندې بشکاره وی ، چې د چا په
 لمشی کښې نه یې شکوی او نه وړیاندې توکی .

خلیفه مراد په دې توګه هر چا ته د پاس خاوند او د نېکی
 وړ سړی شکاری نه ، هر چا به ویل نېکی په خلیفه مراد بشکاره
 ده ، سو یه باید بنه له هغه چا سره وکړي چې په شو پوهېږي او
 منی یې . . .

طبعاً د خلیفه مراد په دې خبرو د ده دانه نور هم زیارتله
 هم یې نوچ زړه سواندی پیدا کول ، هم یې پخوانی ډېړې ملې باڼي
 ته تشویقول .

کله به چې خلیفه مراد د چا د تعزیف او تمجید نه وړکار شو

لنو به یې د گرافه او قيمتى له لاسه گريپوان درته خيرى كى
چې ورې مثلاً په دومره دى او وريشې په دومره او غونشه ! غونشه
خوبه هغه خوري چې خوري یې شى .

خه بې پيقوم زه چې به هركله ورته كېسبىاتم د ده له پېر
مکرو خبرو به پکو دم چې يو یېرلنه نېي او د اوږيدلو وېرنه ده
هر وخت هغه يو مېتىل مضمون او هغه يو سندره !

شىار له دلاڭانو چوک او خونه پوهيدم چې خلا شى به
دې ته اپ كېرم چې تر لسو تشو دوكانونو را قىشىم او د ده په
ھەق كېنى د اشڭار سخنچى شىبى او ورسىر د ده پي خوندە
كىسى وىمن او واورم ؟ په تېر چې بىنخىم یې مە شوھ او د
كۈرجاچا جارو او د نغىر ئەغۇر ده تە و پاتە شولى او بىيا پى د
خېنىز نېرە سواند و او بىنگۈكارو يارانىق پەتكەت بله بىنخىم خورۇ
او كورىپى و بىاندى بىسيا كىر ، ھەم یې مشكلات دۈر شوھ وو پەر
خلا شى لىل چې و بىاندى و تېغىرى ، ھەم یې دەبىرى مەستى لىدىپى وېي
مجبۇر ئىچى د هەرچا ونۇھ خانته خانته و سىتى ئىچى خو
تارە و بىنلە بې یې د بىانى خولى تە ورکول لىس خلە بې یې بىياتى
خوارە له لىرىپى ورته و چىغولە او هەر و بىنلە بې پىچىلى مائىپى
نەپى بىنخىم یوھ خوا بله خوا فەلەواه راواهواه ، خەكە چې له خبۇر
بە نە ئىرخلاص ، دىيۇھ سىرىپىنى اصلاح بە دې كافى وخت
نېولىم ئى ئىي ورخ د ده تر دويم واده را و دوسته زه ورته ناست
وئم ، دىئە مې له و بىنلىق سە لگىيائى د بىانى زۇرىپى و بىنلىق

د اسې معلومیده چې خلیفه مراد د عادت خلاف گویکه روژه نیو
 او تر خبرو په ځکار خوبن ده ، د بیانی پله پسې غچ غچ
 د دوکان سکوت و رمانتاوه ، تابه ویل چې یوسپل توتكی په بازداونو
 کښې مشغولېږي ، شاګردانې پته خوله توش وو ، نه دوی
 څخیدل نه مومني ، د هر یوه مېز له شا د غچه غچه ، غچه غچه
 او زونه راپورته کیدل او په هر یوه لمنه کښې د وېښتائنو سرفه
 وو چې راقوییدل .

خپلو تصوراتو ته خلاص وم ، سودا راولویده چې گورو په
 هر بنکار کښې خومره د سلمانيه هستي ده او په هر هستي کښې
 بیا خومره کسان صرف د خلکو د وېښتائنو د اصلاح د پاره په کار
 بوخت ده ، مختلف وسایلې په ورته جور کړي ده چې د چا
 وېښتله ګوم ساڼتی یا ملي متر تر تاکلی حده او بدهه نه شی
 که او بدهه شول ممکن نېړي په بله واړی او د جهان ^ب نظام کښې
 به ګډوډی راولی ؛ خو ھیچا تراویه د دې خبرې سوچ نه ده
 کړی چې او بدهه لاسونه او بدهې ژې هم د لندولو او غوڅولو وړ
 ده که نه ؟ که ده هېټه هم ګومه هسته او وسایل شته که
 خونکه ؟ که نشته نو آیا د وېښتائنو تر او بدي دلولو ده او لاسونو
 او بدي دل دې لوي عييونه نه ده ؟ آیا زبان بازی او د لاز دستي ده
 کم اهمیته ده چې د وېښتو قدرې اهمیت هم خوک نه وکړوي
 که خونکه ؟! یا خو خبره بل خه ده ، په ګمزوری او پې حسه
 شی د هر چا لاس بر وی ؟ وېښتله او نوکان خکه ثدثدا اصلاح

شکو چې ڪمزوری ده او دې حسه غريو لندول او غوشول
ضروري امر ده

خليفه مراد به خدائی تخبر په خله چورت کښي و، یا به یې
د چېلې بیانې پله پسې چځک خوبن و، هڅي هم نه ويل، ما
په زړه کښي ويل: "سيهه! د غه دې عادت شه چې هم وخت را په
هم ماغزه." د بیاتيو د واره غچ غچ موسیقی ستريو اندېښتوه
د منزل باک و پر وړځاؤه، خيال چې به له یوه میدانه راستون شو
و بل میدان به یې په نظر کښي و، چې له یوه غړه نه فکر را کو زیده
بیا به یې د بل غړه د ختلونېت ګړه و. په منتظرینو کښي
يو معلم صاحب ناست و، تر د غه دمه په یوې شلېدلي پخوانه
مجلې توپن و، چې د عکسونوq او عنوانونو له ګشتني فارغ شو
د استرار د لحظو درېښتې نه وزغمله شو، یا بیانې غوبونو به یې
کاه ګوله چې له خليفه مراده یې پوښته وکړه:
- خليفه! "اکبرجان" نه معلومېږي، چېرته ده؟

اکبر د خليفه مراد مشر زوي و د اتسو نولسو ګلونو په
عمن، چې کله به له بنوونې شی را غه د پلار په دوکان کښي به یې کار
کاوه. خليفه چې تر د غه دمه خدائی خبر په خله اندېښتو کښي
دوب و یو ناخاپه لکه سور کړي، رباب ته چې لاس کړي په خبرو
را غه، هر رک یې له شکوو لبرېزاو هروېښتله یې د شکایت ژبه شو
د زوي له لاسه یې سر تنده وړتکاوه او پله بنېلې یې ورته خوله وچه
کړه، یې ويل:

— معلم صاحب ! هیچوک نه دی ملامت ، خطا در متنه له ما پېښه
 شوېدە ؛ واپسونه يې نعلول چینلوبسو هم پېښې پوتنه ونیولې. ما
 ته وکوره ، زما خوارعه اریانه ته وکوره ، زما هکار، کسب او پېښې
 ته وکوره، او بیا دې ته وکوره چې اکبر بد مرغه هې په لوي لاس
 واستاواه شنوفنځی ته ، دې ته هې نه کتل چې چې ته هندوان او چې ته
 او بسان !! پتنه له دې چې پتلون راته واغونځی ، بکسکه ترڅنګ کړي
 غتې غتې وړغېږي او ارته ارته وکړۍ نور مې د خلی شمر هم نه
 ورباندې کېږي. پخوا لا یو خلاهه بنه ئو ، لب پېښ به يې لاس تېکو
 خلاهه نا خلاهه مې لاس ورباندې خلاص (سپلک) ئو ، د کور سودا خو
 به يې وړو ، او س رسیدلے دهه ، د لاتې برنس زوې تې جوړه شوې
 دهه که خدای خبر د ویز فتح خان لمسیه !! خلاهه چې ورته وايم
 پله خوچې پورې مې خاندې . دن معلم صاحب ! که دې خوا
 نه بدېښې زه خوا وايم که دا تعليم دغه شه وې پله تویو مې توې
 دهه، او که يې د مکتب دغه ګکته خلکو ته رسېږي تر مکتب يې نه مکتب
 بشله دهه . موږ چې مکتبونه نه وو لوستی کوم له لوښې مره
 شوې يو یا چالهه مجلسه لټولې يو چې دوی به راته لسندن
 فتحه ګړي ! ...

معلم صاحب وویل :

— خدای دې خیر ګړي لکه چې دې ورته خوییدلے يې چې

د ده له امله درست معارف ته په قهره يې ؟

خليفة وویل :

— خرینگه به نه^ه بیم په قهر ؟! زوی^ه بی له^ه بنی را خنہ و بیوست
 اسان ته به گوری^ه ، ته^ه به وای^ه چی^ه مک^ه که د ده^ه په^ه بنکر ولاره ده
 او^ه د اسان^ه تناوونه ده^ه رانیتگ^ه کری^ه دی^ه ، او^ه پی^ه بون^ه ، ارجه برجه به
 وای^ه چی^ه په^ه تکی^ه بی^ه هم نه^ه پوهی^ه او^ه بنیایی^ه چی^ه د^ه هم نه^ه پی^ه بی^ه
 د^ه بی^ه ته^ه به نه^ه گوری^ه چی^ه کله^ه نور بی^ه وای^ه په^ه و سه^ه به^ه بی^ه وی^ه ؛ پکیر
 چی^ه اند^ه بولی^ه خل^ه به وی^ه ، خو^ه خوار^ه سر^هے او^ه سور بی^ه سی^ه سا^ه تل
 د^ه بی^ه عقله^ه خلکو^ه ڪار د^ه ، چی^ه خان نه^ه پی^ه بی^ه وای^ه هغه خدای
 نه^ه پی^ه بی^ه .

معلم و بیل :

— بنیه^ه به شی^ه ، خوانی^ه ده^ه ، په^ه نوبی^ه خوانی^ه کنی^ه هر خوک^ه ڏخنی^ه
 وی^ه ، په^ه د^ه بی^ه کنی^ه د معلم او^ه مکتب^ه گناه نشته^ه ؛ نه^ه معلم او^ه مکتب^ه
 چاته^ه د خود سوی^ه او^ه بیباگی^ه دریں و رکوی^ه

خليفة و بيل :

— د^ه مکتب^ه او^ه معلم خرینگه^ه گناه نشته^ه ؛! نوبی^ه خوانی^ه خوپه^ه
 مونی^ه هم بتزو^ه شوپه^ه ده^ه ، هیخوک^ه له^ه موره سیان^ه بری^ه نه^ه دی^ه
 زووی^ه ، درست^ه چی^ه گوری^ه ماشومان^ه وی^ه ، زلیمان^ه شی^ه بونا^ه
 شی^ه ، د هیچا سترگ^ه له^ه وازو^ه نه^ه وی^ه وکی^ه ، هر خوک^ه خل^ه خوری^ه
 خل^ه پرپردی^ه ، د ووره مستی^ه او^ه دا^ه سی^ه خوانی^ه د^ه اور واخی^ه چی^ه
 سر^هے د ووره^ه له^ه چتی^ه بیاسی^ه چی^ه مور پی^ه بی^ه ، نه^ه پلار پی^ه بی^ه ، نه^ه خدای^ه
 پی^ه بی^ه ، نه^ه بی^ه په^ه اخريت^ه باور وی^ه نه^ه په^ه حساب و کتاب^ه ؛ وای^ه دا^ه
 خبی^ه درستی^ه ملایانو^ه د خیلات او^ه زکات لپاره او^ه شتمن^ه د غریبانو^ه

د تسلیه لپاره جو چی کرپی دی ، پله د غله چل غریبان لوشی او
د دوی حق حقوق ور تخته خوری پله تو بومی دی
توبه وی ، نوی نله د سه سور گافر دیه ؛ نوکه یه پلامکت
کښی نله وی زده کرپی تله ووایه دا خبری چا گون کښی ورایښی دی؟!

معلم وویل :

— پله مکتب کښی خوهغه دیه په زگونو نور هلکان هم سبق
وای ، چې یو پکښی باد ساریه شو د نورو خله کناه ؟!

خلیفه وویل :

— معلم صاحب ! په زړه می چېر لاس مله وله ، پېړیم چې تړک
به یه شی و به چوی ؛ دا پروون پروون چا راته وویل چې اکبر خلقی
شویه دیه ، نوکه دا خلقيتوب ورته معلمانو نله وی ورېښو دیه او
هغوي نله وی ورته لسویه نوزه و په نله خلقی کېږم ؟!

معلم وویل :

— مراد اکا ! په دې کښی شکل نشته چې چېښی معلمان حزبی فعالیته
کوی ، علاوه پر رسمي وظیفې چې هلکانو ته د بسوونځی دکتابونو
تدریس دیه ، خپله تیوری او اضافی خله هم ورېښی او خصوصاً هغه
شاګردان چې لله عقله پل او ساده وی ، یا یې په درسونو کښی خنډنډه
یا یې د بدېښۍ حس قوی وی ، دا شان هلکان بنه ور جذبېږي .
که دې خوانه بدېږي ، اکبرجان درې سره ګمزوریه لري ؛ هم
ساده او خوش باور دیه ، هم یې په درسونو کښی خوندې نشته
د استاد لطف وکرم ته ارد دیه او هم بنایی له کوره مائنيجت

او خواپیتیا وی . . .

خلیفه وویل :

— لَهُ كُوْرَهْ چَا وَسِرَهْ خَلَهْ كُهْرِي دِي ، چَازِيَاتِهْ خَوَرِي دِهْ چِي
دِهْ پَكْتِي دِسَهْ ، پَهْ مُونِيزْ كُوْمِهْ پَأْچَهِي دِهْ چِي دَدَهْ خَوَنِدِه
نَشَتِهْ ؟ . . .

علم وویل :

— دَاسِي فَكَرْ كَوْمَ چِي دَنْوِي كَلْدِي بَهْ دَبِي وَسِرَهْ سِيْ بَشَهْ نَهْ غَأْپِي
خَلَهْ هَغَهْ بَرَدِي مَورَدِهْ ، خَلَهْ دِسَهْ هَلَكَ دِسَهْ ، چِي بَرَدِي مَورَدِهْ
كَوْرَ وَكَدانِ وَيَسِيْ هَغَهْ سَهْ خَبَرِيْ هَمَ بَدَهْ وَيَانِدِي لَكَبِرِيْ پَلَهْ
شَوَهْ لَاسْتَغَهْ خَبَرِهْ ؟ دَغَهْ عَلَتَ دِسَهْ چِي عَقَدِي بَيْ اَخْبَرِيْ ، كَوْرَ
اوْرَ ، تَلَهْ نَهْ حَتَّى دَرَسَتْ نَظَامَ وَرَتَهْ دَارِوْنِيْ كَبَكَرِيْ اوْ تَولَ مَقْرَبَاتِ
بَيْهُودَهْ اوْ ظَالَمَهْ بَلَهْ نَظَرَ وَرَتَهْ . خَنَكَهْ چِي لَهْ تَاسِهْ يَارَاشَنَادَهْ خَدَاهِ پَهْ جَاتِ
دَوَادَهْ پَلَهْ مَصَارِفُو كَبِنِيْ مَرِسَتِهْ كَهْرِيْ دِهْ دِسَهْ فَكَرْ كَوْرِيْ چِي كَهْ
سَرَهَايِدَانِ نَلَهْ وَيَسِيْ هَرَخَوَكَ بَهْ پَخَلِيْوَ خَلَوَكَبِنِيْ دَوَبَ وَقَ ، تَلَهْ بَهْ
هَبَشَكَلَهْ بَلَهْ دَبِي نَهْ وَيَسِيْ قَادِرَ شَوَهْ چِي نَوَهْ وَادَهْ دَبِي كَرَبَهْ
وَهْ چِي دَدَهْ دَسَهْ مَأْوَتَهْ شَيْ . هَوَسِيْ اَهَمَ لَهْ پَيْنِيْوَ كَرَبَنِيْ دِهْ
چِي پَيْنِيْوَلِي وَدِيْهْ پَيْنِيْوَ كَبِرِيْ دَغَرَغَوَهْ شَيْ ، دَدَهْ هَمَ چِي خَلَهْ خَلِيَهْ
عَقَدِهْ وَقَ ، خَلَهْ بَهْ نَوَهْ بَلَهْ پَيْنِيْوَ كَرَبَهْ وَيْ ، طَبَعَاً دَبِي نَتِيَّجَيِيْ تَهْ رَسِيَّيِيْ
چِي سَرْمَاهِيَهْ دَشَنِ اوْ فَسَادَ مَنِعَ دَهْ چِي لَهْ پَيْنِيْ دَوَعَهْ بَدَ رَأَوَلَارِبِنِيْ
بَدَ اَرْخَ بَيِيْ خَنَكَهْ وَيِيْ ؟ . . . اوْ چِي خَوَكَ بَلَهْ دَوَهْ بَدَهْ بَرَسَبَهْ
دَسَرْمَاهِيَهْ مَلَاتِرِيْ هَغَهْ بَأَيَدِ خَلَهْ وَبَلَلَ شَيِيْ ؟ . . . مَجْبُورَ شَيِيْ دَ

”مارکس“ نظریو ته د عقیدت سی کېرىدى او پە پېتو سەرگۈد كەمۇنیزى
او ماڭتىيالىيىم پە لورى روان شى .

د دوپى بىحىت وار پە وار جىدى بىنه غۇرە كولە ، زما پە مخ او
سەرگۈد وېنىتىو باران ئۇ ، د بىياتىو لە غىچا سەرە بى د دوپى خېرى
او يېرىدى خۇ بېنىتىما خېرى دادە چېرى ھەرىۋە بە د خېرى وار وېنىتىو
خۇ بە بىل تە وار وەرسىدۇ ماتە بە داسې حق پە جاڭىنە بىنكارىدۇ
وېيل بە بى چېرى بىشە وايى ھەغە بىل تېرىۋەتى دەن ، خۇ چېرى بىل تە
بە وار وەغىئە دەھە ئە دلايىل بە ھەم د منلۇوو ؟ زما سر اصلاح شو
د بىياتى او بىر مەنھى ئە جەنچالە پە خېرى خلامىن شوم ، د دوپى بىحىت ھەم
مخ پە تەممىيدلۇ ئۇ خۇ نىتىجى تە نە دوپى سۇسىدىلى وو او نە زە ، پە
دى پۇھە شوم چېرى خەرىپو تە ورک دەن كە بەدو تە ؟ ... كە بەدو
تە ورک وى د ورکىي اصلى عاڭىل او علت خە شە او خۇك دەن ؟ ؟ ...
شېرى وەرخى تېرىدى ، نە د خلکى وېنىتە تەممىيدل نە د خىلە
مەراد د بىياتى غاپىش چېرىپە ورخ پە ورخ كەمە و ، ھە شەقىن لە بىل سالانى
د بەھە د يارلىقىپە ورخ پە ورخ كەمە و ، ھە شەقىن لە بىل سالانى
سەرە قواد كېرىئە ئۇ ، ئەنگە چېرى د دە زۇي اكىرى كەمۇنەت شۇيە
ئۇ ؛ كەمۇنەت او سەرمايدار خۇ ھېرى ھەم لەكە مېرى او لېۋە بىشە
نە سەرە بىسوي ؟ خىلەفە مەراد پە دې خېرىپە وېنىتە ئۇ ، نە ئەنگە
د زۇي بىنكارە فعالىتىونە د پېتۈپە وو نە ئەنگە بەلە چاھە لېيدە ، لە اكىرى
سەرە بە كەلە پىخلا ئۇ كەلە مەرور ، خۇ اكىرى كەم سارىئە نە ئۇ چېرى
د پىخلا كېدىلواپ وى يايىپە د مەروپىدالو پىرەۋادان .

د خلیفه مراد خرچ مخ په پېرىدۇ او عوایدې بى مخ په كېيدۇ وو
 تىش دوگان تە ناستۇ چى لە هەغە نە ھەم دشاگىردا نو بىرخە او
 د دوگان كارىيە، د بىكارولە او مستوفىت مەھىم، چىغۇپىلى
 جاروکىشى، خۇكىدارى او نور و فسەنە شى خەلە بە پاپى شى چى دى
 و بىاندى بى سلامت كور و چلى، ھەنە ھەم پە دې كەرانە او قىمىتى كېنى؟...
 لە زۇيىە بى خەلە جۇپۇر نەشول، نە دىن شو نە د سادىن؛ پە دوھ
 كەلە كېنى خلیفه مراد داسې اند بىنىقۇ خېلىقۇ چى تا بە ويل او ياكىن
 بۇدا دى... .

د شورلە كودتا وروستە دا كېرىپىرى مىرە او غۇايى بى لىنگە شۇ؟
 وو؛ اخىر پىنچە ىكلەن حزبى او د گۈند ساپقە دار غېرىقۇ ئۇ؛ دېرىپىچى
 او بىن سازماڭان بىرۇتە لارە پىدا كېرىپى و خولىي بى اسماڭ تە غورخۇلە او
 پە سادە درخواستى بى د چا عىرف سلام ھەم نە او رىدۇ... دى خولە
 پىخولىتە حزبى ئۇ، د ھەنە وخت چى چاپى لاد حزب لىپەر نە پېتىزىنە
 او چاتە لا داپتە نە و چى "خلق" يعنى خەلە ؟ چى مىياشت و تەلە كېرىجە
 د يوپى موسىپى معاون او ورسە د ولایتى كەمپېتى گۈندى غېرىقۇ شو.
 دېلىل معاش، سرىكەرلى مۇنتىز، پىستە او لوپە چوڭىر د وسىعۇ
 اخىتىارلىق سەر يۈچى بى لاس ورغلل؛ لوپە بى راشروع كەپچىلۇ
 ھەمچۈلىي او خېلىلۇ ھەغۇاستادانو چى د دە سېم بە بىلە نە ورىتە
 غېيدە. ورپىچى بى د ھەغۇ سەرمايدارانو لېستە بىلەر كەر چاچى بى
 لە پلارە سەر د وادە پە مەصارف و كېنى مەستە كېرىپى وو او پە نتىجە
 كېنى بى د دە ۋۇند ورلىرىخ كېرىقۇ... دانىسە، ھەنە بىسە

داتو، هغه تر ۰۰۰۰ پله لند وخت کښې ېې د نړۍ براس ويوست.
 څرګه ېې حزب رشتہ داري او قرابونه کښې دی پلارې هم ورسو
 او به پله پوکۍ خښلي، چې مارشونه به را وقل مولد اکا به ېې په سر
 کښې "هورا" ويله، چې د خپلې خلقي کار به پيل شو خلیفه به هرو مرد
 لستونې د نېختې وو.

خلیفه مراد د ولایتی کمپتی رسی نایي ُ خوپه افتخاری توګه
 او خلقي روچیه، پله میاشت کښې به ېې دو هڅلې لږ تر لړه پنځوس شپنځه سره
 سپکول خوهېڅکله چا د ده خلقي کار پله کار نه وشمړه؛ نور خلک چې
 دو ه زنبله خاورې له ټیو ټه خایه واخلي بل خای ېې ولړو دو ه شپې
 ېې پله راهيو کښې د خپلې خوښې ټکار ستايل کېږي، ده هر وړخ لکیا
 وړ خوامه ده که به خوک ورنه شا باش هم ويکوي؛ مګر دلاکۍ پله کو قرم کښې
 هم سپک او بې ارزشه ټکار ده که څرګه؟...

ده ته د خپلې پېشې پله نسبت عجیب و غریب مایوسونکی تاثرات
 ورپیدا شوی وو، همېشه به ېې آیندې نه پله شک او تردید کتل، فعالیت
 ېې ډېر شویه ُ، لاس او پښې ېې ډېرې سترې وي خود زیست ټواک
 خوندې ېې مخ په خرابیدلو وو. یوو وړخ چا ورنه وولیل:
 اوں خوشکر ده اکبرجان لوی سړی شو، وړیاندې هوسا به ېې؟!

— ده وولیل:

— اکبرجان دې خدای لري د حزب پله چارو کښې د اسې غرق ده
 چې کور اوږي پله خیال کښې هم نه وړکړۍ، پله شپو وړخو ورک وړی
 نکه تاسو ېې چې نه وېښې نه ېې هم نه وېښ؛ مګر هغه وخت ېې وېښ

چې سرېپې رسیدلے وې .

هغله وویل :

— هو ! حبې چارې د خپلو غږيي فعالیتونو او پاړلېپې ته ضرورت لري خو ما ويل او س چې ڪاكې معاشرې ممکن مرسته به درسره کوي !

دله وویل :

— معاشر به خامنځا لري خو حرامه ده کله بهېپې پلا پيسه هم پوو شوېييم ، ايله د خرڅه کړا یه د خرڅه کفن شي ، خو دوهره پوهېن چې خرڅنه ده څلې میاشت پلا میاشت نوې کېږي .

هغله وویل :

— خيږ دې وې نوې کار ده !! لباس ته ضرورت لري ، لوړ سېپې شو ، پلا غته چوکۍ ناست ده ؛ مجبور ده چې لوړ په پخپل سروبر لاس ووهي .

دله وویل :

— یو دا درته واييم چې خدای دې یو لاس هم بل لاس ته ملا اړ کوو واخانه ، تنها خانه !! د من سبأ زامن ايله کله خپل خان ته ورسېپې خڅه بهېپې کوو کله وزیر هم شي ، زړا ېپې وړياندې خڅه ؟ ... زه خو به هغه زور ناکي ييم ، د خپل بیانې خوې ته به ګورم .

هغله وویل :

— هغې خوده ، بیا هم د ډله کفايت کوي چې افتخارې تاته رسېپې .

دله وویل :

۔ هلک دے ، خام دے ، تعجبه نہ لوی ؟ ولر لہ وارو بی پر پورنہ
کښېناوہ ، خدای دې خیر ورته پېښ کړي .

هغه وویل :

۔ دا نو راسره ومنه چې اوں د هغه وختونه تللى دی چې چوکۍ
به د خپلويه او یاری په حساب پېشل کیدې ، یا به په رشوتونو
لاس ته کیدې ، خلقی دولت تر هرڅه د مخه کار او فعالیت ته ګوئی
چې په چاکښې د کار توان او لیاقت نه ووینی خرکاره ته یې هم نه
پرېبردی . اکبر جان به تاته اوں هم هغه ماشوم بنسکاری چې
لیدلے دې ټو ; هغسې نه دے .

خلیفه مراد سر و بشرواوہ او په حسرت سره بی وویل :

۔ د غسې به وی خوچې ګوئم اکثرې تر سپی غړوندی زیات
وی او تربیزو بی زنځیر !

کابل ۱۹، ۵، ۱۳۸۹ ش.ه

سره غالى

”آينه قز“ چې بیا خپله ډوډیه تناره ته ووعله داول له تاوه
په مخ فاپاوه او په گوته په د تندی خولې وختنې، ”يخشى ګل“ ترو
ته په وویل :

— تروجی ! ته دې خپلې ډوډی جوړو، تنور لا بنه سوړه
او زما ګار تمامېږي؛ چې دا خل ډوډیه راډیاسم ستا ډوډیه به
وړته ووهم .

يخشى ګل چې د تناره خواته ناسته وو وړته وې ویل :

— په ځوازه دې برکت شه زویه، دا ده پلنې به پې کړم .

د اوږدکو د دستور له مغې خلوبو پخوکورونو په ګډه د ګلی
په مخ کښې ولاړ تنور وهله و، په ګډه به په توډاوه او په ولارسون
په ډوډیه وړته وهله .

ولار تناره ته ډوډیه په ولاړه وهله کښې؛ آينه قن خواریس
کله پنځل کله پېغله وه، هغومه چې خدای پاک له بنې وې او بنو
اندامونو سره بنه کړه ورډه ودکړي وو هغومه هم تکه، زړه سواندې

او وریینی خلیه وه ، په خوی خصلت د درستو گلیو والو ترپام
بنه وه ؟ د وېرۇ د وېرى بە دې تىنارە تە وھلى ، لە ىڭارە يې
خوند اخېستە ؟ خصوصاً د نېو او كمزورىيۇ يېڭى لاس بە
ورباندىپى سېپاڭ ئۇ .

اوزىكى د وېرى بە خەمىرە او د بلى د وېرى وى ، د پاستق
غۇنديچى پە ملتى كىنىي نە پېرى ؟ چى بىيا آىپىنە قىز دېخشى كىل د وۇچى
تىنارە تە وھلى او پە مخ ئى د خېل گلدار سىندوف او بىد لىستۈچە
راتېرىڭىز ، يېخشى كىل وېتىه ووپىل ئۇ ؛
— زوپە غالىه دې كوم خائى تە ورسولە ؟

دې ووپىل ئۇ :

— غالىه نۇرۇ تىمامە دە صرف خلۇر گۈپى قدر پاتە دە چى كە
خاداى كول پە درو خلۇرۇ ورخۇكىنى بە تىرى خلاصە شەم .

يېخشى كىل ووپىل ئۇ :

— زە دا دېرچى ورچى نە يىم وزىگارە شوپى چى ىڭار دې وگۇرم
بنە دە اوپى ئۇغىد ىكوتىلى سرتە ختلىپى ، عواپى دې نور پۇست
كېرى دە صرف لىكى يې پاتە دە .

آىپىنە قىز ووپىل ئۇ :

— د مۇر ئاروپىنى او د ىڭور ىڭار فرucht نە راڭىو ، كە نە
لە وختە بە خلاصە وە .

يېخشى كىل وختىل او وېپى ووپىل ئۇ :

د كور ىڭار يوپى خواتە د مۇر خەدمەت دې بلى خواتە د نېرە كار

ته نله پېرىدى ، حكىم ما داسچى فىرىڭ كاۋوھ چى اويس بە دې لا تر
ئىممايى نله وى اپولې خو خىدai دې لە بدو سەرگىو ساتە .
آىپىنه قز چى د تىڭە اوىر ولپۇ او پەۋپىيە تەيپ خە اوېھ
وشنىدىپى ، وېپى وېل :

— پېيل پايدە او پىتنوس كەلىغىلى مې او بىدىپى وې خو دا خىل مې
ھوس كېپە ئۇ چى چنان كەلىغىلى وائىم ؛ تە هم راناروغە
شۇپى ، نله پوهىرم چى خىرىنگە بە راغلىپى وى !
يختىلىك وۇيل :

— د لىندو خىتىلەر اوېھ دارو وى ، د زېپىست دې كوروران
شى سېرىپە پەپە پېروت وى ، پە مۇنېر ھم اوس وخت تېرىشىمە
دەس ، لە توخى سەرە مو ساھ وە ئۇ ؛ پېر مې نزە غۇنىتلىپى داشم
خو خەلە بە درتە وائىم :

آىپىنه قز وۇيل :

— ما ھم بىلە وکىپ ، باید ستا مشۇرە مې اخېستى وى .
ھېپى وۇيل :

— تاتە خىدai پە لىن عمر دېر بىنە فىرىڭ كېپە دەس ، باور لەم
چى اوس ھم تىر مۇنې ستا پوچە بىنە وىرسېپى خو دوورە درتە
وائىم چى د غالىھ او بىدل تمام شى پېرىكول او بىياقى يې پېچىلى مۇر
مە كوھ ؟ د ھېپى لاس بىنە نله دەس ، ھېپى سىزۈرۈپ بىنڭە دە ئىنە
چى خوارى دې ابىتە كېرى ؟ زە بە دراشم .

آىپىنه قز وۇيل :

— داخل می چوو خواری پری گری ده چی ته یه رایا تی نه!

گری په بل چایی نه پری گوم.

یخشی گل په موسکا و ویل:

— بنه چرگ به حلال گری او په پلاو کنی بی کبی دی، چوو
یه ستا او خدمت یه نمونب.

آینه قزو خندل او ویل:

— چرگ خو به در جا کرم، هسپی نه چی ناروغه دی گری!

یخشی گل و ویل:

— مرگ هم په که خبته خوند کوی، پیښه چی ستا
په پلاو مه شم.

آینه قزو چی پخچی چوچی را بستلی او نوی یه و زته و وهمی
ویل و ویل:

— له کوچنی ورود سره می پلار وعده گری و چی داخل غالی
خرخه گری، ده ته به جامپی او نوی چین اخلي، او سه می وردو
لندیه ماسل ده، هر لحظه چی دکور له کاره و زکاره
شم را پسی وی چی هله ثر شه غالیه ثر تمامه گری !! له
امله زه هم هر وخت په غالیه ناسته بیم او ده هم را سره
لکیا وی کار کوی، بلکی دکور پر کار ده په غاله اخیسته
وی، حکم ثر تمامی دنی ته نزدی شوو.

یخشی گل و ویل:

— چی بله غالیه جار کری زه به بله نقشه په لاس در کرم، نن سبا

”آلمه گل“ غالی ھېرى پىند دى ؛ آلمه گلپى به دروبىمىم .

آپىنە قز ووپىل :

— تىردىچى! ورىپى غالى مې چېرىچى جورىچى كىرىچى، دا خىل مې نېت دى چې لوبىه غالى جار كىرم .

يىخشى گل ورته ووپىل :

— نە زويىه دا ىكار مە كىوه !! دا نۇ پە تجربىه درتە وايم چې لوبىه غالىھ پە يوە سر نە جورىپىرى، ھىم دېپر وخت نىسى زېپ دې وھى، ھىم يولاس نە راھى ؟ مور دې ھىم رىنخۇرە دە ىكار نە شى درسەرە كولىئە، كە ئېپى كېرىھم مە ئېپى وپىرىن دە ؟ نە ھوانە ئې پە گۇتو او مەتو كېنىچى دې زور شتە، دا كەمنۇرىچى دە يوە غالى كە دواپە اوپە دوھ ورە راھى او كىش پىدا كوى .

آپىنە قز ووپىل :

— بىنە شو چې راتە ودې وپىل، داربىتىا دە، زما بىيا ھېرە وە تېرىكال مې يوجايى نىماز لە ادىپى سرە پە كىدە جورىكىرىھ ئۇ چې ورته كتلى بە مې د دې غوتىپى ھېرى سىستې وې ؛ جايى نىماز پە نىيەپى بىيە ھىم نە شو خرىخ .

يىخشى گل ووپىل :

— بىنە غالى بىرسېرە پىردىچى يايىد يولاس او بىدىپى شوپى وې ضرورى خبرە دە چې يولاس بىيائى ھىم شى، كە پە بىيائى كولۇ كېنىچى بى احتىاط نە وشى او كورىپى ئا اۋارە ئې بىيائى كېرىپى درست زىيار بە دېپە سىن لاهو كىرىھ وى .

آیینه قز چې بیا اور ولپو او تناڑه ته وھلې د وجوهی یې تر

نظر تېرې کړې، یې ویل:

— رېستیا خبره ده، هر کار تجربه او حوصله غواړې، چې زله له
تجربې نیمکړې یسم او مورهی حوصله نه لري، حکمہ وايم چې دا
غاليه به په تا پړې کوم او ته به یې را بیانکو کويه!

چې آیینه قز بیا سر تناڑه ته ورقیتې کړ، د وجوهی ورنټه
پخچې پنکاره شوې، راوې اېستله، خوله یې وختنله؛ په داسې
حال کښې چې دواړو څلې د وجوهی پخپلو و پیغو روویو (د رې)
او د دو یم "واو" په نزد سوه) کښې نغشتې، آیینه قز یوه خوا
بله خوا وکتل، غوب یې ونیوہ او په وارخطاپه یې وویل:

— ترورې د تېنکونو شغ نه ده؟

یخشی ګل وویل:

— په تېنکونې یې او پورې شه، زه خو یې نه اورم؛ خهه مړ
به رانه غواړې؟

آیینه قز وویل:

— ماته خو داسې معلومې یې.

یخشی ګل چې شاوخوا وکتل د کلی نورې سنجې او ماشومان یې
متوجه ولیدل؛ یو ننھه پر بام ولاره و، هغه یې و پوښتله، هې
هم ورنټه وویل:

— د تېنکونو شغ په زیاتې دو ده او وار په وار را نژدې

کړې.

د ارومە میاشت و چې روسي قوه پر د غې خوانه وړاغې
 وضعه عادى و او مجاهدین هم لري تللى وو، ځکه چې د
 یړغل مخه بدله شوې وو، پله ځکلی کښې یا واره پااته وو یا زاره
 د ځکلی تلائی او لوټل اسان ځار ټه؟ هوبنیارو بنټو کښې
 لا پخوا بنځې ځرې وې خود پااته مال او تر هغه هم مهمه
 د نامویں مسئله وو چې نه یې پېټول ممکن وو نه یې ساقل.
 د ټېښکونو ژغ پله بیړو راټرډې کبده او واهمه پله درست
 ځکلی لکه توره بارانه وېټه راخوریدله. یخشی ګل او آیینه قز
 د ډوډیو پښوې کورونو ته ورسوپې، د تئاره تاو بچایه خوت
 او خوله یې تابه ویل چې لهه ډېږي وېږي وانه پااته شوې ده. د
 ټېښکونو ژغ تر ځکلی راټرڅېد، ځانه هم پله دې پوه شول
 چې ځکل محاصره شو؛ ماشوماڼو د میندو لمبې نیوې وې او مینه
 ستابه وړښکول. خڅه شبېه وروسته ډزې شوې او سړې مرجه
 پله هوا کښې سره تېریدې، لندو وړیسې سره پوځیکان پله ګلی
 کښې پلی شول، بوداکان وړوټل چې ګونډې د لښکر مخه له
 ې د فاع ځکلی شخه واپوی، خو چې یو د وو یې پله ګنداغونو
 د وهل او پړمځ ولويدل نور ځای پرخای شنه شهید ودرېidel
 تلائی شروع شو، کورونه یې لټپې لټه ولړول، سندو خونه
 مات شول او بونځې وټونسپل شوې؛ د برجو پله څوکه دخوځ
 ټل او د دېوالوښو د پوې سورې شوې خو نه یې وسله وعوند
 نه یې مجاهد ولید، پله لوټت تالان یې لاس پورې کړ، چې د ولې

خه په لاس ورتل د پلار مال پي ۹ .

د آپنه قز دوعي کره بل خه په گوتو نه ورغل د چوچي
روعه يې له تودو د ووچيو دك وونده ؛ يوه پرچمي حوان
چي له روسى پوچ سره ملکري و دکورخاوندته وویل :
— په ڪاله ڪبني خوتنه اوسي ؟ !

بابه یولداش ورته وویل :

— یونه يم ، يوه مي بنخه ده ، يوه لور او يو ماشوم زوچي
لرم ؛ نورخوک نه لرم .

پرچمي په ډير قهر ورته وویل :

— ڪه د اشارو مله نه ياست او د هغوي لپاره د ووچي نه
پخوي ، په خلود تنه مو شل دوه ويشت غتبي ختبي چوچي
ولي پخچي کري دى ؟ . . .

بابه یولداش وویل :

— موږ د کار خلک يو ، د شمنو غوندي د ورچي درې څلې
تنور نه شو تودوله ، د درو خلورو ورڅو د ووچي په یو څلې
پخه کړو او د غسي بي د سنيو په روعي ڪبني ونځارو چي هغه
 تمامه شی بیا پي غم کړو .

پرچمي وویل :

— تاسي اشاره هم د اشارو مله ياست هم زيار گښان بدناهه
زه به له تاسهه گورم .

بابه وویل :

— آخر د خدای پار دی، گناه می خه ده !؟

پرچمی وویل :

— یوه چله اشتران ساپی، چوچی ورته پخوی او گناه دی لا خه ده !!

په دې فرصت کښې روسان بلی خوښی ته ننقول، چېرته چې بې غالی جاکر کړي و، څرېنکه چې بل خه په لاس نه وو وړغلي، د غسلی پیځې بې په بړچه پړچ کړي او ناکتمامه غسلی بې پر او بېو واپوله. د آینه قز مأشوم درور غاله ترې ونیوله او په شډاپې ورته وویل :

— دا مه رانه وړه !

روسی په قهر د بړچ په خوکه پورچی واهه، هملک شاته ولوبید او ویښې بې په ګربولنه راخورې شوې، مور او خود بې چېغې کړي. روسانو د توبکو خوښی وړغله ولې چې غلې بې کړي خود بنځو چېغې چېرته کړاریدې !

روسی وحشی هرای دېزې وکړي، د ډزو له او ییدې سره خوتنه ملبېشه حوښی ته رانټونک؛ دا ملبېشه د هغه وظنفروشانو له جملې خخه وو چې د وی به منطقه ورباندې ساتله او کله کله بې بې جنک ته هم له خانه سره بېول. ملبېشہ کانو فکر وکړه چې روسانو بنځوته لاس اچویه دی، سملاسی بې د توبکو خوښی وړغله ولې او په ستړې رې کښې بې لکه د منی وچې پاڼې راونځو په لې وخت کښې کلې د جنک میدان شو؟ د روسانو او ملبېشہ کانو ترمهځ خوښې جکړه ونښتله، که خه هم ملبېشہ لې او بنه

و سله هم د رو سانو تلفات د پر وو، هم يه ماتي خويي وو
 رو سانو تلفات د پر وو، هم يه ماتي خويي وو
 چي تپنگونه بيرته ستانه شول، آيپنه قز د رو سانو د وينو
 پله دار و كبني خيل پله وينو لريه و دور را اوچت كر، قتري
 رخمي و خود خدای پله فضل رخسم برسپن غوندي و؛ پلار
 يه د رو سانو مرپي خاكول چي چيرته يه بيرت كرپي، خور او هور
 يه د ده پله رخسم گويي وهلي، ده پله وينو لرپي او پرپي شوي
 غاله شده .

د عنزت او ابروهه وهی

جمروز ماما به د ورخی خامخا دوه دری خلی د کهواهروننو
 ورونه وهل او لازم هدایتونه به یهی همسایکانو ته ورکول . مثلاً :
 - له بجلی سره پام کوئی ، په یوئه خلی چپن کارمه تری اخلى چې
 فيوز شاریت نه شی ؛ یا اوبله لری مصروفی چې خان چپره خرچه
 نه شی برداشت کوله . یا ماسومانو ته خبر ورکړی چې په دبواړو
 دې لیکې نه باسی ، یا دې نورخه ورانه نه کوئی چې خان ورباندې
 خفه کېږي

خوپه پای آنې به یهی وختنل او وېه یې ویل :
 - ګوری په دې خبرو له ما خوا مله بدوى ، نه بردنه نوکریم
 د خان هدایت دهه ، که نه تاسو خپله بشنه پوهېږي چې د دې
 خبرو د بیا بیا ویلوخه ضرورت دهه ؟
 همسایکانو به ویل :

- جمروز بشنه سیمه دهه خو نایک (د کورونو مالک) نادیده
 او وېنستې ګوندې دهه ؛ خدای مو دې ورسه پرده وسائی .

عجب خان (د گورونو مالک) د ټېکدار ټه له بُرکته په لپ وخت
کښې د خاں څای ګیږ خاوند شویه ټه ، په محله کښې په خان ته
یو شخه ټیل ، نه ټې علم ټه ، نه د معاشرت په ادب پوهیده ؛ خس
احتیاج ورته د ډېر و سرونه تیت کړي وو ؛ جمروز ماما ټې ګلیوال
ټه ، خاں ټې نه لول ، د ده په تکواه ټې ګذاره وو . جمروز ماما لپ
ډېر لوسته او په خبره پوه سپیه ټه ؛ هم ټې د عجب خان د گوارنیون
ټکرانی کوله ، هم ټې د ده کارونه په د گوارنیون کښې خلاصول ، هم
ټې د خان نور حسابونه تصفیه کول ؛ جمروز د پاخه عمر سپیه و
له هرچا سوی ټې په پسته ژبه خبرې کولې .

عجب خان د ټېکو په لاس ته راډرلو کښې ډېر ماہر ټه ، همیشه
به ښې ټېکې لاس ته ورتلې چې له دې امله ټې ژوند ژواک په لپ
وخت کښې د وړه ډېس بدل شویه ټه ، چې نوټ پېچله هم خان نه پېژند
څو خایه ټکنې ، څو خایه دوکانونه ، ټرکونه ، بېټۍ ، ښه بتکله او یو
درج کوارنیونه ټې جوړ کړي وو چې له هرې خوا ورته کافی عواید
راتل او وړخ په وړخ ټې پانګه ډېریده ؛ کوارنیونه ټې چې د جمروز ماما
قرستی ټکرانی لاندې وو ، هریو د میاشتی له پخو سوو ترزو
روپیو په کرایه ورکړل شوی وو خو عجب خان ورباندې خوښ نه ټه
په پله به ټې ګاوندیان تنکول چې دا کار ټې یواحې د بد خلقی له
امله نه ټه ، بلکې د ګنجوسي په لمسه ټې تنکول ؛ ده په دې روپیه
کښې خیر لیدلے ټه .

د پاکستان قانون ده چې خون چاټه کور په کرایه ورکړي بیا

خوچي کرایه نشین پخچله نه وئي و میلے د کور مالک یې نه له قانوني
 دليله پرته اېستله شی، نه وړياندې کرایه د پرولے شی . کرایي وړخ
 په وړخ د پېړې، د عجب خان غونډې حريص بنیادم باید کورونه د
 وخت په اوچته کرایه وړکړې؛ حکمه به ده همبشه بهماں لټولي او تکول
 به یې چې د سړي سینې خاوند به هم د ده په کورونو کښې کال په
 سخته تېرولے شو؛ چې یوبه یې له کوره ووت بل ته به یې خامخا په
 سل د و سوه روپه پورته کرایه وړکاټ، حکمه د ده کوارتې همبشه
 د وړتې په اوچت نړخ په کرایه وړکول کېډې .

يو وخت چې ^{په}حالی شوئ کوارتې په زد روپه وړکړ، طبعه په پخوانیو
 کرایه نشینو ته خوچه شو چې له پنځنه سوو تراته سوو کرایه باندې
 پکښې پراته وو؛ خصوصاً هغه ته چې لادوه کاله پنخوا په فرخ
 پکښې مېشته وو او صرف د میاشتې پنځنه سوو یې وړکولې . پنخوا
 یې هم د برحله جمروز ماما ته ویلی وو چې سړی مجبور کړه چې
 کډه واخلي؛ سړی نه ووت، بل څای یې په د ومره لبره باړه نه لېدله
 له قانونه یې استفاده کوله؛ د دوی یوه نیمه ترڅه خبره یې هم
 په وال اخېستله او په کوارتې کښې یې ستګې خربې کربې وې . خان
 ته سودا ورولوېده چې هسي نه جمروز ورسو جوړه راغله وی
 خه به نه ورته وايی، باید سړی میله تلوته مجبور کړی شی، لب نه
 د میاشتې پنځنه سوو د پنځی تفاوت دیه، خه د مورنو کړې
 یې دیه چې ورته کورم؟

بله وړخ یې جمروز په بل کار پسې واستاواه، څل وړۍ یې په

موئز کنېي لاویست او لە لرې يې هەغە كورتە گوتە ونیولە ورتە يې
ویل :

— من بە يې تر مابنامە لىس خۇي ور وروھې او پە راز راز پامۇبە
يې پۇزىچى تەرسىچى وىتلىو تە جورپىشى خۇ كورە لانجە ورسە جورە
نەڭرىپى .

ەغە وەنلە او خان ولار پىخپىلو نورۇ ماڭىچە كۈھۈپىچى .
ھلک ورڭى، ورېپى پە زورە زورە وواھە، چا د ورە لە شا

ورتە وویل :

— خۇك يې ؟!

دە وویل :

— زەيم؛ د خان سۈپە .

ھې ورتە وویل :

— خۇك نىشته، خە وايى ؟!

دە وویل :

— غۇارىم چى د بىلە مېتىر، د غىسلخانى شاور او ... وگۈرم .

ھې وویل :

— مانىڭ راشە چى خاوند مى راڭىلە وى .

دە وویل :

— زە ھەر ساعت نە شەم راتلىق .

ھې وویل ::

— درتە وايم او س خۇك نارىنە پە كالە كىنېي نىشته، ورنە شەم

در خلاصه می گردد.

دهه وویل :

زهه خان ته د درواغه حال نه شم در دویچه.

هفه پهه قهر ورته وویل :

چه داسه ده نو ولاپ او سله.

سویه لای او نیم ساعت وروسته بیا رانه ، بیا بی د وره
له شاهجه سوال او حواب سره وکړه . پهه دې توګه تربیکا پورې
خوخله د دویچه د خولو خونند سو بد شو چې البته ولد پهه ولد
پې خبرې تاوجنې کېدې او بدې ته سره رسیدې ؛ مازنگرد خان
ویلهه ورته وویل :

چې د وړه پهه ستر مین یاست خان ته خپل کود جو پکړئ ، یا
داسه څای والړوئ چې نایک یې د خپل مال پهه پوښتنې پسې سر
نه ګرځوی .

بنجې ورته وویل :

چې سپلک او بې ناموسه بنیادم یې ، کهه موږ داسه پوهیده
چې پهه قبالة دې راکوله نه به وو ورته راغلی ؛ درته وايم چې خوړی
خاوند رانهه شی ور نه شم در ته خلاصه ، خدادی دې وکړي چې ور
پهه پېرو و هلو و هلو درې کړې ؛ بلا هې هغه توره پهه تا پسې
او ستا پهه وره پسې ، خو چې خاوند هې راشی ورته و به وايم چې
پهه میدان دې والړوئ خو چې د ستا غونډلې سپلک سړۍ شغ نه

د خان ويله چي دغې خبرې ته پله تىمە ئى ولار او خان تىيې
حال ووايىه، د ولار په ختى ختى و خندىل او خان ووپىل :
— ارمان چى جمروز د گللى سېرىيە او لوسيتە بىنیادم دىمە
شل گارونه مې نور و د پورې سەپىنى كەنە نە زە بە د دە بىلە سەپىتىپ
شە كەنە، وختە بە ھېي ورته وينلى و و چې يار پله د و مەرخە دا ئىرسى
چۈرۈتە غەت جوھامات كەنە، مونبىلە بىزىكەنۇ كار نە شو اخېستە
نە كەتە ورته پله بىزىكى او خوش اخلاقى كېرىي، كە كېدىمە
بىزىكەن بە د بلۇن تىكىنۇ خاوندان وىمە او دە بە زىما لاس تە نە
كتىل :

سپا چى جمروز ماما خبىدۇ ھەفە كەنە مۇتىن راۋىستە
او كەدە يې بار كېرىي وە، كە هەر شۇ جمروز ورته عذرۈنە او
ئىلەيە كېرىي او يېپى وپىل چې بىما بە ورسە داسې سېكە وضعە نە
كېرىي او اتفاقاً زە يو پىرون چۈرۈتە تىلە قىم، ھەفە نە مەنلە او ورته يې
ووپىل :

— علاوه پىشكىرايى مجبورىت نە لىزۇ چى ستاد سىز دۇغا ئاۋستا
د نوکرىيە بىر جاڭى ھەم پىخەنە وختە غواپى چى كە تە نە ئېپى هىپى نە
بىياد خان بل نوگىر دەلەوەمى .

جمروز وەنلە چى پلا زور گللى كە كېرىي، پله تىش شۇي كۈلتۈر
كېرىي و كېرىخىد، هەر شە پله خاڭى وو، د يۈپى شېپى كىرايە او د بىلە
اھتالى مەھضۇلى يې قىزى كەنۇق تە كە او پله خدا ئېپى و سپارىلە، چى
نەلە بېچى خان راڭى جمروز تە يې ووپىل :

- خرنکه شو، نن ڪومه کده تلو ته نلا ده تیکرے ؟

جمروف وویل :

- ولی نه، لاره ..

خان پله خوشحالی وویل :

- گوره جمرف خانه ! اتا په پخته شپیو میاشتو کنی تنگ
نه ڪری شو، خواناف په یو ورخ ڪدھو ور په سر ڪولے
شی .

جمروف وویل :

- که مراد ھسی تنگول وی زه خو وايم چی لة دی په هیسته
چی هر ڪو راتشپی ور ته بھی جندو واقھو او هیچا ته
بھی نه ور ڪوو؛ لہ دی نه خه جو ھو شو چی ما په خومره
محنت د پخته شپیو روپیو ڪو ر په زد روپیو ور کرہ او ور لہ
دی پسی واخست؛ علاوه پله دی نن نوره هم په دی وضعه بدھ
منلی وہ، پله ناریه منت می راتم کل .

خان پله حیوت ور ته وویل :

- اوس کوم کور تشن شوئے دئے ؟

جمروف وویل :

- هغه په چو ورمه ورخ په د میاشتی پله زد روپیه ور کریئے ئی .

خان وویل :

- جمعه کے دی خدای خوار کری پنچل لاس می هغه بل ڪو ر

و دشیوئے ئی .

جمروز وویل :

— هغه خه گرم دهه ، له لری به دی گونه ورته نیولی وی ، خنگ په
خنگ کورونه دی . خونزه وایم اصلاً بنه کار نه کوی ؛ لب دی وی
تل دی وی ، په عزت او آبرو دی وی .

خان په غوشه ورته وویل :

— چې د عزت او آبرو د ووی غولی یه چوته یې غواړه .
جمروز وویل :

— زما هم دغه یقین دهه پې ستا کرو نشته ؛ هم خدای پامان !

ه سه د هستمه

شیخ صاحب چې د وکان پرائیست شاوخوا پې سترگې وغږولې ، هرڅلهه
څلای په څای وړ دا وه پېچل څای کېننست ، وخت کانه فو ، د تل په دستونو خپله پانه وظیفه
پای ته ورسوله او چې دوعایی وکړه د کور ضروریات یې له څانه سره
و شمېرل ؛ د دوو ماشومانو پې د نوی تولکی لپاره کتابونه پکار دی
یو ماشوم یې د سکول جامې نه لري ، د لوړ یې پېنځی یېلې دی او په
کور کښې د وړو قدر وړه نه دی و پیاپی . فکر یې وکړ چې تر اټه نه
بجو څله سودا وکړۍ لوړې به وړه واخلي چې کېډه په هرڅه مقد
ده ؛ د ماشومانو ضروریونه به د ماسپېښین له لمانځه وروسته ګوري
هغه هم که یې سودا وشوه او پیسې لاس ته ورغلې .

چې یودوو غورپه د شبې دو چای پې تر ستونه تېر کړ باړواشنا
پې رانګه ، له رونګړه وروسته د د وکان په خوله کښې کښننست ، ورڅانه
پې ورته ونیوله او وې وېل :

— شیخ ما (شیخ ماما) دا اشتھار دې لوسته ده ؟

شیخ اخبار ته لاس کړ او وې وېل :

— په خدای دکور تله پولک او و ماشومانو غمونه هرڅه رانه هېر کړي
دی ، اخبار خوهم په همراهه نړه لوستل کېږي ، خو دا ووایه چې بیا
دڅه اشتہار ده ؟!
بابو و خندل او وې ویل :

— داسې دې خان ناکار کړئ ده لکه چې هدو په پاکستان
کښې نه اوسي !
شېخ وویل :

— بابو میب ! یو د اولادونو نوکر به لاخه خبېږي ؟ ... له
سمهاره تر ماسامه هې ویې په سترګې مې لارې ته سپیتې نهی او
ژبه مې د کوشې له ماشومانو سو په خبرو خبرو وېښته وکړي
خو باور وکړه چې حساب ورته کوم د اولاد سر اوتن مې نه شم په تو له
چې جامې پې بنویه کرم ، څلی پې نه وی ، چې څلپه ورته اخلم کتابونه
پې نه وی ، چې د هنځه غمه کوم یو پکښې بیا نارو غه شویه وی ؟ داکران
خو خدای وختنې راشه کله پې ګورې ! په دې ګرافه کښې به سرهه دڅه
شی غم و خوره شی چې اخبارونو ته ونکار شی ؟ بله دا چې
یوه نیمه دو روپه په اخبار درکوم وې چینی یا غور کوره نه دی
چې ...

بابو خبرو درغونځه کړه ، وې ویل :

— د غه کیسې دی چې مشرانو بلنه وکړې ده او من نیې په
چوک یاد ګار کښې د عامې جلسې اعلان کړئ ده .
شېخ اخبار نالوسته بېرته ونځښت او وې ویل :

— مشران لئه مهرو گپدو خبری گوی ، خه پوهیبی چی دان که زه

جلسی ته لار شم زما په بال بیج به خه تپیری !؟

بابو ویل :

— درست کال پی و هو نه پوره کپری په یوہ ورخ به خله پوره

شی !؟

شیخ ویل :

— قیک وای خوچی دن ورخ راکه نه وی او غرمی ته می اولاد
نهر کسبنی دا به سمه وی !؟ بله دا چپی کله نن نن ماشومانو ته
کتایوته نه واخام سبایه په سکول کسبنی خله حمال وی !؟...

بابو ویل :

— شخنه ! په تا هم لکه چی بد باد لگدی دیه ، پخوا خو
دیه دو مره زره تنگ نه ق ، چې جلویس به وتلو ته به په سر
کسبنی روان وېی ؛ نه پوهیبم خه در باندې شوی دی !؟

شیخ ورته ویل :

— پخوا یو سر دو غوبه سپهیه و م ، بیا چې می واده و گئی
و بعد چې راسه ق ، کله زه جبل ته هم تللو ویه کور ته به می زره
نه او رانخته ؛ او س یو زه یم او نیم درجن ولره ماشومان ، په چکن
خو حرام شه که به اړیم ، دا د خدای مخلوق به هم خله وبال
لري کله خنگه !؟

بابو ویل :

— شیخ ما ! پخچله قرما بنله پوهیبی چې رانق مطلق خدای پاک

دنه، چې خوبی او گېلهې ېې راکړې د ی روزه به هم راکوی .

شېخ وویل :

— پېشکه چې رازق مطلق خدای جل علی شانه ده خو بنده هم ګايد
خله لاس پنځی ووهی ؟ په تیاره چاته له اسمانه پنځی دو ډوی سنه
طاوردی .

بابو وویل :

— لنډې او بندې ېې پېړې ده ، وخت تېږي ؟ دا ووايیه چې یارې
که دې بس کړې ده ؟!

شېخ وویل :

— چې توره بېړه هې درسه په یارې کښې سېپینه کړه ، چې جېلونه
هې درسه وزغل ، چې په لاتې چارجونو هې هډونه نه و ترهې دل
چې په سرو ګولیو هې سترګې نه ووېړې ، چې دنورو به مزې
وې او مونېن به په کلونو کلونو له لري ورته کتل ، په هغه وخت کښې
چا شېخ نه ولبد چې په نړۍ په ترهه راشی نن خو لا د کړې کړی
جلسه ده ؛ بخویاره وايی یار ته حال وايی پردي ته لایکوو ؛ ما د نړه
خبره درته وکړه .

بابو وویل :

— که دا سوچ کوې چې مونېن ته به د سرکار له کوو راځۍ او هرڅه
به راکو په درغېرو وي درته وايم چې تېروتې به ېې ، هر چاته چې
کوړې د غه شان پخیلوا خولو کښې دووب ده ؛ خو کوړه قام او لس
هم په سړۍ حق لري او

شېخ خوړه وړپړې کړه :

— ته بېستا ویې خوړه دا نن من تر چارې لاندې ساہ باسم؛ زما غونډې مجبور سړیه به د پارهتی له خوا هم معدود ګنډ کېږي.
څله شیبه د شیخ انسکار ټه د بابو اصرار، په نتیجه کښې بابو غښته شو، د شیخ احساسات یې را پارول، دوکانې په وټاره او جلسې ته ورسه روان شو.

شیخ په ونه منځ میانه، په عمر پنځوں دو پنځوں ګلن د لوېږیږې څښتني ټه چې پکښې سپین لکبدلی وو، د منځ دو هم ګابښونه یې هم وتلی وو چې ده یې د څوافه له ټکه اوښته پنکارو، دې کاله یې د خپلې پارهتی په جلوسو جلوسو ګښې زنده باد او "مردہ باد" ویلى او دېرڅله جبل ته ننہ اېستل شو ټه.

هر شهه بابو چې یو وخت په کومه سرکاری محکمہ کښې بابو ټه بیاد سیاسی مخالفت په وجه بې وخته متقاعد (یېتایړه) شو، ده هم د بارهتی فعال غرې او پنځواني مخلص ټه، د ده عمر هم د پنځوں شاونځو ټه خو څوافه او طراوت یې تر چېره حده سالیه ټه، لوړ دنګ او سور سپین سړیه ټه چې ناپېښدو، ته به نتر خلوپښت ګلنی اوښته نه پنکارنده.

شیخ جلسې ته روان ټه خوږه ګورته ختنه ختنه ټه، چې نور د دې پیاران به یې ورسه مله شول تر یو هڅایه به یې د جلسې په شوې د اولاد لوښه او مجبوریه له نړه ووتله او داسې داوه.

به روان چې تا به ويل هېچ اړتیا نه لري او هېچ مجبوريت نه پېژنې، خوژد به د نهر کاله تش دستاخوان وړ په زړه شو په خوله به ې په مهر ولکېد، او د خبرو سلسله به ې په له ذهنه ترې قطع شو.

چې جلسې ته ورسپدل پېش خلک راغوند شوی وو، مشراف سټېچه ته وختل وار په وار ې په خولو ځکونه وغور ځکوله، دجهان بدی ې په د وخت په حکومت وروتپلي، د "زنده باد" چې ګو فضا په سر اخښتې وه خوڅښکه چې غونډله مسالت اړښه غونډې وه د پولیسوله خوانه لاتې چارج وشو، نه ې ګېښ وښنده نه ې ګرفتاره وکړې.

شېخ په خبرو نه پوهېدۀ، که هرڅو متوجه شو چې یو شخه خو پوه شی اما د کور او اولاد د لوړې تصور به هرڅه درنه ګډو په کړل، چې بابو ته به ې په وکتل زړه به ې په وځوښتل چې په ختې خوله وړولکوی؛ د ظالم زوړي نه د ده مجبوريت ټونټه کتل نه ې په د ده ماشومانو لوړې ته، راې وست چې جلسه ده؛ دا ې جلسه؛ جلسه به شخه کړي چې نه دوې ته دوډۍ وړکوله شی نه جامې

چې لحظه به وتله د شېخ په زړه به تیاره راتله؛ یو وخت د جلسې په جوش کښې ې ارادې پا خېد، سټېچه ته درخوت، نطاړې یوې خواته پورې واهله، مېکروفنون ته ودرېد او ې په ويل: عزیزانو!! زه نښه پوهېږم چې په موټن تاسو کښې د مختلفو

سویو او مختکفو نظريو خلک شته او دلته هم وېر خلک راغۇنۇ
 شوئى ييو ، د چا ھەن خواپۇر دە، د ژوند چېر ارام پى ارام تە
 نە پېپەدى او د دىماغى تغىریح لپاره الله گولە جوپۇل خوند وىكۈي
 ھېنى تروپىش پە تالا خوبىن دى، د گىارىپ چوچى پى تىرىتىنى
 نە تېرىپى، پە دې ماجرا غۇستۇرخىلى غىزىپى تىرىتىنى؛ ھېنى
 ھېنى لە خانە جەھانە بېخىر چى ھەڭكەلە پى واقعىتىنە نە دى
 پېرىندىلى لىكە سېل وەھى خس و خاشى پى ارادىپ د بىل پە خوبىشە
 درومى؛ ھېنى داسې ھم شتە چې او لاد بە پى دا اوىس اوىس
 وېھى ناست وى، پە گوركىنى بە پى د ومرە ورە نە وى چې
 خرىپىت پى كېرى، دوئى ھم پە دې گومان چى جىلىپى بە مو د غىبۇ
 پە خىزاف وەبرابىر كېرى، عادى ژوند تە شاڭرى او راشى د ھەفە چا پە
 "زىدە باد" او "مرۇھ باد" پى ستۇرەن وچ شى كوم چې ددە لە بنو او بدو
 سەھىخ وېر دىلىچىسى او مىنە نە لرى.

دەۋىتىنۇ !! تىڭلە بە او بە تىرىپۇ لاندى بىيانىو ؟! دا چې مۇنېن
 پار وى او فەۋىن د مىرىھ تېكە داران دى او هەن وخت پى حەكىمەنە
 پە مۇنېن وېرىۋە دى بېڭا بە لە گورىز صىب سە د دەۋىتى پە مېز
 تۈكىپ تېڭالى كۆي او زەنەن پە بېرىۋ پۇرپى بە پە گىدە خاندى او
 ولىپ بە نە خاندى چې نە پى ورۇق تمام شوئى دى، نە پى د زامنۇ
 د سکول كىتابونە او جامىپى پە مەخ كېنى دى، نە پى لۇنە لۇخىپىنى
 ورته گىرخى ؟ كە غەنم دەن زەنەن تاسۇ غەنم دەن ...

غېزىلەنۇ !! سوچ كېرى، كە بىد وايم خولە مې راماتە كېرى ؟ كە دەلىتە

راشی لارپشی ، که حکومتونه بدل را بدل شی لکه چې دېس بدل را بدل شوی او مومنن تاسو د سر په سترگو لیدلی دی زعمن به پکنې خه بدل شی ؟ آیا بیا به هم د خپل په بريخه لپه نه وی ؟ آیا بیا به هم دا بشکلی موږونه او لوړې بشکلی د خدای د بختوره نه وی ؟ آیا خوک به د سکولیغفیس معاف کړي ؟ آیا خوک به د کوریغون دو کانونیغ کړایه د خدا په لار برابر ویتاکی ؟ آیا خوک به د نرخویق دې موجبه لوړې د منه ونیسی ؟ او آیا دا خه چې نه وايیم نړ او سه کوم مشر صیب په کومه جلسه کښې ورته ګوته نیوې او کومه طرجه په وړاندې کړي ده ؟ آیا کوم داسي قرداد د پاس شویه ده چې د ویس ستونېچې وړاندې لپې شی ؟ که همې په ګریسو او په قدرت جهجال وی زعمن په وړاندې خه ؟ یو عمر مو دبل په خوله ګډونه ولیدل ، وهل مو وځوله ، کار کسب رانه پاڼې شو نتیجه په خله وخته ؟ خدای ته ګوری راځی چې سوچ ګټه بیا خه وغولوو او هغه خه وغولوو چې په غښتنه ارزی داسي حکومتونه ، داسي حزیونه ، داسي مشران او داسي جلسې جلوسوونه چې په هغه کښې د چا په ګناه ماشومان ته شکاره ته وچې شوندې ناست وی ، چې د چا او لاد ته د سکول جامې او کتابونه نه اړې په د چاد لوښو سرونه او پېنځې پکنې پېنځې دا به خه کور ؟ باید ته هرڅه د منه هې فیصلې ته وړسېکو چې مومن په سریو ګند کړي او د سریتوب لارې ته مو د سوچ ګړي

شيخ په هیچا هم چو سه نه وکړو ، نه یې په حکومتیغ سترګې پټې کړي

نه په مشرانو اړ شو خود هرې خبرې په پاڼې کښې به یې د خپل کاله لوبه

د سکول فیس ، جامی او کتابونه د ترجیج بند غوندی تکاروله ، یو بابو
 پوهبده چې د شیخ کوم خای خوبینه ، نوره ته د ده خبرې د پېږي
 پاروونه ښکارېدې ، چا به فکر کاوه چې شیخ د پارهتیه له مشرافو
 ګیله من ده ، په له کښې د لکه جوړول غواړۍ ، چا به ویل شیخ
 یورښتینه فداکار او جذبات سړیه ده د پارهتیه په ګویند کښې
 سړی شوې ويښې بیا راتقدول غواړۍ .

چې جلسه خته شو خلکو شیخ په اوینو را واخښت او د "شیخ چیم شا"
 زنده باد ، "مرشیخ زنده باد" او "مرښتینه لیډو زنده باد" چیغود پارهتیه د
 مشرانو پدل درمات کړ .

د پارهتیه د بنکار صدر خپل موټه وړته وړلواه او شیخ تهې د پېږډه
 کړ چې یې سیوی ، له شیخه لوی سړیه جوړ شوې ئو خو ده
 نه پوهبده چې په کاله به یې وړخ شنکه تهه شوې وي ؟ که یې ماشونه
 ته مور د ګاونډه له ګکو خه وړه په پور را وړۍ وي هم بنه که
 نه نو

بیا به وړیه نړه شو چې سبأ ته به یې ماشونه د هیډ ماښېش حواب
 خه وایی ؟ آیا دا دلیل به یې حوک ومهنې چې پلاس یې د قام د غمځوریه لپاڼ
 کور ، او کارکسب ته شاکرې و په د اسې حال کښې چې د هیډ ماښې
 غوندې د قېم خدمت د ډېمشهور کسان په صره خښته ساره سیوره ته
 اړام ناست وو خوده خپل اولاد وبن مه پېږي اښې وه نو که یې کتابونه
 نه وړۍ را وړۍ تر سره جار .

صدر چې د موټه وړ وړته خلاص کړ ، شیخ وړته د لارې ملکو پله کړل

و صدر اصلو و د شیخ انکار ، خو بالآخره که شیخ هر خو خان په یو
خوا به خوا کر صدر نه پریسونه په موئر کنی پی کنیانه ، په لاری
صدر ورته وویل :

— شیخ صیب ! خبری دی پریچی پیچی وی ، په اولس پی پیرو اغپیز
وکړو ، موین هم وعنه ، اوں باید سرو کنیپی او ستا په منصوبه نخی
وکړو ؛ ما د پا سرتی اهم اړکین بېټکا ته را بلی دی چې ستا په حضور
کنی پی وړاندې غور وکړو .

شیخ ورته وویل :

— نور تاسو پوه شئ کار معیون شه ، ما د بازار په خوله کنی کون
کړئ چې اولاد مې شپې ته وېږي هې پا ته نه شئ .

صدر وویل :

— موین هم د غه د لوېرو تندو احساس را غونډ کړئ یو ، دقاقم غم
د هې که نه نو هغه ستاخبو زیما خه لب دی ؟!

شیخ وویل :

— نه پخپله د من لپاره سملاسی چاره ستا په کاله کنی نه وینم
د وېږي په دوکان کنی پې وینم او د کتابوونه چاره لوړې پېڅل دوکان
کنی چې خله ګړتیم بیا په قصه خواهه کنی پې وینم ؛ د غسې مې ګنه
نور مشکلات .

صدر د ده په خبرو نور ګو ما نونه کول ، پېښ ورته تینګ شو چې
ارو مرو به په مابنامنې جلسه کنی بې خه اخلي ، خو د ده سودا کاله
ته و ، د هغه دا خیال نور هم په یقین بدليډه چې شیخ په خه خوړه ګیله

شومه دهه باید بشکاره شی چې د گیلې خای یې ټکوم دهه ؟ شیخ د کار سرهه او پخواهه فدا کار دهه باید پخلا وسائل شی ؟ علاقو تاً بشه خولهه
زیبه لری نن یې جلسه درسته و خوچولهه ، که خوایده شو ټوبه تاوانه یې
مرسېنځی . ځکه یې نه پرېښود ، که شیخ په سوکارنې چوک کښې هرڅو
پښې ووھلې صدر به وڌته و خندل او ویل به یې :

— که هې د هم و هې نه دې پرېښود حتاً به راسره ځې !
شیخ یې لهه خانه سره بوت ، خله شیبهه وروسته د موږیروې بشیر
راوې رسیده ، شیخ یې پورهه کښېښلهه ُ چې یاران به را رسیدل لوړهه به یې
د شیخ خوشامندې ګولې ، خو شیخ په بل عالم کښې ُ . د مازیکن چای لهه ګکړه
پېښېږو او را ز را ز ګلچو سره په مېزونه کېښو دل شو ، د شیخ هیڅ شی
ته لاس نه وړتلو خود صدر او یارانو په ډېره غوښتهه یې یوه پیاله و پیوره
کړه ، چې لوړهه غورې په کاوهه و چې شوندې ماسومان یې سټګو ته و دې دل
او شنه شهیده بنه که یې لیده چې نهه او لاد ته د نامېندعه غتې غتې
او بشکې خشخوی ، لاس په پورېدله او پکه پیاله یې لهه لاسه ولپیده ، چای
یې په ګړیوان وړتلو شو چې تر لمنې یې لوړد کړ ، برسو په سوچبډو
او لندېدلو د خجالت خوې لا ګوښې پېږي راماتې شوې ، یارانو ته چې
د دهه احساسات انسانی او سپېڅلی بشکارې دل یوه هم دا نهه منه چې په
ظاهره بشویه سړے به د وړه پړېشان وي او د کور غږې به یې په وچه
ډوچې هم نهه وی قادر .

د پیالې ماتېدلو د دهه د تلو اراده مېخکوب کړه ، په محفل کښې
یې لهه محفله لرې چکر واهه خود تلو جازه یې نهه شومه غوښته ، نهه پوهه

چې د اړوک ماره خلک چې د تفون لپاړ مبارې ټه راغونه شوی دی خونګه
پوه کنې؟ . . .

چې د ماسخونې د ډوډۍ هېنټه ودرېدل، نور په کبابو غې چې کانو
و د غوړته شول، د ده مځی ته بیا هغه خپل نه ماشومان ود رېدل چې ډوډۍ
غواړي او مورې په له تړو او بېټکو پېټه هېڅ هم نه، وړه لري، خو ظالم پال
په تیله د مې په مړه خښته له حکومتیو سره د غږي وهی او ممکن د ده
له لوړي لاکوښې پېښان وي چې شیخ به د حوالاتو په کومه توړه خونه
کښې د مجھول سرېنېشت په انتظار پروت وي؟

کله صدر هرڅو خواهش وکړي د شیخ لاس یوې نعمت ته هم د تېټیت
نه شو، یا مارنو د علت پوښتنې تړې وکړې، شیخ چې په سمه نه شوې
پوهولې، پاڅېد او وېږي ویل:

— زه د داسې پېکانو د ډوډۍ نه خونم چې زیونې په سر سوداګرۍ
کوي او ځانوونې ته د خدای نعمتونه برابروی، زه نور له داسې خلکو
سره همنوایې نه شم کولې کوم چې زه په ټې نه پوهېښې او زه لوبېتند
وړته توګې مسخرې بشکاره، . . .

چې دا پې وویل په سواله په خوابه روان شو، صدر هم نور سر
ډېپې نه ګرځاؤ، شیخ په وېږي ګډه، سترې سټومان له یوې عالم
اندېښمنو سره د ګډله په خوا روان شو، له بدھه مرغه لاره هم
اوږدې وه؛ باید تخميناً خلوا، پنځه میله لار پلې ووهی، خو چې
کړو، ته وړخې خله به وړوښې او خله به واي؟؛ په لاره کښې یې
له ځانه سره و پټیله چې نور به د سیاست په ځای دوکاندائي

کوئی او پهه هفوئه نه غولی بھی خوک چپی دلو بھی تصور هم نه شی
کریے؛ خود تپر عمر قربانہ یہ ہم لہ نرپ نہ شوئے اپستلے ۔

چې چاته به بې ھېروله

سوه مینې في ، د پاپو د ٿېپدلو ، وچېدلو او رېپدلو گېسي
زېپې شوچې وې ، یوچې خانګي هم د طراوت او سرسبزه نخبنه په لاس
کښې نه لره ، هرڅه چې څوږي چې وړېختنې دو د مني په تاراج گښې
تلې دو : بیا به هم چې د ناول له څوکو کوم رېپدې دنېک باد مهونه
راتیت شو وخت وچې کړې خانګې به بې یوو پن بلې اړعلې تا به ویل چې
د سرکشی خیال یې له سو باسی او د عمر توبه وړکول غواړي چې بیا
له پسولی سو سو نه وڅوځو .

د سیقېنځی او سټیاټ وڅې وې ، هن سوچې د ژې په ۱۹۵۲ کښې
ف ، چا یو بتی ، څوچ او پېچ خوشبای پوډ گېړې دو ، د چالا خه
کمېډ دو ، د غصې چا د ژې دو گېړې دو ، د چا په ۱۹۵۳ کښې دو
څېنې به لا ممکن او س هم په غله داپې پسې ګرچېدل چې په پوردار
ې پیدا کړې ، لاندی هم د چا مخ په وچېدلو دو ، چا او پس کولې .
د ڪال لوړیه واړې غونه سپیان کړې دو چې د ژې د ژې د
لاتلو وېنې ې پیدا کوله ، د واړه دو او ڪلکلونو وخت راند شوې و

هر خوک د خپلی نیمکتیا په پوره کوله پسچی ستیه فه ، له سهاره
تر مابنامه له یوی کلا بله ته او له دی کلی هنگه کلی ته بینیاد ما
چرچیره فه ، لکه د داپه په تلاش پسچی ستیه میوره تلک او راتل ، حکم
چپی نیمکتیا وی یو له بله پوره کبدي . ”کرو باع یسونه او وج وطن دیه
کن اویس بس یو خوکارپیونه ته ایروی دی ، کارکسب هم پکنی نشته
دېن برحه خله په ایونه سیخونه بھر ملکونه چلپهی ، شیه یې اوپه او
آذوقه پکنی کمیابه ده .

حاجی صاحب د وہ ساتلی میران د لاندی لپاره حلال کریه وو
د کور مخ ته یې د بیلیو په عرض په اویز ایویل ، خپلیانو ورسرو منسته
کوله او ماشونانو بد وگی په اویز توغروه نیم پاکه نیم اویمه یې خولو
ته نیولی ، دا بیلیو په تملکش کنیچی یې تقریب اویله له جو خشکو را بهدلبی
په کریمیانوی او لمف یې توییدلی .

د جومات خادم (ههه خوک چپی په شمی د جومات د قودلو و فیضه په
غابه لرها) و ته خبرمه لمرته ناست فه چپی لاسونه او مخ یې په والزو غور کول
د پیش له چاوده یې په ژاولو تپی دوکران هیسته کرل ، د پیسونه د بیلیو
په انتظار کنیپنیاست ؟ د ده لاسونه هم سری هوا او په سری هوا کنیچی
د توخو او خو خانو و هلو او غونه دلو پوره در چپه کریه او له چاوده
یې د دهه چکره وو ، چپی لاس به دی ورکر تابه ویل چپی سوهان مې په
لاس کنیچی و یو خود پیشو چاوده یې دېری شوری او لی یې ویچی انھمی
د پیوند د .

خادم له کلیوالو د خدمت په بدل کنیچی د کال یو نیم خردار غم چپی

د "نکايل" شپيچه سره ڪيري په غايره اختياري وو ؛ علاقتنما د خير
خلك هر چوته شته نوره هم لسو د ٻرلاس ورته نيوں ڪيده ، ڊپرو
ڪوئونتو د مابنام پاسته نهه تري سڀاڻه .

د غرفه په ولايت ڪنبي دستور دهه چي د چالاس خولي هه سره يو
خامنعا به که نوره خير خيريات نهه ڪوي هر مابنام د تناهه لهه سره يو
پاسته د مستحق او نادار ڪالهه ما شومانو ته ورکوي چي په دهي توگه
که پهه ڪل ڪنبي لس ڪوره د گذاري وو دهه ته لس پاستي را ٿو ٻي ٻي
چي تر ڊٻن حده ڀي د غلي احتياج رفعه ڪيده .

خادم بيره په خوارهه منزه ورعي ڪنبي سڀنه ڪري وو ، پهه حوا فه
ڪنبي به تر ڪلڪتني او "اسامه" په خريجها پسي و هر ڪوئي چي ده به يسي
ڪيسپي ڪولي ، او س دکور او بال ٻيج خاوند ٿي ؛ علاقتنما د لري ڦپواد ونچو
منزه وري پهه ڦاوه نهه او ٻاك لاس ڪيري ، د ده دغه د ڪل خاده تر خلوه
ٿئه وو ، تر مرڪه رسپيدل ده ، لهه لوبي ٿو ڪونه دهه دهه شوي چي دهه
من شوي ، پهه لڳه ڊپرو ڀي دهه نهه دهه او چي نصيبي نهه وئي بهي نصيبيه
نويوي چا هم نهه ده خولي ٠٠٠ . دا خبري به دهه د چيل نهه د تسل
ڊپاره ڪولي او لهه نهه يي ڪولي ڪوئي چي دهه يقين هم دا وه چي بنجي بدجي
د خدائ لهه جانبه ده ، که خدائ وغواري په نهه ڪلر نهه ڪلر دهه ڦوندانو
او پتو خزانه ده اري ڦي شي او که نهه وغواري خولي ته وري ڦونديه
هم نهه پهه بريخه ڪيٺي .

چي حاجي اڪا پسونه د الپيل او پهه هد هد ڪولي ڦي لڳا شو
خادم لڳ خله د لسم تونه و هر جلا ڪري ، پهه لڳي ڀي و ڦي ڦي ڦيله او چي او هر ته

پی ونیوله ویپی ویل :

— وانلله حاجی صاحب ! د غنی چاودو میولت مریبو نور په پیشوندله
کړئ یم ، چې د دیغه د تجی په اوبده په پسارة سره غږینه ، نهه وړیا کندې
سم ټک کوله شم نهه اړام خوب ، چې اودس کوم د اسکان سلټوری را باندې
و شمېری ، ژاپې مې درکړې ، په واسلینو مې غورې کړې ، وې کندې خو
په هجې نوکړې په خوپی نهه سرو درغلي ، میجبور شوم چې وې دا غم ; وید
دلسم د اغ ورته بشنه دهه :

حاجی وویل :

— بله چاره نهه لوي ، په تېرو چې د چا غښه ترخه وي مکر د لسم په
د اغ سره وړشی ؛ او ګوره اوس لاثر چېرته دهه ، که یې غم نهه وکړې !!

خادم وویل :

— زه هم الله تری په اړینم .

حاجی وویل :

— بشنه ټه زما لاندې ناوخته شو ؛ لې غت کندک در جلا کړو ، کور
په درته کېږده ، بیا په تری لمان چېرته دی ؟

خادم وویل :

— خدای دې په مال په اولاد برکت کړو ، ایمان دې روزی شه ، موږن
دې د دغه نېټ هم بس دهه .

حاجی وویل :

— خدای دې له غنیمیو چاون وکړه سره له موږنیه !

خادم چې د لم توته وړپړی کړو او د پکړه په شمله پورې ېټ غوته

کړو پا خېد چې لار شی، حاجی توته وړیل :

— خدای منې کله به لار شې، لمونه مو پا خه کړو دی چې د میانو

له خوکرېیلو در خلاصه شو دو دو ډو ډو به ماسو و خوږې .

خادم وړیل :

— خدای دې دو ډو ډو پېړ لون خله تکلیف به درکوم ؟!

حاجی وړیل :

— په یو تابه نه قیامت ځینه، هر شوک خپله روزی خوره .

کلیوال خله د خونې دو دو ډو په ټېم نه خوږي، له لسو تریو لوسو

دو لسو بجو چې هر وخت دیکاندې پېښ شوک خمې کړو ؟ دو ټه هم تر لسو

لسو نیمو بجو د لاندې غوښې را خوږې وې او ټکن هم پخه و، نور به

ېټ خله ته کتل ؟!

خادم چې د حاجی ګړه کښېنست، دسترخوان وغورېد، د لړهانه د

قوږې په تالیو برسېو خله تناړه ته وهل شوې بونې، او خله په غورې یو

کښې سرې کړې غوښې ېټ هم را وړې، پنځه شپن تنه ترې را ګرځېدل.

د دو ډو په وخت حاجی توته وړیل :

— عثناں اکا ؟ (د خادم نوم ده) مانه عیسی خان یو خبره ګړې و

ماویل زه به ېټ په مناسب فرمست دریکادوم، خود د دینا چارې پویه کېدا

نه لري، تاته هم معلومه ده چې نن سباد سرکړولو ته نه در خلاصېږو

خله وکړو ګور او سل چارې را په غاره دی، مناسب وخت په ګوټو

نه رانځې چې ګکاله ته در غلې ویسې، او بله دا چې زما اوستا په خله فرق

وئی؟! پردی نلا یو، یو هدرون یو، دا هم ستاکه دے، که یپی دلته

درته ولايم نه خويپي بده نه گتھيم،

خادم په خوله گتپي شروعه کوله تپو کړه یو پي ويل:

— خدادي دې کون سنه ورکو، بېشكه دا هم زما خپل کوهد دهه.

حاجي ويل:

— عيسى خان تر ما تاشه بنه، معلوم دهه، پچي سم سياک او د خير سپهنده

د چاپه بدو نلا دهه روادا، خپل خود او رېغ بنيادم دهه.

خادم ويل:

— هو! خدادي دې، بنه ورسو وکړي، له ما سره یې د پر بنه گړي دې.

حاجي ويل:

— عيسى خان غولپي چې له تأسو دوستي وکړي (د غرفه په مړوطاټو

کښې دوستي د خوپشی لپاره هم استعمالو).

خادم ويل:

— سم سياک دهه مغاره نله ترې غړوم، خو د مرع ده پچي زما نجلی لا اتی

د وکړې نهاده.

حاجي ويل:

— خپل خلک دې، له خپلو سره خپلو ده، له سړي تبې یې د پړا هم

نه، ور اخلي، زوې یې په "اسام" کښې دهه، پچي مالګه وکړې کونې په په

خوپه ګنې کښېښوی، او، واده کمه، کال منیم پکښې ووځۍ شه، پروګو کوي؟! بنه

ډایفه، نه لوپېږي، خوں لود پوره ده امانت دهه پچي یو ورځ له مخه یې

په پوره ولاړه کړي هغه یې خير دهه.

خادم و ویل :
 — که خلخله ته تا سکنه او خلخلویه بل نه لوم ، له تاسه به می سلاکوله ؛ بیا هم که دی خلوپنه سوی ملوف به پلاکور کنی و بیاندی و شیغیه .

حاجی و ویل :
 — پری نه چی عیسی خان
 خادم خبر و ولنده کنیه :
 — که عیسی خان بل تهای نه ک و بیشلاو نهای په لور هم جمیه نه ده در پدله .

حاجی و ویل :
 — ما داسپی نه ویل ؛ ما ویل چی عیسی خان او که کرپه کیم ، نور به پی هم او که کرپی ؛ قبطی و پری دی خو ده خله ستاد وسته متنه نه کرپری .

خادم و ویل :
 — دو دی طاپی دوم پلخوله رایاده کرپی ده چی ما به پله وال و اخیسته ؛ ما به ویل خدای می روزی رسان ده ، و په لور سو اور ته نه اچوم .

حاجی و ویل :
 — سبا بله ویچ چی بیا دوم درشی کله دی سلا شو ویچ به تو قله و تا کی .

خادم و منه ، دو دی یې هم خورپی وه ، دو عایپی وکړه او لار.
 بله د ریخ ځیشی خان او حاجی صاحب لهه د ډمه سره د عثمان اسکا
 (خادم) پله د ریخ کښېتا سټله؛ ریخ د خادم د ډیواجېنی خربه او ټیټې
 خوپی خواته غورپی وه . چې د خادم بشې د چایو تور چایجوش
 لهه نغري راکوز کړ ، پیالې لهه تاخه راواخېستې او چای یې د دوی مهې ته
 کېښود ، پله خپله لاره پله خوچه خونه منوشه ؛ د وړې د ریخ لهه شایپی
 د دوی خبرو ته غوب ونیو .

د درکېږي نور شرایط اسانه وو څد حل شوله ، پاته وه د لوړ مسئله
 چې عثمان اسکا پله د ډېن و ګښې ټه او عیسی خان ټیټه وړته ناسته ټه .

خادم وویل :

— خوارې خله عیب نه ده ، خولد به یم ، منم یې ، خو لهه سیاله
 یې خولکه اېستله نه شه ؟ نه ما لور تر چاکمه ده چې نورې دې پله
 څلوبېست په ځویں فری د ډېنې او زه دې خپله د ګل غونډې لور پله لس
 پنځلنس زه د کړم ؟! که رښتیا خبره شی وادله که به یې نوک پله
 ډېرې و دېنکاره کړم ؛ پله دې خو نه شو چې د خولد خادم
 لور ده ؟!

حاجی وویل :

— د الا چا وویل دې چې د ودان لور دې د خولد تر لور بشه ټه ؟
 خو خبره دا ده چې یو خود خپلو د مخ خبره ده ، پر یو ته یې
 نه وکړې ټه بله دا چې دېرې وړیاندې اخلي هفه دېرې وړیاندې
 تکوې هم .

خادم و ویل :

— لری به نه خوادغه تبرک کال چی پیچله عیسی خان خپله
ورینه ورکره، خویی و باندی واخیستنی ؟!
عیسی خان و ویل :

— رستیاده چی ماحلوپستن زده و باندی واخیستنی، خوکوه
هخویه به می ورسه دود بایده کریه وی، کور به می ورکریه وی
پوین به می ورکریه وی، کیسنه به می ورکریه وی، خیال به می
ورسنه کریه وی؛ چی بیته یپی کوری وا الله که به لس زده هم راپاشه
شوی وی .

خادم و ویل :

— نه بیدی لری، الله و که لوینی که نه خاچی هم خه به و خاچی
خیال به دی نری غوښت، نوم به دی کاوه . . .

عیسی خان و ویل :

— وینی، شایاس!! دغه دهه چی زما خبری ته راغبی؛ ماهمدغه
درته ویل :

خادم و ویل :

— زمالور پنه خه ده!! رنده ده، کنه ده، پی لاسو بی پینسو ده
که خدای مه کره گوم تور و پر پریدی شویه دهه چی نه به پی دخلا
په جات ولاروم؟! . . .

حاجی و ویل :

— پری خبری د قرآن بی دی، لنده به پی خلاصو؛ شل نه

دې شو ولور ، هېچ مه ورسو کوه ، دى پوه شه خيال يې پوه
 شه ؛ خدای دې وکړه چې پله یو ګډیسې ګښې يې ولړو که
 اوو ډی شوارو نه وړیاندې پولونه وهی ؛ ګښې يې پوه شه ، جامې
 يې پوه شه ، خرڅې پوه شه او دى پوه شه ؛ لس زړ به
 نغدي چغدي د ګونې پله وړڅ درته بندی او لس زړ د واده پله
 وړڅ ؟

له خه سرخوبې د دوسته خادم غاره ګښوده ، مالګډې وکړه
 او د زې وشوي .

څوږه ځنې يې ګونې ګښې نوله ، بل مخ ته يې نجله سړو
 ځړه ، خود عیسی خان زوی لا پله "اسام" ګښې دې بوله . میاشتې
 ګلونه ووغل ، د عثمان احکا وړې نجله هم غنې او واده شوې
 خود عیسی خان زوی لا پله ګته وته نه ئه مور شوی ؛ ناوې به
 يې کله د خس د کاله خدمت کاوه ، کله به د مور ګره ناسته وه ؛ پلټې
 خوله به يې پله هر دېسته ګښې دانګمه غږدله :

د هندوستان ګته دې زهر شه
 زهایا پله تورو زلفو سپین ولګدنه !

دز بَرَه رُنْخُورَه

چې لندېبل به نه و که به ژه و که ووپې "اویازچال" به د کور شااته پروت و؛ په دې تقافت چې ژه پیتاوی ته او ووپې سیورې ته.

"چال" په اویزکی ژبه بولوا ته وايې؛ "اویاز" هم بولوا شوئه او له کاره کسبه لویدلے و، د ژوندیو رنق یې خور، چې ورځ به وتله د ضعف تله یې درېدله او د مې یې نور هم په زمکی پورې نېبلاوه؛ خرنګه چې د ګټې وټې یې خوک ناللې وچه لنده د نورو د سی خبرات ورسیدله. یو یې بېنځله وه یو یې پېغله لور چې هغه یې لا په کمکېنې یوہ زاره موچي ته ورپه نامه کړي و. موچي به و د پېنځله خلوېښتو شپنځلوېښتو ځلوبنې په عمر؛ یو خشن، بد خلقه، بد رېنګ او خوړجن بنیادم، او بنده ژېر غابونه، خوکره پېړه، ټندوې پېسیدلې ستګې پلنې تورې شوټدې، ارته خولله او د افريقيا نو په شان تون ټېلې د مخ یوه خوا یې سوچنډلې هم و چې په رنګا ورځ به سړې

فری ویریدو .

موچي ورسو ابتدائي ولور شل زره افغانی منله ئ و چې په لسو ګلوبو ګښې به ېې ورسوی؛ یعنې چې خونجليه لویېږي ده باید د خسونکاره اېستله وي، پاته به شی دروسته ولور هغه په دوی کښې دود ده چې د خسونکاره د راضی ګلوبو لپاره خه ماله خه نځونه د ماله له مصرفه سپوا ومني او وړي ګښې، بیا نو د واده سو شته نیو له کښې.

د نجلی نوم "ایینه قز" ف؛ یعنی بشکلی نجلی. ایینه قز اوس د خواریس ڪلخی په درېشل کښی وه، د ورکړي یې اوره اته کاله وقتی وو خو موچی لاتراوسه د ولور درېمه برخه هم نه ورکړي، تقاضا پی وو چې نجلیه لویه شوې ده، دوه درې زره روپه به ورته برابرې کرم، په نغرو پسې دې دوی سر نه گرځو، واده دې راکړي؛ ترکله به په ڪوره بې اووه گرم؟! اولنچال نه دوهره خبرو و، نه پی واک اختیار درلود؛ پستې پی دواړه پېښې په یوه موزه کښې څای کړي وې چې د خدای خدای یوه ده که به پیسه هم ورته پرېږد، د ګل غونډې لور ېچې د سوپر غونډې بندیا ده ورکوله د غه د پخو روپیو هیله وه که نه داسې سپړه ته به واټله که خوک خره هم ورکړي. په میاشت دوو میاشتو کښې، به دا تقاضا او دا څخا بونه ره و بدل کیدل چې نتیجه یې هېڅه و.

کېلم ۋ ھم تىلىك، غۇتىھ مۇتىھ د كورخواتە و بىاندى پروتۇرۇ
 د جەھان بىنى بىدى يې كىرىپ او د ھەچانە يې لەھە تېلى وو؛ خەدai
 خېرىپە دې شەيىھو تىكىنى بە د ۋەند ھۇرۇنگى شىپى دە خەنگە
 او پە شەاندې بىنىن توڭىلى؟ . . .

چى سپارە بە چېرىتە د بۆكشىھ مېلى تە تىلى يَا بە راتلىك
 آيېنىھ قىز بە تلۇپى ورۇقتىلە، د كورشاتە بە يې تىرىنگ دېۋالە
 سر ورھىك كىر، كە بە يې پىلار وىيىن و كە وىيدە سىرگە
 نە تې كىيدە؛ پوھىدە چى ھەغە خوار د سىرگى د غۇرۇھ توان
 ھم نە لرى. دې بە د سپىرىق تماشە كولە كوم چى دخواڭە
 د سىرىشۇ ھوسۇنى پە لەمسە اوپىدە مىزلىنە د يۈپ لوبى لپار
 نغارى، او د خەنچەرۇنى قىبل مەكتېپ كىنى بە د بېرىتە غەزىنە تىكىنى
 د قام قىبىلى ھۇانان بە يې كىتل چى د ھۇانۇ ھوسۇنى او زلەمیو
 زەرىشۇ پە غۇنستىنە بە غۇتىھ سپارە لە ھەكلى ووقتى، د آسۇنى
 د سوو درېيى او د قىرىپ بە يې تى دېرىھ جواس و جىلپۇد
 او تەھەنگە بە يې ورىپى كىتل خۇچى بە د وروستىنى سپارە
 سىياھى ھم د دې لە نظرە ووقتە؛ د سپىرىق تماشى خونىد
 ورکاۋە، تىرە بەڭىد آسۇنى لە شىنى د شىباب د مىستىيۇ سرۇد
 او رىيد، دا ھەنگە چى "ايركىش" ھىم د آسۇنى سە مىنە لىرلە
 او د بىزىشى مشھور پەھلۇان و ايركىش يىو زىيە بىنگۈرۈ
 چى ووپىتە بە پەچىلە زەمكە كىنى لەگىيَا و اوژىتە بە يې دېرىپى
 پاتە ھەكارونە وروپۇن تە سپارە، د يارانو پە تولەكىنى بە د

بزکشیو په لوبو مشغولو و . ایرکش بشه خوان او ماهر سپور و پچ پچل تور سکان آس به سپور او د سپرو په مخه کښې به روان و ، د یارانو به ورباندي سټکې روښې وي ، د هکلی بشه آسونه درست د ده په والک کښې وو، هکه پچ ده بشه چاپ انداز و ؛ هرچا به هڅه کوله پچ ایرکش د ده په آس لوبه وکتني، نو هیچا ورنه هیچ هم نه سپمول له دې امله یې ژوند هم بشه په سپمولو و .

خله د ایرکش خوانی بشکلی وو ، خله یې د پهلوانه او چاپ- اندازی شهرت و خله ورته د همڅولیو احتیاج، پچ په ګله یې له ده نه د بنایست مجسمه جوړوله . آیینه قن هم په دغه څلی کښې لوبه شوې وو ، دې هم ایرکش پېښدله کتله و او د هغه د پهلوانه تعريفونه له پېښو خولو اوږيدلی و د دې نړه هم ورته خپله تنکی غایه پرائبستې و پچ پیچ ده په ورڅې تسلط ورباندي مخ په پېښیدو او ټینګیدو و . لوبړه به آیینه قن هسې د نندارو لپاره وروتله او د نورو پېغلو ناویو غونډې بس د سپرو تمکاشې خوند وړکاوه خو ډرو ورو دا نندارې په قلبې ضرورت بدليدې پچ دې ستز نه شووه ترې پټوله . ایرکش ورته ورڅ په ورڅ لوییدو او بشکل کیدو، خصوصاً هغه وخت به یې په درستو حوايسو د ایرکش باي سینه وریده پچ بیا به یې د موچی خوله ریبار لیدله و یا به یې مور ورته د هغه بد منځ خله ویلی وو .

چې تېم په ونلوشو د هوا بدلون د سپرو فکر په بله
 فالپاوه ، د بزکشی آسونه شنو ته و ترپ شول ، سپرو خپلو
 شکارونو ته لاسونه تېيتىڭىز ؟ اېرگىش ھم يوم په غاره
 شىپ ، په كېنىت كروقىدە بوخت شو . آيىنە قىز د سپرو
 په نىدارە تېيى لېپى نە شوئە او بىڭىز ڭۈلى او خپلو لېپينىو
 اند بېنىتى تە بې د دىيدن تۈپىنە نە شوئە رسولە ، لە سەھار
 تىرما بىنامە بە بې سىن خەپلى قىز بېڭ د بولالە سرورپورتە
 شىپ خود نزەت وىكە بې په لاس نە ورتللە . نور عالم
 د پىرىلى مىستى ھوا ، شىنۋىن دەن دانقىپە تەمە وو ، نورلە
 خوبىيىدىل ، نور د مېنۇ او غلو دانقىپە تەمە وو ، نورلە
 غاربىنە راوتلى د شوقىد پە چارا و مصروف وو ؟ دابىعكىس
 لە تماشىو محرومە او لە دىيدارە جلا شوپى وە ، سىرۇ
 گلۇنۇ بې پە نزەت سرە داغونە اېبىتى وو او شىنۋىشى بې
 شىبىن نزەت نورھم شىن كېرىئە ئۇ . چې پە آيىنە كېنىتى
 بە بې كتلى خېل سادە حسن تە ، خېل طېيىتى او بې پىرىلى يە حسن
 تە ، خېل كېچە او معھىوم بىنائىست تە چې خېل نازك او لە مەيىن
 دك نزەت تە بە بې سرور تېيتى كې او بىيا بې بې پە هەغە ئەنەن
 كېنىتى د خزانۇ بىمامار او د بىنائىرۇ واكىدار تىور دېلى
 (نور مۇچى) سەتىكىو تە ودرىيد بې اختىارە بە بې پە پىستو
 اشتكىو د اوپىكىو روبىنە خاڭىرى را ورخېنىتلى . لەكە خەرەكە چې
 د كال خۇانى ورپورپى بىدە شو د غە شان د خېلى خۇانى

پختن په نړه پخوله، چې وړخ به وتله دا به خپلې بد مرغه
 ته نوره هم متوجه کيده، پخوا وړه وع په بنه بده نه
 پوهیده، اویس پېغله شوې وو، عمرې پېښه په پختلسم
 ګال اښې وو، د خوارې غږې درد، د بېکسې اوښې
 احساس او د بدېخته تریخوا له یې په ګامله توګه درک
 ګوله شو. غمنه وړخ په وړخ وړیاندې غمبدل او نامېندې
 شبې په شبې وړیاندې خوریدله خوچې یې د مور او پلار په زخمو
 خله نور مالګه صرچ هم درود وړول، په دره دره منه پېغله له خو
 په شلیدلې تلتک پرېو تله.

نړې اې به کله ورته سپېلنۍ لوګول، کله به یې د کوم
 ایشان صاحب یا د املا صاحب په پاکو ګونتو لیکلی څاښتونه تاونې
 داوله، کله به یې په نژدې زیارتونه ګرځوله خود دې په رونځ
 کښې خه ګئی نهاراتلو. اخر چا ورته وویل: د وړی پلڅله
 کښې چې د "بانقىم" شکې سړې شی، نجلې تر غارې پورې په
 تودو شکو کښې پته کړې او بنه چې به هندواپنه په هغه حال
 وړیاندې و خوارې چې خوله وکړې، درست رښه به یې له خولو سو
 له جنده ووځی، د ګل غونډې به درته وغورېښې. مور یې دا
 خبره ومله؛ دا یو څکلیوالی علاج و چې د قولنې جو په خوبو
 اخته یې دې لیدلې ووچې شکو ته به یې بېول او په دې توګه
 به یې علاج کيده؛ تیارې یې ونیوله، دو د رې تنه د خیږ سړې
 یې، قېږې په قېږې تر لمنې ونیول چې یو وړخ د دیوی لپاره کووړه کړې.

بله ورخ د سهار په خره وره کښې یوو فی غوته له ځلی
 وو قله چې په هغوي کښې آیېنه قن په خره سپه ، مود او
 درې تنه نور چې کړې یې په هاړو وي پلې ورسو روان وي، چې
 لم یو نېن راپورته کیدو دوې په شکه کښې ځای خوبن کړې
 و ، نجله ته یې کنده وکنسته ؛ که دې هرڅو خاډې باد
 کړې چانه ورته کتل ، په نوو یې په کډی کښې کېنله او تر غارې
 پورې یې په درې او تاوجنو شکو کښې پته کړه . د نجله چې
 سورې په سلکیو او څکرو یې دلیدې ، لمر هم تا به ویل چې دې
 منظرې ته حیرت وریمې دی او په پېر دقت سو یې ځارې
 سینه ورته متوجه و . بر سړه په دې چې ژډډې هندوانه
 ورکوله خو چې د غرمې مخه شو د نجله خوله هم په رنډو
 او لوښدو لېمو پسې پته شو ، مورې یې ولر خطا شو، ژډډې
 د ملکرو د ممانته با وجود په لاسونو شکې و توپنې پلې چې
 لورا و باسی خو آیېنه قن د خاړو لورې خوبن کړې و
 د تل د پاره یې د ژوند له ستونزو سترګې پته کړې وي :

بَحْرُ الْجَنَانِ

سترگی په کدو کښې غږیدلې او بیړه یې په مېړو پسې سپینه
 شوې وه ، درب دوه ، تکنی برګه یې نه وې زده ، سپین مامدين
 بنیادم ټو ؛ پېښ به خوشاله کیدو چې بل ته به یې خیز ورسیدلے
 ټو ؛ نه یې خپله تجربه له چا سپوله نه یې خپله پوچۍ ه .
 حاجی عمر اکا به اوس ټو د خلوبو خلوبنېو شلو ګلوبو
 د عمر سړیمه ، برسوو په دې چې په سترگو زهیرو ، په غورېو
 درېند او په صورت کمزورې ټو خو همت یې لاخوان او فکر
 یې په حکای ټو ؛ د خلکو له خدمته یې لاس نه ټو اخښة . له
 لږې لږې ګلیو به خلکه ورقه راتل چې حاجی بنه لاس لږې
 او چې د چا مات شوې لاس یا ماته شوې پښه وروتړی ټک پېړ
 شی ، کله هم ترې د چا مات هدوونه ګاره نه دی ګوشېر
 شوې ، چې ده ترې دی خدای یې دا سې بشه ګړې ده چې ته
 به وایې هدوې مات شوې نه ټو .

حاجی اکا اوس بوجا شوې ټو ، په ګور به ناست ټو

د نیایی چارو ته یې شا و د یو پې وه ، په مېږو په وریو یې
کار نه درلود ، زامن او ورپرونه خدای پېر ورکړی وو
ده ته یې په ګاره دررسوله .

حاجی په وروستیو ګلوبونو کښې خه زمکه واخښتله ، کور
مېلستون (حججه) او جومات یې پکښې جوړ کړل چې د عمر
وروستنې شپې ورځې پکښې ارامې د خدای په ذکر تېږي کړي .
 چې کله به د وړی منځه و او مېږې به یې سیاښد ونونه ته خټلې
مالدارو به ولېشل ، دوی به هم نیم کوره شول ، خڅله به په مېږو
پسې ایلاغ ته وختل ، خڅله به له حاجی سره د حاجی او ملک
پښتی خدمت ته پاته شوې وو .

د "چاره رې" د وړی کړۍ کله پلا نورو بنه نه لکیده او
د سیاښد شالونه به یې یادیدل په بوجا شوې حاجی دېږو به
نه لکیده ؛ بوجا اکانو ته هرڅله چې وی نزمه او ګرمه هوا بشه
وی . د ستړیو مژلونو خوند هم په څوافه کښې اخښتل
کېږي ، د کدو د لېشلو اړولو حوصله هم څوان نړونه
او پیا وړې مهتې غولري ؛ حاجی او س د دې خبرو نه ټو
ده ته تر هرڅله د ارام او استراحت ضرورت و .

خړنګه چې حاجی له اوله مالدار (رمه وال) سېئه و
د اسې میاشت یا اووه به نه و چې د ده به ګډه مېږه یا
وړیه د ایلاغ په غرفه ورشو کښې تر کمرکې نه وه رالویدلې
یا به لېوانو نه دارې ؛ چاره خله وه ؟ په رښو ستړکو خو

بې نە شۇ ورته كىتلە ، د ماتى كۈويچى چارە بې بى كولە او تېپونە بې بى
وىكىنەل چې د عمر پە تېرىدۇ سەرە بې تجربىه زىياتىدەلە
وەر وەر بې شىكستە بىندى زىدە كىۋە چې د بىنە سېرىتوب لە امەلە
بې بى د نورۇ د مېرى علاج ھم ڭىۋە . پە حۇافە كېنى
د مېرى پە علاج پە تېرىدە پە شىكستە بىندىھە كېنى مىشەر شو
نورۇ پۇوندە ئۇ بە ھم دە تە مراجعە كولە ، پە دە كېنى
چۈسە نە ئە كە بە نىيە شېرە ھم چا خېر ورگەر دىمە بە قىزى
رولەن ئۇ او دايى بې يوه اخلاقى فەريضە كەنلە پىرە لە دې چې
خە مادى كەتە بې پە نظر كېنى وى ، ياخا تە د كۈويچى
تىمە توقع ولرى ، خان بې بى قىزىۋە ، خىل وس او اخلاقى
بې لە ھىچا ھم نە سېپكەۋە .

دە بە وېل :

— پە لەكۈنۈ پۇوندە دى ، كىرە مېرىچى لرى ، كىردى تە دەغە
شان پېنىچى ورپېتىپى ، دا چې يواجى بې ماتە د تېلىق چىل راخى
دا بە خدای تە مەتقۇرە وە چې د خدای د مخلوق خەدىت ورگە
او خىلە وسە لە ھىچا ونە سېمۇم ، خدای پاك چې بې تىلەيە
ماتە دا فن راپسۇرە دىمە او پە لاس كېنى بې خدای بىرگەت
ايىنە دىمە د دې لپارە نە دىمە چې نە پە چا سېپنې و كەرم
او د خىلگۇ لە مىجۇرىتە بىدە استفادە و كەرم .

وەر وەر د ھەدۇنۇ پە تېلىق او خائى پە خائى كەلۈ كېنى
ۋاسې قارىد شو چې د بىنیادم خەتلى ھەدۇنە او مات شىۋى

هدوکى بې يې ھم خای پى خای كول او تىپ . پە لىندا وخت
 كىبىچى يې د شىكسته بىندىھ شەھەرت تى لرىچى لرىچى خپۇر شو .
 حاجى تى دې وخته د نىزكىونۇ مانق شۇ پېسۇ لاسۇنى
 علاج كىرىھە ئ او د خېپۇ علاج تە تى لرىچى لرىچى خاچىونۇ پۇر ئ
 ھم تىلە و خوللا دې لارىچى يې يۈپ پېسە ھم نە و تىلاسە كىرىچە
 دە تە داكتە بە نە بىنكارىدەلە ، ويل بې يې چى خدائى سۇرە
 هستى راڭرىچى دە زوال دې نە شى تى خولەمپى تېرىھ دە ، پە
 شىكسته بىندىھ بە لاخە د چا جىب تە گۈرم ، كە وگۈرم د كار
 بىرگەتپى خى او مەمكىن بىياھى لە لاسە خۇك رۇغ نە شى .

حاجى پە تەمامە معنى يۈپ خىرى سېرىھە ئ ، د خدائى
 مخلوق تە بە يې پە بىنە سەرتىگە كەتلى او د ھى بىنیادم خەدمەت يې
 پە خاڭ لازم باللە . دېرىخەلە بە چى لرىچى د چا لاس يىا بىنە
 ماتە شوچى و او حاجى تە بە يې مراجعە و كە ، حاجى بە ويل :
 "ئارۇغ مە راۋىرۇچى پە لازە كىبىچى پە تىكلىف نە شى ، زە رۇغ بىم
 زە بە درىسوھ لارىشىم . " خىرى بې يې پە كەتتە كې او لە ھەغۇ سە
 بە لار . كەلە بە داسې ھم پېنىيەدەلە چى پە شېپۇ شېپۇ بە يۈدۈ
 تىنە مات گۈر د دە پە كەلە كىبىچى پۈراتە وو چى بې يې ھم
 علاج ڭاۋە ھم بې يې نور مصرف او خەدمەت د دوى پە غارچە
 ئ ؛ ھەفە ھم بې مىزدە بې مىننە .

حاجى عمر اشىا بە دېرىۋ بدېيىن او عىب پلىتونىڭو تە ھم
 يۈزىپ سواندە ئ او د خدائى د لارىچى سېرىھە بىنكارىدۇ ، هەرچا

به یې نوم په نېکه اخېست او هرجاپه په نړه کښې احتمام درلوده.
که خه هم حاجی ساده او بې عله سړئه ټخو بنو
اخلاقو او بنې پېښوینې یې حیثیت د درست نام قبیلې په نړه
دېر اوچت ساتله ټه ؛ حتی دېر بې به ورته د وړه اخلاص درلټ
چې نورو مرضوینو ته یې هم له ده خخه دم او د دوغا غوښتل.
چې کله دولت د ګډونستانو لاس ته وړئه او وړپې خای
خای د دوې پر ضد پاڅوښونه پیل شول د نورو مشهورو
مشرانو په لړ کښې حاجی عمر خوار هم په تېر عمر وینول
شو، د نیوې لپاره هېږي هم ګډونستان تر ضد انقلاب پوچ سند
او مدرک نه پېړئه، دا ګافی ده چې وولې ضد انقلابی روچیه
لري. خو په ده برسېره په دې دا الزام هم لکیدله ټه چې د
تېپې شویو اشلارو! معالجه یې کړې ده.

چې ګله د تحقیق مېز ته ودرول شو نو د لوړې سوال
په څوښې کښې ده وویل :

— دارښتیا ده چې په تېر وړخوکښې ماد د دوو درېټونه
مات شوې پښې لاسونه ورته دی او د یو دوو تن پرهاکونه
مې هم فکنډلی دی.

پوښتیکی ورته وویل :

— تاخه مجبوریت درلود چې د اشلارو! معالجه دې کوله؟!

دې په داوه نړه ورته وویل :

— ما درست عمر د مېرې وزو خدمت کړئه ده، چې په

حیوان به ھی خوا بدېدھ خپل ھکار کشې به مې پېښوو او یو
 مېل لار به د یوھ حیوان د علاج لپاره تللم، او س مې په تاې عمر
 او سپیدنې بېرھ خرینگه د انسان هغه هم د مسلمان ورور او خل
 هد و زر خدمت نه و مې کېم؟! زه د خدای لپاره د خدای
 د مخلوق خدمت په خان فرض گشتم، غابې یې نه گورم چې
 خلوک د مې؟ د گوم ھای د مې؟ د خل ھیمال او عقیدې خاوند
 د مې؟ او په خه ژوبل شو مې د مې؟ هیسته د مې پوھ شه
 نیت او عمل یې

د حاجی عمر اشکا محاکمه پېر لندھ او مختصرو پای ته ورسیده
 خو فیصله یې او ب ده شو، د اخکه چې دې تحقیق ته منورت
 نه و؟ ده پېچله په خپلو کېرو اعتراف کېم و خو حکم وړاندې
 صادرول ھکه گران شوو، وو چې یو خو دېر خلقيان په دې
 پوهیدل چې حاجی د سیاست له گوشې هم نه د مې تېر شو مې
 خه چې یې کړي دی د بسله نړه او انسانی خوا خوبې په لمسه
 یې کړي دی. بله دا چې د دې عمر سړیم د مې هسې هم سېن
 یا کال ته پېښې غزوو نو موښ وړاندې ولې خانونه نام بدی
 کېرو؟ برښو په دې دلايو حاجی له دېر خلقيانو سو هم
 بنسه کړي وو؛ ممکن لې دې به یې د ده بشپړنې هم سړکو ته
 درېلې وې. خېښې خلقيان بیا په دې نظر وو چې تر درستو
 د مخه باید دا په شو مشهور سپین بېرھ له مخنځه لارشی، چې
 نور خلک بې جرمه بې علته د پېش بینې لپاره وشنو چا پونې را پې

چې د ده په مرگ به یې را پېږي کړي؛ حاکم دا چې ده ته خسو لاء پوچ مدرلک او سند هم لرو چې پېچله یې پېچلو جرمونو اعتراف د مئه .

حاجی خو میاشتې پې سرنوشته په جبل کښې وسکال شو، په د وررو وخت کښې نه د ده په هکله قاطع فیصله وشو نه دهه پهه دې پوه شو چې خله به ورسه کېږي؟ خو چې یوه شپه د کندر محبس د لوړېنې څل د پکاره د مجاہدې یو پهه مت خلاصه شو او پهه سلکونو چانواره ته تیار بندیمان د تیارې تر پلو لاندې ووغل، حاجی عمر اخایې هم له جبله راویوست، بندیانو هر یوه پهه یوه خوا پښې وايستې خو حاجی خواب پهه توره شپه کښې د ندې بولو لهه امله درسته شپه د محبس پهه خوا کښې تېو څړه، چې سحر بیا د ولتی مامورین پهه لوګ شوی محبس مسلط شول حاجی یې د جبل لوبې د روانې ته ناست ولیید پې پوشت: خو یې او د لته خلاکوې؟؟ ده پهه ساده ټه وړه وویل:

— زه خو میاشتې کښې چې د مجاہدې نو د علاج پهه تور نیوں شوئې یم، بېنکاه چې بندې خانه خلاصه شو زه یې هم وايستم شپه هې د لته بېر تېو کړه؛ پهه هغه توره شپه کښې به پهه دې زهی صورت چېرته تلم؟ که کنهکار و م نو حکومت بیا هم راویسته شوئې که نهه قم د وړجې هې هم پېښود لے شی .

حاجی د ولایت پهه امر ازاد شو حوبېکنې یېخنې یې سربې لعکاره اېستلې وو، د ګور شپه یې پهه ګور شو .

تَهَا كَيْ

ملايې د شاپېتى ورسولىپى وو ، د پېښوپى خە تەنەكى چاودىپى او
 خە پە راخشى وې ، دېن پە تکلیف د لارى لە ملگىريو سره روانۇ ئە جىلە
 يې ورته ويل غابىونە وچىچە ، پە خوانانو هەرچە راحى ، پام كوه چې
 خان د هەمچۈلىي مەسخە نە كىرى ؟ خۇ پەخۇ تەنەكى پە قدم قدم كېنى
 ورته پېچىمى دىرول چې تىپ اوپىتىل خە توکە نە وو
 شاولى پە نسبتاً شەتن ىكۈر كېنى لۇغ شوئە د مور بولاخىنە
 زوئى ئە ، تەنە يې مازلۇنە لىدىلى وو ، نە يې پىندى كىرىخۇلپى وې ؟ پېتى
 يې پىستى او د ملا پۇست يې نازىك ئە ؛ او س كە بې يې سولىدىلى ملا
 سوئە كاۋە كە چاودلىي تەنەكى دە قىرسە وسە پە خان نە راۋىپە چې
 هىپى نە ملگىرى ورپورى و خاندى او خېلى خۇلە تە يې سىن تىيتى شى.
 خدای خدای يې ويل چې د ياراقۇ يې ھىم د مې تە زە وشى ، خۇ دە
 فرصت و مومى چې اقلالا د پېشىپە تەنەكى پېتى كوم د سەكلىك پېچىلە شى
 خۇ ياران يې داسې روان وو چې تا به ويل د فتى بال مسابقى تەڭى.
 دا د دوى خلۇم پىخىم مزىل ئە ئو وېرى او بىرى لارى يې لە پەلەنخ

کښې وي؛ د شاولې ستړکو ته به چې د پاته مژلونو ستوټنې ودرېږي
وارنځطا غونډې به شو، نوثر به یې زړه ته په دې تسلی وړکړه چې
لومړې مژلونه سخت وړ، د رو ورو سړې پوست او غونډه پېږي، کله نه
د انور هم زما غونډې له پیستو غونډو جوړ شوی بنياد مان دی او
وې ستړیا او شکلېفونه نه هس ګډو؟

لمرد غړه له سرو د بشوېډو پله حاکمښې ټه چې مهني ته یې وکړل
د کوم کلی یا ابادی خله پته نه لګیده؛ د اسې بشکارپده چې اقلًا دو
درې ساعته نور هم باید لاره ووهی، خوکومې ابادی ته ورسېږي.
د تنهاکو سویه یې دم پله دم ډېرېډو اف د پاتېډو وېړه یې لحظه پله لحظه
وېړه هس کوله. چې کله د مابنام لاماځخه ته متم شول، له لاماځخه
او دعوا وروسته یې هڅه وکړه چې شله شیبېه ملګرها پله خبرو ونیسی
او تال یې کړه خونتیجه یې ورنډاکړه، سخکه چې هغوي پنډوی غامړو
ته اچوپ او سفر ته تیکار وو، خواب یې پله ولاړه وړکړ؛ د هم
محبود شو، کله ګورګران وو د مرغه ورنه ناکام ټه، وړپسې پاڅښده
چې پل یې واخښست تر پخوا یې هم د تنهاکو سویه ډېر شویه و
له بې خواړې کتل چې ملګریو کامونه یې د مابنام پله تیکار کښې نور
هم ګښدې کیدل؛ د هغوي هڅه و چې یو آن د مخه د خطر ونډ
له حوزې ووځۍ او یو له لحظه د مخه ځانونه کوم بسیا کلی ته ورسو
د ده پله حال نه وو خبر چې ده کله له سیالانو شرم نه وې هم
له مزله تېر وه هم یې خطر ونډه مند. د تنهاکو وېړه سوی دې ته
ترډې کړه ټه چې د یارانو ږیڅختند هم ومنی او له تللو معافی

وغولپي ؛ د ده په زره او ذهن کبني لا دا کشيکش نتيجي ته نه
 رسيدلے چي حال وولاي که نه ؟ . . . چي ناخاپه دزې شوي، ملکري
 درست په شول چي روسانو گمین ورته نيوه ده . خريکه چي د
 شپي په تياره کبني د دېمن د قواو اندانه کول ناممکن کارو، هر
 یوه یوې خندي ته خان ويست، بواخي شاوله د دزو په مخ کبني ايسار
 پاته شو؛ دا خکه چي هم نابلدهو، همېي د پېشو تهائی د پېشونې
 وي چي ده ته يې د عادى سفر اجازه نه ورکوله؛ منده به يې خله
 وله ؟ . . . شاوله مجبوريته گونده وته ماته کړه او په جوابي دزو
 يې لاس پوري کړه؛ ده هسي هم خان په مړو کبني شېرلے هو، دا
 تمه يې شکېدلې وه چي په روغ صورت به دا اوږده مزونه وه، د
 کبنيپوتي پار نه هو؛ دا يې هم په زره نه هموارې دله چي ژوندې
 تسلیم شي، چي هر دوز به يې د توبک له خوړي ووت د ده همت او
 استقامت ته به يې تکيه ورکوله، لمحه په لمحه يې واهمې له ذهن
 او زړه خخه پېشې ورېتولوې. خڅه شيبة وروسته په داسې حال کبني
 چي شاوله په ټرانه لګيدلے هو چې کرارې شوي، ده نور هم
 خک شو او په څيرو څيرو يې شاوخوا خارله چي هسي نه روسان
 په پنه خوله ورته راندې شي، خو تر له دې اړخه هم دا ده شو
 دې څې خېږد الوټکه د الوټکي شغې په څلور پنه سوه قدمه فاصله کبني
 واورېده چې الوټکه له مخکې هسکه شوه، د خړاغونو له رنۍې په
 شو چې غلېمانې پې نتيجي میدان پېښې ده . البته د روسانو
 په بېرقه تګ خوشال شو خو دې خوشاله هم تر لمن وروغښله

خان ته یه پام شو چې په لویه بې سراو پایه دښته کښې له خپلو ملګریو
 جلا پاڼه شویه ده ئه هغه هم ويښته او زخمی . چې کله بې پغېل
 وړانه لاس وواهه دومره قدر تسلی یې وشوه چې مرحمې په پسته
 کښې لکبدې ده ، هلوکی ته یې خیر ده . د پکړه خه برخه
 یې پړیکو او پړهار بې ورباندې و تاره چې ګوندې د وینې د ضایع
 کېدنه مخه ورباندې ونیوله شی ، بیاپی پنډ له ملاښکته کړ
 سر یې ورباندې ولکاوه ، ستوفی ستغ پرپوت ، ستوریو ته یې
 کتل چې د دوی غوندې په بېکرانه فضاکښې د ورک متزل په لور
 روان دې ؛ له خانه سو یې وویل :

— خومړې بختور دی !! منه یې پنډی په شادی ، نه یې ورته
 ضرورت شته ، نه یې ملاوې لکېنی ، نه یې تر تلو تهانې کې راغېږي
 او قر قلعه یې لا دا بنه چې هیڅوک ورته په لاره کښې جازونه
 نه کښېنوي . . .

بیاپی هغه لحظې ورپه زړه شوې چې په دا سې شپه یې له مور سو وروستۍ خدای پامان
 کوله ، مور یې په خوله تسلی ورکوله خوکې سترګې په دې برو پوښتائیو رازدارې وې
 ده لبدې چې مور به یې هڅه کوله چې له ده یې پتې تې کړي .
 ممکن دې ته به د لارو مشکلات ، د سفر ستونځی او د جنګ
 سختی نه وې معلوهي ، صرف په دې به یې په لېمو کښې او بشکې
 پنډو لارې وې چې دېن وخت به له خپل نازولې زوی خخه لري
 پاتې شي ، نوکه یې دا صحنه لبدې وې خه به یې کول ؟ یا که
 چا کوم وخت خبر ورکړو چې شاولی د دېمنانو له لاسه په لویه

بېدىيا كىنى لە لوبىي تىندىي يواحى ساھ وىكىرە ، غۇنچىي پى دلپۇلۇ
تىپوساڭىو پە بىرخە شوپى ، خە بە كۆى ؟ . . . دىي تصور بە اۋەچت
راكىنپىناۋە ؛ هىخە بە يې كولە چى خان تە د تىسىلى پالپى پىداڭى
خۇيە دى تورە درېلە ، دىي نابىلدە لار او لېڭدىي پىنە بە يې
خە تىمە پىداڭىدە ؟

شاولى شىپە پە دېرىو تىشىۋىنۇ سپاڭىرە ، مۇرىي دومۇھ
دېرىھ دېرىھ تىرسىتىگو كېدە چى خىل مىڭ او شۇندىي پى دېرىپىرى
ھېرۇ ، ددىي پە ارىزومىند زىنە بە يې دېرىھ خواشىنە كېدە
يىقىن يې وە چىي پە دىي مەتروكىي لارىي پە ھفتۇر ھفتۇر
ھىم خۇك نە راپىسىپىرى او ملىكىيۇ بە ھىم دىئە پە مەرىكىنى شېرىلە
وى ؛ پە يۇ مەرىپورى بە شى دېرىش تىنە خۇانان ولى خانۇنە د مىڭ
كۆمى تە غۇرخۇي ؟ كە اوئىس بىيا پە رىنە كىنى د دېرىن ئونكە ورته
كىنىنى لە يۇ لېنگر غىلىكەن سەرە پە رونىھ پەڭىرخە كېدە شى ؟ او كەنە
كىنىنى لە تىندىي پە ھىم مىڭ حتى دىئە . . .

سەحرى دىر لە راخىتو سەرە پە وەلى لارە خە سىيامىنى بىكەرە شۇھ
چى بىلە ورته ئىھى شۇ يۇ دىلە سىرىيېلى ولىدلى چى د دە پە لورى دەرىلەن
دى ، فەرىپى وڭىر چى بىيا بە چۈرەتە روساڭىو ئونكە كېنىپىلىپى وى ، تۈپك
تە يې كارقۇس ورقتىرى كېر گوتە پە ماشە ورته كېنىپىاست چى اقلاً يۇدى
خۇ تىخانە دەمەنە كىرى ، خۇ چى سىرىي رانىزدى شول تىڭ يې غىرى منظم ئۇ
داسې بىكەرە چى پۇچىان نە دى ، لېن نورھىم ورته دېرىق شۇ يىقىن
پى حاصل شوچى روسان نە دى ؛ د تىڭ اندازىي د اولىسى خلکو وە .

چې خله نور هم را نژدې شول، وې پېژندل، خېل ملکى يې ووچى بېڭا
پۇزو بېرته تمبولي وو؛ پەزىز يې د اميد رئا خورع شو، بىيا يې
مور سىرگو تە ودى بىلە چې لە چا خانە د خېل ماسافر زۇي پۇنىتىنە
كۈي؛ هەغە ورته ولىي :

— لە شاولى بې غەمە او سە، هەغە پە خىر سىنگ تە رسېدلى
دە .

ملکى يې چې رالىندى شول شاولى يې ولىدە چې ژونىدە دە، پە
مندە تۈپ را وىرىجىدل، ھى يوە پە غېرە كېنى وئىۋە، بىيا يې وپۇنىتىنە
شاولى ورته ووپىل :

— نور خىر دە صرف پە يوە وراغە لەكىدى لېيم، هەغە هەم د
خدائى فەنلى دە پە پىستە كېنى لەكىدى لې دە .

كەلە چې سىرگۈپ پە عاجىلە توگە زىخىم ورپاڭشان كې او پېنە
پې وروتىلە، ملکىيۇ تە يې ووپىل :

— او س نو خىندىنە دە پىكار، شاولى بە پە يوە خادر كېنى
پېپىاسو او پە وار سە بې دو دو تەنە وپو چې پە خىر
نژدې كىلى تە ورسېپىو .

د شاولى لە ذەنە چې د بىيابان مەركە وېنە د يارلۇ مەستىلى ئى
كېپى وە بىيا يې مور تىرىتىگۈ شو، چې پورپەن يې پە دواپۇرلا سۇ
پە غارپى پورپى تېينىڭ نىولى، پە چەكۈ سىرگۈو اسمان تەكىرى
خدائى تە پە پىته خولە زارى كۈي او پە ورگۈلارو تىللە
زۇي ورته غوارپى .

تصوراتو په مخه ڪرئے ڻ، ڪله به ٻي د بیابان مرگیه په
اند پسندو ڪنپی بیکنپی روپیه تبره ڪپی شپه ورپه زره شوہ
ڪله به ٻي د مجھوں سرنوشت په لوری وسوسو په لارو ڪنپی
اخري شندل. چي ڪله ڪلی ته ورژندي شول، سرگروپ وویل :

شاؤلي ! پام کوھ چي چورت خراب نه ڪپي، دا دهه ڪله
ته راوسيدو؛ دلتہ به خورخي ارام وکپي، که خوک له جرامي
سروه اشنا په گوتورا غه مرهي به دې هم له پښي وباسي، چي ڪله
بيا د تللو شوپي خو به.

شاؤلي په خادر ڪنپي سر را اوچت کپ او وې وييل :
زه جوري يم، زما تشویش مه کوي او زما لپاره تاسو خپل مزد
مه خندوئي .

سرگروپ ورته وویل :

چي موپن درسو نه یو، خوک به دې د مرهي چاره ڪوي ؟
شاؤلي پي اختياره ورته وویل :

نه غوليم چي دا مرهي گله پښي وباسي.

هغه پونست :

ولي ؟!

ده وویل :

دا مرهي دپه بختوره مرهي ده، دې مرهي زه له بیابان مرگیه
او عمری خجالت خخه اپستلے يم؛ دا مرهي وه چي زما د پښو
په ته اکوي پونه وغوروله

وڑھ بناء پېرى

”پېي خان“ ھم یوھ ورخ د یوېي پېي مجاهدینو سره د ”میرانشاد“
 لە لارې راوسیدو؛ ڭورىي د ”كچە كېرىعە“ پە كەمپ كېنىچى وە. مۇ
 خور او كىشىتە ورودىيې یو كال پىخوا تىردىغە خایىه رسولى او
 دە بېرته لە مجاهدینو سره تىللە وە. دا یو كال يېي پىته نەڭكىدە
 پېي مىرىدىم، ژوندىم دەم، چېرىتە دەم او خە كۈمى؟ ...
 د دە پە رايىڭ سره وارە ھالاتە د خوشالى یوھ لىنەھە خېپە
 راوسىدە؛ لىنەھە خەكە پېي خان نور ھەفە پېي خان نەچې
 ڭور او رىنگىل كېىمەتى او د خور او مور نېۋە وساقتى.
 پېي خان نەگۈرى وە، نە بىوند وە، نە يېي ڭۈم بىنگارە پېرەر
 پە وجود ياندى لىدىل كىيە؛ اما ھوش او فكىرىي پە بله وە. نە يېي
 خورىتە پام وە نە مورتە، نە يېي پىخىل كىشىتى ورور مىنە كولە نە
 يېي د سبائى غىم دىلەد؛ پە پىته خولە بە وىت شىوت او پېي ئاست
 بە وە ھەم فەر بە يېي پە بىل عالم كېنىچى پېنگى خورىي.
 یوھ د خلۇرى پەخۇمياشتۇ ماشومە يېي لە خانە سره راوسىي

و چې ده به "ښاپېړه" بلله؛ دېر وخت يه يې له ښاپېړه سو اړو
چې ښاپېړه به ویدا وه دهه په ورته ناسیت وه، چې ویښه به وه
دهه به په خوا پوري نیوی بھر ته به يې وايستله؛ دهه معمویانه
خنداقه به يې هدو ویو ژپل. هیڅوک نه پوهیدل چې ښاپېړه
څولک ده، له کومه يې راولې ده او د دهه ورسیع څله خامه
علاقه ده؟ ۰۰۰

د پتې خان په ښکلې څوافه او بشنه کړه وړه څېټی سر
او خېږنو چامو خاوندې د وړو ډې، چې هرچا به ولیده خوا به يې
وړنه شنه کیده. دمه پخوا داسي نهه، نهه بشکاریده چې څه
حکمېږي وړیا ندې شوې دی؛ نهه ده خېږي څوپې نههې ملګري
په راز خبرې دو.

ښاپېړه بشنه روزل کیده، هوا هم بدنه نهه و پرې لکیدلې
د خور او سورې هم دیو دیو مینه ورسو زیاتیده؛ مور
نه به يې ګله ګله دا انډېښه پیدا شوې چې ممکن پتې خان
پت په پتې واده ګړیه وي او له لېوونه مینې د غه ښاپېړه
وړیاته شوې وي.

ایچ په هنې نېسته او پرې پسې کښې خپل څوان زوی
ته دېن د مونه، تا ویزونه له یوډه څایه بله څایه راولې خو د
پتې خان وضعه نهه بدلیده.
هفتې په ډیا شتو بدې شوې، ډې پسولی ته او پسولی
اوړې ته څای پوښنود، ښاپېړه د څاپېړو شوې؛ تر پتې خا

به د ابجه او د پتی خان د خور او کشري ورورد په غښه کښې
خوشاله فه، ځکه چې هغوي به ورسه لوبه کولې او پتی خان
به پته خوله ورته ثرېل .

په هاشومې بنایپریه دا ووب څورګه روپ شوئه وه
کله کله به د دې ^ممعصومانه حرکاتو د دوی دخندا شغ د
دوی تر تامبو بهر هم ووت ؟ د کاونډیاينو یقین ټپه ماسمه
د پتی خان لورده خوپې مور به ېڅه شوې وي ؟ . . .
د بنایپریه کړه وړه هم تر وړه حده د پتی خان غونډې
وو ؟ خصوصاً سترګې ېکت مټ د پتی خان سترګې وي، منتها
په دې تقاوت چې د پتی خان په ستړکو د حسرت دوپې غوښې
او نامېدې ورڅخه طبیعی شوئي او بنکلا اخښتی وه او د
بنایپریه لمو لارښنده ته په سادګه خندل .

• • •

مانیګر چې لمرد "شمشکاد" خوپې ته سر تیتاوه د پتی خا-
دوی د تامبو سره جوخت تامبو ته د کورخاوند یو مېله
راوست؛ مېله ټوان او د وطن سره ټپه، د اسې بنکارډه چې
نویه راغلې وي: په دې وخت ګښې پتی خان د خپلې خې
سیوری ته بهر له بنایپریه سره مشغول وه؛ مېله له سلامه
وروسته یو دوه څلې بنایپریه ته وکتل بیاپې لوبه پتی خان ته
چې بیاپې بنایپریه ته وکتل، وې ويبل: خوانه دا دې لورده ؟!
— پتی خان قويبل؛ لور...؟ زما...؟ هو...!

لکه لور چې مې وي

— هغه وویل : خخه نومېی ؟

— ده وویل : نه پوهېرم ؛ ماته خو بشایپرمه بنسکلرمه .

مېلهه ته شک و پیدا شو، بیاپی و پښت : ولې نه پوهېرم

په لاره کښې خوبه دې نه وي منوندلي ؟

— پېتی خان وویل : په لاره کښې ؟ هو ! په لاره کښې

نه نه ، په کور گښې وه ؟ په پنگ او لوگ کور گښې .

د مېلهه اشتباه نوره هم زیاته شو، بیاپی و پیویسته ؟

نور او لاد هم لري، گه دې دغه یوو لورهه ؟

— ده وویل : زه او لاد نه لرم، واده مې لانه دمه کړه .

— هغه وویل : پېتی تا واده نلا دمه کړه، د چا لور ده ؟

— ده وویل : دا بشایپرمه ده، د ارم بشایپرمه ؛ د بشایپرمه

لور، د فاریینو غرونو د سرو او رهنو چینو د غارو بشایپرمه

په دې وخت کښې کوربه مېلهه ته وویل : رحیم خانه راخه !!

خای درته جوړ شو .

”رحیم خان“ زړه بې زړه روان شله، په ټک نګ کښې بې شاشا ته

کتل، پام بې د بشایپرمه په لورې وه، پښته بې د خجې په مراډو

کښې بنده شو او پېغېخ وپروت؛ کوربه نز منه ونیو، پې راپورته

پې کر او جامې بې لئه خاوزو فروختنې، ورته وې ویل : ژوبل خو

نه شوې ؟

— رحیم خان په نیولی شغ ورته وویل : نه ! خیریت دمه، تشنک .

چې د خېبې خواته پله غوريدلى توشك کېنىپناستل ، کوربې ورو
غوندې ورته وویل : له لېوپن سره دې خه جواله وو ؟

— رحیم خات ورته وویل : رېستیا دې لېوپن واده کړئ ده ؟

— هغه وویل : موږن خوېې د واده خه نه دی اوريدلى .

— رحیم خان بیا وپوښت : ینو دا لورې ؟

— هغه وویل : یو کال جهاد ته تلله ف ، کوربې نوپن په خوا
کښې ف ، نهېبې د واده خېرو وغله د کورې پې ، خوچې کال پس
راشنه الفرجلی په غامړ راهېوې وع .

— رحیم خان وویل : تاسیورته خه واړیجې دا هې له کومه
ډاډه ؟

— هغه وویل : موږن ته هېچه هم نه واړی ، مجدووب غوندې
سېړۍ ده ، اکثر نېړلې ته ګوري او ورته ژړې ؟ نه پوهېښو
چې کيسه خله ده ؟

— رحیم خان وویل : له ما سره خوېې خه خېږي وکړې
که ورو ورو وړغول شی بنیا په کيسه په پوه شو .

— کوربې ورته وویل : د لېوپن په هغه کيسه خه وو ؟ پېښې
ترې تعلول پکار دی ، کله خه هم ده یو بې ازله لېوپن ده .

— رحیم خان سېټونی ته غږو ودږیده ، پله دېر تکلیف په
منوچه شغ وویل : نه ما شوچه "حلیله" کتی متی لکه د غه د لېوپن
"بنپاره" د غسې وو او ده هم واده نه ده کړئ ، خه ووایم ؟

کوربې ته هم سووا درولویده ، پا خېبد ، لېوپن په راولست

بنای پریه په ګیلم یوں خوا به خوا خاپوری کولی، کله به یوہ
ته وړغله کله بل ته. حلیم خان وړته په حسرت کنل لو د خپلی
حلیپی مینته یې پری ماتقوله. لپوینه پخپلوا اندېښنو کښې دوب
قلله وہ؛ شه شیبه وروسته رحیم خان وپوښت: حوانه چهږی
دې جهاد ھاواه؟

— پتی خان وویل: په کندز، چاردره او قلعه زال کښې.

— هغه وویل: بنای پریه هم هلتہ درسون وه؟

— پتی خان وویل: پتی خان وویل: پخپل کاله کښې وه؛ له خپلی
مور، نیا او نورو سره.

— هغه وویل: نو اویس یې مور، نیا او مور سکنی چړته
دی؟

— پتی خان وویل: ممکن د جنت په با غونځ کښې به لکه سپین
پتنهان کل په اکل ګرځ او د بنکیست په سمندان کښې به لاعېي....

— هغه وویل: ولې؛ مګر هغه مره شوی دی؟

— ده وویل: هو؛ هغه درست وژل شوی وو.

— هغه وویل: په لوګر کښې نه وو وژل شوی؟

— ده وویل: د لوګر د ولایت په یوہ ښکلی کلی کښې د لوېي
لارې خواهه.

د رحیم خان نوی هم په غوب وغون کښې از ګله شو، د یوہ
ملت سکوت نه وروسته یې وویل:

— ستاکور په لوګر کښې وه؟

— دهه وویل ! رهه لهه کندزه راتلم ، قسمت ورپیش کرم .

— رحیم خان وویل : دا سپ بشکاری چې زوین په وران شوی کور را پیش شویې یې او یقین لرم چې ستا بشایر ھغه فیابې موره شوې ھلیمه ده .

پې خان لکه لهه خوبه چې راویش شی ، یوه خوا بهه خوابی وکته او یې اختیار یې وویل :

— نه د هغه ھکلی یې ؟

— رحیم خان وویل : هو ! زهه د هغه ھکلی یم ھکوم چې روسانو قتل عام کړ او دا زما لور ده چې اتفاقاً ژوندیه پاټه شوې ده . موین چې د پیښې په سبا درغله او مری موینځول د ماشومې ھلیې پته نه وه ؛ نه پوهیدم چې روسانو به وړې وې که لېوانو ؟ .

— پېتې خان لهه زړه او ذهن نه په ستګې رې کښې ډېرې تورې پردي لړې شوې ، ستګې یې وڅلیدې او په ډېرې خوشکۍ سوې یې خپلې مود ته ورثارې کړې :

— ادې واادې !! راشه وکوره د بشایر ھپلار راغله دهه !! اوس په ھې خوبه بشایر ھدې یکسی احساس نه کوي .

— مورې یې د زوی په اوږد په منډه درغله ، خوشاله شوه چې زوې یې لهه خومیا ھتتو وروسته روغ لیده ؛ بشایر ھپه منډه درغله د اړه په غښ کښې ناسته .

پې خان په خبرو راغله و ، وویل یې :

- ادي ! کيسه داسې وه چې نه له څو تنه مجاھدینو سره
 راتام، چې کله لوګن ته راوريسيدۇ ما زیگر مهال وه، درې خلۇر
 الوتکى راپېسکاره شوې، مونب له لارې یوې بلى چې ته شو
 خېرخې الوتکو په مونب د ۋازۇ باران راپېپېشۇد، نه په یو وچه
 ويالله کېنېي وغىددم، فور ملکىگىرى يېلى په شله شول؛ چې کله
 الوتکى لاهې، نەعوبن دوه درې تنه شەھيدان شوئا، يىو دوه
 زخمىيان وو، ھەڭلى لەرى او وخت لەندۇ، شەھيدانو تەمەن
 يوھ كىنده پې كرە او خاۋىرىق تەمەن وسپارىد، زخمىيان مود
 نسبىتاً فەردى ھەڭلى په لورى واخېستىل، چې خە لار لارو ما بىنام
 تىياره شو، پە تىياره کېنېي بىيا را باندى دۈزى وشۇي؛ نه پوهېر
 شولە بە وو او خە بە يې غۇپېستىل؟؟ له مەجبۇرىتە بىيا سەرە
 خوارە شو؛ چې دۈزى كىزارىدى پە نە يارلىق بېل شوئە وە
 نە پوهېدەم چې دۈزى پە كومە سەم شوئى وو او زە پە كومە روان
 وە؟ د دېئەن له پېرى د بىيا كەرىجىدىنى او پە دۈزى پېلى دلىتى
 امکان نە؟، پېچىلە مەخە لازىم؛ يىو وخت بىنائى يۈولىس د ولس
 بېچى بە د شېرى وې چې نە پە يوھ ھەڭلى دېرىزاب شۇم چې دەرەپەيدىم
 خېنېي كورۇنە سوئ او خېنېي روان شوئى وو، داسېي بىنکارىدە
 چې پېښە ھەم بىس پە دەغە ورچ شوې وە، يوھ خونە راتە روغە
 بىنکارە شوھ چې دېنۇتىم او د لاس بىتىھ پې ولىخەنلە پە سەرگۇ
 مې تىياره شوئ، يوھ خوا بله خوا مەرىپەراتە وو، واهىمە واخېست
 چې تەرىپە راوتىم د ماشۇم ثىدا مې فاھىدە، بېرەتە دەرەپەيدىم

چې کتل ې د شهیدې مور خواته بغلې ژول، بله چاره نه وه
مرې ې په خدای وسپاری، نجلی ې راواخښته او را ووتم
نه پوهیدم چې دا بغلې خڅه نومېږي؟ د چا لور ده؟ بل بهم
څولوک لري که نه . . .

په ډېر تکلیف ې یوې چې ابادنځه ته را در سوله، له هې
وړتې را په دې خوا ې بشپړې یو لسم؛ بشپړې شو چې تله را غلي
اوېس به ې هدوونه نسپک شی او جهاد ته به خلامن یم، قلوه
 بشپړې یو التهی امانت و چې پالنه ې ما په ځان فروض ګنله. له
 بلې خوا ې دې ته به ې کتل د دې په بېکسی او مجھوپی آیندې
 به سوچیدم، تله پوهیدم . . . خمه ووایم چې دا د چا لور ده؟
 له کومه ې دا وړې ده؟ ممکن ډېرو ته د یوې غیږ مشروعې
 میېنی نتیجه بشکاره شوې وې چې طبعاً د انور په آیندې کښې
 د دې په روحیاتو بده اغږه کوي. ما به فکر کاره چې ترڅله
 وسنه به ې په وسکانو او ممکن چې وس ې بن شی خه لیک لوست
 هم در باندې وکړم، لېکن دا به خړېکه ثابتوم چې دا د یوې
 شریفې اما مظلومو ې کورنې لور ده چې مور، بیا، بینکه او نور
 ې درست د سعادۍ په لاره کښې شهیدان شوچیدی؛ زه د
 بشپړې معصومانه شکاوه او بې الايشی خندا لپوئه کړئ و م
 په ما ې هر شله هېږد . . .

ریحیم خان ورته وویل؛

— تائمه دې خدای پاک اجرونه درکړه، له ما سرخ خو

فعلاً لة شکری او دوعا پرته بله هیچ معاوضه نشته ، کوردی
په لوى خدای ودان ، او س دی خوبیه چی نجلی راکوی که یبی
ستنوی ، لة تاسه هیچ دعوه نة لرم .

پتی خان وویل :

— پله هر حال چی ته خوبی په زموین درسیه سلا ده ، که
دی لور درسیه بوجی البته خوخته به مو اند پشننه وی ، یادی
به مو ، که یپه پرین دی په ساتنه یپه نله ستومانه کېرو .

درحیم خان کوریه وویل :

— رحیم خانه ! که بندی کوی نجلی مه بچکایه کوه ، اهلى مو
اوینا د روسانو مارولایه تری واخیستل لة فرعی خور او مو
نه یپه ته مله بېلوه ؟ علاوچا ته یوسیمې یپه چېرقە به یپه درسیه
گریخوی ؟ . . .

رحیم خان ومله او نجلی یپه درپرپشنودله !

اپر چونست

شاولی چې په بنه بدہ پوهبدلے وه دایې منلی وو چې قول په
 رایج ڪانوئی گېږي او د قدرت په خره سپاره د احترام وردی.
 پخوانی آمران کله بنه خلک وو کله بد نورې په یادول ده ته بې
 لزومه غونډې ڪار وه ، دایې د موئرخ وظیفه گنله ، ده دوړه
 ساده ته وه چې زپو زنګ وهليو تقو پیسو ته لکه لرغون پو
 تر مروجو پیسو په درنه سترګه وکوري ؛ ده د وخت زو
 وه او د وخت په رحم و کرم پورې په خپلې هیلې غوچه کولې....
 شاولی لپو چېر لوسټه هم وه ، همپشه به په د وخت د
 زور دو دو هر لاز اعمال بنه توجیه کول ، ده ته د کلی خان
 او ملک تر هر چا هونبیکار او د خیر خلک بنسکار پېدل ځکه به
 مدام د دوی په کوچه ولاب وه ، کله خله هم د ده لويو
 دن بار ونو ته لاره نه وه . چې کله به بشار ته تلله وه او په ځښو
 د فتروونو گښې به په ڪار بند وه ، د وړو مامورینو لويول او
 غتول په هم ضروري امر بالله . د زور او قدرت بونکانو ته سکون

(و رو و رو د ده غریبه و گریجیده) د و مره د اقتدار د خاوندانو
 معتقد شو حبی د نالیدیو غتائنو په تعريف به هم نهه مریده
 (البته د شوندیو) . دا بی استدلال وه چه کمک په نامه لی
 بیو خوی تر نورو بشل لری او خدای پاک چه چاته استعدا
 نهه وی ورگریه و اک هم نهه ورگوی

شاولی چپر وارن وه او ممکن دغه قدرت پرستی به بی
 هم د پار زپنده وه . ده ته دغه لهه پاره ناشی او د کهتریه له
 احساسه را پیدا شو به احتیاط او بی موجبه غویه مالی د هوینیاریه
 او درایت نتیجه بشکاریده ، د ده خوله به د هغله چا په صفتونو
 ستیپی شو چه هغه تر مرگه هم په دی نهه خبریده چه د
 شاولی غوندی بیو کلک ملاتر او معتقد هم لری .

کله چی د خلقيانو الله گوله ڪاميابه شو او د پر بی تحریپی
 او بی تعليمه زلحمی بی د قدرت په لوپوکرسیو گښنوله شاولی خوار
 هم بی لهه دی چی عوایب بی و سنجوی خپل مزمن مرض دهخوی
 مداری او ملاتر ته مجبور کړ ، د هغوي هر نامعقولیت
 او هر ظلم او جنایت ته به بی منطقی استدلال پیدا ڪاوه
 ناخواسته بی په اتنو ورگه شو هه وه او د هر مارش په سر
 کښی به بی په شعکار ونو غایبی ولویدی ، کله خه هم ده
 عقیدتاً ملحد او گمونست نهه و خود عادت لهه محی بی د
 دوغا ویل او کول غوره گنبد او په تپرو ڈد بطلان کریپی

ایستلی .

اپرچونیزم بد مرغ دهه خدای پاک دی خوک پری نه
 مبتلا کوی ، په دی رنځ مبتلا مجبور وي چې هېشې به خان
 د حالاتو سره عیاروی ، ویل ، کول او مند به وقتاً فوقتاً بدلوی
 او د حالاتو پېښ به پې هره ورځ ذهناً له سره تکوی ؛ قرپونه
 په ګلی کښې د خان صاحب ، ملک صاحب او ملا صاحب معتقد
 او اخلاقه مند شاولی پې بنډه پې بدء د هغه دې بنمن شو دا ځکه
 چې نور د وخت حاکمانو د هغه له دوسته لاس اخښه ^{نېټانه} ف
 بلکې درجه یاک غلیان پې ګټل .

شو شاولی د وخت په حاکم خان پېژانده خلقی ضد
 روحيې عمومي قيام پیل ځکي او د "الله اکبر" په نارو پې
 د دهه د زړه برجونه وړنډ نور پې په ګلی کښې د شپې تېږد
 خان ته له خطره خاکی نه ګنه بشار ته پې ولپېښل ، د عمومي
 پاڅون له امله د بنګارونو امنیت هم د دوی لپاره ورځ په
 ورځ له مخکه په تلوو ، مجبور شو چې "کابل" ته ولاړ شمې
 او خو وخته په ناپېژندویه محیط کښې د شمایطو خارنه
 وکړي .

په ګابل کښې هم خپل خصلت ارام ته نه پېښوده چې
 د روسانو پې شمېره تېنکونه به پې ولپېل په دی به باوری شو
 چې دا پولادی ګلګانې قابل تسمیه نه دی ، د "خلق" د ګوند
 تعریفونه به پې کول او د روسانو رانګ به پې وې کار بالله .
 په دی پسې به ده سر نه ګرځاؤه چې مخاطب مې خوک

د مئ ؟ پېئندوی د مئ که 'نایېئندو ؟ په 'هغه' به بشه لگېږي
که 'بده ؟ . . .

د مئ چېل مرضي مېجۇن تکرېۋە، د سانش كارعه او اپنچونستى
منهن مرض. خوچې بىيا به خېرى شۇ چې مجاھەدىنىو فلاني خاى
كېنىچى غليم ته دوصرە تلەفات وراپولى دى او فلانتە خاى
پې ازاد كېرى د مئ، يما مثلاً پەرچە رەنگا وىچ نەن پە كابل كېنىچى
د نەنە پە مىرىپىس ميدان كېنىچى يۈد وە تەنە "پېچميان" تۇرۇ
شۇي دى، يىايىپە لە مکرورىيائىو خۈك ژۇندى بېپولى . . . د دە
د تېكىيغۇلۇق اىرخ به ھم بىدل شوئە ئەم د مجاھەدىنىو د
مىرىپى او شەجاعت كىسىپ بەپى تىشىح كۈلى .

شاكولى پە درىست عمۇ كېنىچى دوچىرە نە وە متىدد شوئە
پە يۈرە وخت كېنىچى يې دوھە متىضاد قدرتۇنە پېچەل ماحول
كېنىچى نە وولىيەلى. ژۇندۇن سىپە لە دېرى عىجىبۇ واقعاڭو
سەرە مخاخامخ كوي، د مئ ھم اوپس لە داسې يىوپى سەختى
معضلۇ سەرە مخاخامخ شوئە وە، نە پوهىبە چې كوم اپخ وىنسى
او د كوم قدرت مداح شى ؟ لەنە بېرە يې پېپىسۇدەلە داسې
چې د سەرەپالىي بېپېتۇنۇ سەرۇنە يې تىرىجى راوتلى وو ؛ يەنچى بېرە
يې لە مجاھەدىنىو سەرە دخە هەمنىيىتى پە خىاڭ او بېپېتۇنە دەخلىقا
پە تقلید . يې وخت يې ضرۇت پېپىن شۇ چې "جلالى اباد" تە
ولار شى، ھەنچە ھم داسې وختۇنە وە چې پە لارە بە اکثر
د مجاھەدىنىو كەنلىكلى وە . چې موپىتلىب خەلە لە "يىكە توقە" ورتبى

شو د یوئه شمپی مسلحو کسانو لە خوا و درول شو ، مسلح
 کسان پە ملى جامو پىتى وو ، شاولى و مىنلە چى مجاھدىن
 دى . كەنچى مسلح کسان مۇتىر تە را وختىل او مسافرىن يې
 وچىل ، شاولى د خىل طبیعت پە لمسە ورته وویل : بې غە اوسى
 پە مۇتىر كىنى يو بې لارې شوئە هم نىشته ، درىست مۇمنان
 دى . یوئه تىن وپۇنىت : تە پە خە فەر كىنى يې ؟ دە ورته
 وویل : زە الحمد لله مسلمان يىم ، خدای مې دې نە خلقى
 كۆى . مسلح و كسانو خولۇغى و واھە او چى لە مۇتىر يې
 د را كۆزولو پە نېت شول نۇرۇ مسافرو ورته وویل : سادە
 سېئە دە لە پارى يې درته وویل ، كە نە نە پە جەتكۈنۈ كارلى
 نە لە چا سە رابطە ، دە د باغىيانو گومان دربائندى و سەئە .
 پىرچىميانو لە وەلە و دىرىستە پە توبە پېپىنۇد . چى مۇتىر
 د غۇرنۇ لەمې تە ورسىد ، بىيا د یوچى دې مسلح افراد و لە خوا
 و درول شو ؛ دە دا خىل پېخپۇل زىمۇم ھوبىسياڭ شوئە ئى ورته
 يې وویل : درىست مسافرىن د خلقى نىظام ملاتىر دى ، پە مۇنې
 كىنى خۇكە اشىار نىشته ، بې غە اوسى ؟ ... مسلح و زىميانو
 هم خۇ سوکە و واھە او لە مۇتىر يې كۆز كىر ، بىيا نور تەنەنخ
 شول او د دە د لومۇر ئەنلىك كىسىھە يې ورته و كە ؟ مجاھدىنى
 هم توبە پېچى و اىستىلە او خۇشى يې كە . چى بېرته مۇتىر تە
 را و خوت ملگۈرى ورته وویل : پە تا خە بلا شوچى دە چى خان
 پە لوى لاس مىڭ تە ورگۈچى ؟ دە ورته وویل : زە خە خېرى و

چې دا خوک دی؟ ماخو اوږيدلى وو چې خلقيان او پرچميان په ھرپيدليو بريښونو او مجاهدين په خښو او بېرول پېژندل کېږي دا خو د واره ځایه یو وې وو، سړي نه پوهېږي چې خه ووایي؟ یو هوبنیکار سړي ورته ووبل : هغه خله وايې چې عقل او وجدان یې درمهو مني، که داسې نېړه نه لري "شنجه فيند پته خوله دې بهتری ده؛ له ټې ځایه چاپلوهه او اپرچونسته خله نه جو پېږي .

په درېسم ځای کېښې چې موټن ودرول شو شکاولی خلاف-
معمول پته خوله، داسې پته خوله چې حتی د پوهېښونکيو پوهېښنې ته یې هم خواب نه ورکاوه. د درېسم خل لپاره یې وهل و خوبل او بیا هم نورو د ګونګي په ناماډه ترې خلاص کر. نه پوهېږم چې شکاولی به ګونګه روشه ترکله نیوې وي؟!

دالار لينه ڪندڻ

بابه خيرو ساده سڀئه ۽ ، د زهاني په ٻڇجمونه پوههه
 سڀين مامدين ڀينيادم ۽ ، نوم به ٻي خيرالدين يا خيرالله و
 خوله خواهه په "خيرو" مشهور شوئه ۽ چي په سراو ٻيره
 ڪنڀي ٻي سڀينو ۾ پشتوقه په تورو بيرئه موئند د ڄم ڪاوند
 خوانانو به "بابه خيرو" بالله .

بابه ٻي عله لوئ شوئه او خواني ٻي د چرڪانو ، زرڪانو
 او ڪرڪانو په ساتلو او جنگللو تبره ڪري ۽ ، ڀونينم ڏوك
 چيلم به هم د بننه خواهه له خصوصياتو ورته بشڪاريده
 په سڀينه بيره ٻي تربو ۽ اڪانو له ڪشانو سره جوړه و
 او د مشريانو په تول ڪنڀي ٻي خاى نه درلود ، ڏپس به
 خوبن ۽ چي ماني گر مهال د خيل مست زرك قفس په لاس ڪنڀي
 نيوئه او پارك ته ڪوب ووب روان وع .

خوانان هم له ده سره خوبن وو ، ڀوي ٻي ڏپري خاطري
 لري ٻي په سڀين بيريو ڪنڀي ڀو د خوان زره خاوند او

د ھوانۍ د بېباکىي ملاتې بوجااليد چې د دوی چارو ته يې پې سېكەستې نه کېتل، بلکې يو گام به لا تر دوی مخ ته روانو. د بابه خیرو زامن هم د ده عنوندې بې تعلیم او بې تنبې لوي شوي وو، چې کله د خلقیانو حکومت شواو پھوانۍ اعتبارات له مخکه لارې، درانه سېك او سېك درانه شول، د بابه خیرو زامنو هم پېچپلو بېپتونو لاس وواھه او د ھان وړاندې کولو پې لته کښې شول. خړېکه چې د "خلق" حزب غېر همېشه دا شان زلمیانو ته خلاصه وه، دوی يې هم بې شله بې بدې پې سازمان کښې وئنل، بابه خیرو هم د زامنو پې سیاسی مندو پې تې عمر د ھوانۍ احساس کاوه او ویل به يې چې خدای پاک د "زلبخا" ھوانۍ را پې برخه کړو او د خلق د حکومت جو پېيدو بېرته خوارلس کلن ھوان کړم، خله شول هغه پې ھان غاوريه مشران چې زه بې د نزکانو کړکانو پې ساتنه هم ترتیلم او دوی ته هرڅه روا وو؟

د بابه زامنو پې سازمان کښې څېښې نوعی توري زده کړي وو چې د بابه خیرو به وړاندې چېره ساه سه وه او هسکه غږي به يې وړه.

یوه وړخ بابه خیرو ولايتي ګډېتې ته تله و، هلتې يې له سادګه د څېښو بندیانو پوښتنه کړي وه چې خله شول؟ هغه وړته ویلی وو چې د تاریخ کندې ته ولويدل. بابه ته چې د تاریخ کنده نه وه معلومه پې مطلب نه و پوه شویه خو پې ھان

بې نه راویه، چې ڪاله ته راغه، مابنامې پی له خپله زویه پوښته
وکړه، هغه ورته وویل : یعنې ووژل شول .

بابه د اسې پېښیله چې په خلقی ثېه د تاریخ کندي ته لویدل
د وژلو په حاى استعمالېږي؛ دا جمله یې هم پنه زده کړه، چې
شوک به له هې خواوېل شوئ ده به ویل د تاریخ کندي ته وغورځیده .

بابه خیرو هڅه ڪوله چې انقلابی ثېه زده ګړي او د ډوډه کامل
عیاره خلقی په خپل پېښدل شی؛ چې کله به یې زرک دچا له زرک
سرو چویه ګړ، ده به ویل : وکوری ! زما زرک په انقلابی روچیه
جنګی، انجماع نه منی، دېمنن ته متړ دیکې ورکوی؛ چې
زرک به یې مقابل لوری ته پنه دیکه ورکړه، یې اختیاره به یې دههرا
ثاره له خوپې ووته او وبه یې ویل : د تاریخ کندي ته یې کړه !

بابه خیرو په نور شه نه، فی خبر، د وړه پوهیدو چې د خلق
حکومت د خوارانو غریبانو پاچاهی ده، نور شوک چانه نه شی
ویله چې د اسې مله کوه او هغسې نه بنیایي

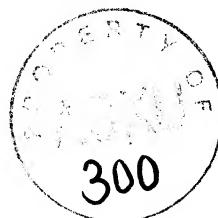
د ده ساده زړه دا نه مته چې د پرديو نوکران او د دین او
وطن علیهان په ګدیه ناست دی او هرڅه د بل په لمسه او د نوړۍ
په ګکته بدلول غواړي؛ کله نه د وړه لا د پیښت دهند خاوند او یې
ایمانه بنیادم نه و چې په سپینه بیړه به یې د غلامه زندګه غارې
ته اچوله او پېچلوا معتقداتو به یې د بطلان کړیله را ایستله .

بابه خیرو ته د بیا خوانیدو احساس تر پېړه پاڼې نه شو
یوه ویچ یې زوی د نورو ملېشہ کانو په راس کښې چنګ ته لوپل .

شو، په جنگ کښې ولګید او په لري درو کښې بې غونډې وېي
 ټپوسانو پله برخه شوې؛ چې کله مات شوې لښکر بازته راستون
 شو، د بابه خیرو نوی د نورو ډپرو په اصطلاح سرتپريو سو
 د تل لپاره هلته پاتې شوې ټو. د ګلی ځوځي خلک چې خبر
 شول، بابه خیرو ته له مجبویته د لاس پورته کولو په نېټ
 راغونډا شول. یوې سپین بېي لاه د دعا و دوسته و پوښت:
 - نوی دې چېرته ووژل شو؟

- ده وویل: انقلابي حوان ته خوک د اسې نه واي چې چېرته
 ووژل شو؟! د اسې واي چې د تاریخ کومې کندې ته پرېوت؟
 - هغه بیا و پوښت: آیا مرې یې د راډو نه ټو، که خونکه؟
 ده ووچه وویل:

- د ومره خبر شوم چې د تاریخ کندې ته لوېدله د مې، نور نه
 یم خبر چې د ده د تاریخ کنده به په کومو خوړونو کښې ویا؟

SERA GHALEY

(RED. CARPET)

Collection of
Short Stories

Mohammad Seddiq
Pasarley

۴۰

دوفا د خپرونو سلسه